

revista economică

21^{23 v}
1975

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE
Institutul Central de Cercetări Economice

**CONSTRUCȚIILE
ȘI
TEHNICA NOUĂ**

• încotro se îndreaptă omenirea ?
• cooperarea industrială - relații sisteme interconexiuni
• perspectivele recesiunii în occident

CARAȘ-SEVERIN

A NII construcției socialiste au determinat schimbări profunde și pe meleagurile județului Caraș-Severin. Multe din vechile așezări au devenit centre industriale importante ale țării, participând tot mai mult la circuitul valorilor materiale.

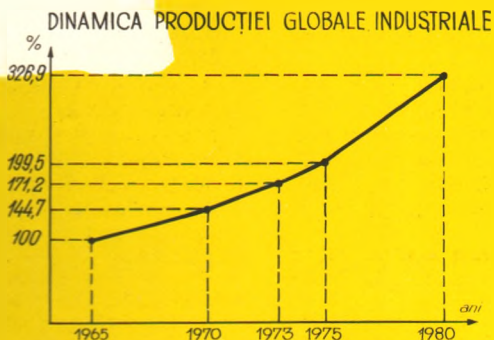
Economia județului și-a axat dezvoltarea pe câteva industrii specifice cum sînt cea a fierului, mineritului, exploatarea lemnului etc. — industrii bazate pe resursele proprii de materii prime. De altfel, datele existente atestă că la Anina, Bocșa, Reșița, Oravița, meșteșugul producerii fontei în cuptoare înalte, a oțelului în cuptoare Martin, ca și a laminatelor, era cunoscut și practicat cu peste un secol în urmă.

Județul și-a dobîndit însă adevăratele sale valențe, vitalitatea, abia după eliberarea țării și, mai ales, după naționalizarea principalelor mijloace de producție. Masivele investiții alocate de stat, ca urmare a politicii partidului de industrializare a țării, au permis dezvoltarea fără precedent a industriilor de tradiție (siderurgia și mineritul), concomitent cu altele cum sînt; construcțiile de mașini, industria de prelucrare a lemnului, industria bunurilor de consum. Au fost create puternice centre miniere la Moldova Nouă și Anina, au fost reconstruite și dezvoltate furnale, oțelăria și laminoarele de la Reșița, oțelăria și trăgătoria de bare de la Oțelul Roșu. Au fost, totodată puternic modernizate și dezvoltate capacitățile de producție de la întreprinderea de construcții de mașini Reșița, întreprinderea de construcții metalice Bocșa. În anii din urmă au fost construite întreprinderi noi la Caransebeș (de construcții metalice și un combinat de prelucrare superioară a lemnului), fabrica de preparate de carne Reșița, de brînzeturi la Bozovici, etc. În prezent, industria județului este unică producătoare de motoare Diesel pentru locomotive electrice și Diesel, de generatoare de puteri mari pentru hidrocentrale, de poduri rulante și unele tipuri de macarale, diferite mărci de oțeluri superioare.

Promovarea consecventă a politicii de industrializare socialistă, baza dezvoltării economiei, a progresului general, a permis județului să reali-

zeze în 1973 o producție globală industrială de peste 4 ori mai mare decît în 1965. Comparativ cu 1970 producția va fi în 1975 cu 37,9% mai mare, iar în 1980 cu circa 64%, față de 1975.

O dezvoltare însemnată a marcat și agricultura județului. În cadrul întreprinderilor agricole de stat și cooperativelor agricole au fost organizate mari ferme pentru creșterea animalelor și păsărilor, au fost plantați pe mari suprafețe pomi roditori, viță de vie etc. Mecanizarea lucrărilor, administrarea de îngrășăminte

Graficul nr. 1

DINAMICA VOLUMULUI DE INVESTIȚII

Graficul nr. 2

chimice, utilizarea de semințe de înaltă productivitate asigură sporirea an de an a producției agro-alimentare. Nivelul producției globale agricole era în 1973 mai mare față de 1965 cu 17,6%, iar în 1975 de peste 2 ori față de 1970, urmînd ca în 1980 să înregistreze o creștere cu 24,1% față de 1975.

Faptul că întreaga politică economică și socială a partidului este subordonată ridicării continue a nivelului de trai material și spiritual al poporului își găsește o strălucită confir-

mare și în realitățile prezente astăzi în județul Caraș-Severin. Numai în perioada 1971—1974 au fost construite circa 6 800 apartamente, cămine de nefamiliști pentru 1 400 locuri, un spital, o policlinică, un hotel la Caransebeș, un cinematograf panoramic și un hotel la Reșița; o casă de cultură și un hotel la Oravița, o casă de cultură la Oțelul Roșu, noi construcții în zonele turistice și balneare — Herculane, Semenice etc.

Ca urmare a condițiilor create astăzi, în economia județului, populația ocupată depășește 200 000, din care majoritatea lucrează în industrie și agricultură. În decursul anilor au avut loc mutații calitative ale forței de muncă — ponderi însemnate avînd industria siderurgică și cea constructoare de mașini.

O perioadă fertilă pentru dezvoltarea în continuare și în ritm susținut a județului, o va reprezenta noul cincinal 1976—1980. Potrivit studiilor și prevederilor existente, pe raza județului urmează a se construi și dezvoltă, pe baza alocării unor însemnate fonduri de investiții, noi capacități industriale (la Reșița — o fabrică de tricotaje de bumbac și una de confecții, întreprinderea de reducere, dezvoltarea și modernizarea întreprinderii constructoare de mașini și a Combinatului siderurgic; la Caransebeș, Moldova Nouă, Anina, Herculane, se vor construi unități ale economiei forestiere, industrie ușoare, alimentare etc). Noile capacități de producție vor permite creșterea considerabilă a numărului lucrătorilor angajați în industrie, concomitent cu realizarea unui nomenclator diversificat pe produse. De asemenea, vor continua și mai intens acțiunile edilitar-sociale, construindu-se în toate așezările județului mii de apartamente (peste 13 000), hoteluri, cinematografe, complexe sanatoriale, săli de clasă, săli de sport, grădinițe și creșe de copii, spații comerciale etc.

Prin dezvoltarea sa fără precedent atît prezentă cît și de perspectivă prin realizările din economie, pe plan cultural și social, județul Caraș-Severin se va număra și în viitor între zonele cu o dinamică ascendentă a realizărilor, aducînd astfel o contribuție substanțială la propășirea și înflorirea României socialiste.

LUPTĂ DE VEACURI PENTRU UNITATE ÎN LIBERTATE

POPORUL ROMAN s-a născut pe pământul Daciei odată cu codrii și cu apele ei, s-a înfrățit cu munții și cu cîmpiile și a rămas neclintit împreună cu ele de-a lungul veacurilor.

Apartenența și permanența românilor pe acest pământ au păstrat vie conștiința originii lor daco-romane, au imprimat valențe spirituale care aveau să le dea tărie de caracter, omenie, demnitate și, mai ales, o aprigă dorință de libertate pe care și-au apărat-o cu atît mai îndrjcit cu cît asuprirea din afară sau dinăuntru era mai grea, mai lacomă, mai crudă.

Poate că nimic altceva nu simbolizează mai grăitor permanențele românești decît orașul cu viață lungă — Alba Iulia (Apulum) în vîrstă atestată documentar de 2 000 de ani — și voievodul, de scurtă dar strălucită domnie — Bravul Mihai.

Sărbătorim un voievod și un oraș de numele cărora este legată realizarea voinței românilor de unitate, independență și suveranitate națională, voință exprimată lapidar de Mihai Viteazul : „**nu-mi las nimănui țara și patria**“.

Mihai Viteazul, răspunzînd unei cerințe istorice fundamentale și-a fixat și realizat obiectivul măreț al vieții sale și al maselor populare din cele trei provincii românești, restaurarea deplină a drepturilor suverane și a independenței românilor, unirea lor într-un singur stat — obiectiv vital pentru însăși dănuirea poporului român.

Un oraș și un domnitor intrați în legendă, ale căror nume sînt de nedespărțit, prin faptul istoriei și prin idealul pe care-l reprezintă : unitatea și independența poporului român, neîntinate de vicisitudinile prin care a trecut ; hotărîrea lui de a-și apăra dreptul la existență ; cumplita lui forță în a-și recîștiga libertatea atunci cînd vremelnice și-a pierdut-o.

Acum 375 de ani, Mihai Viteazul, reunind sub sceptrul său țările românești, făcîndu-și intrarea triumfală în orașul pentru noi etern, Alba Iulia, a întruchipat toate aceste năzuințe și virtuți românești, spunînd ostașilor săi : „**a venit vremea (românilor) de a se lupta puternic pentru libertate**“.

I-a fost dat astfel orașului Alba Iulia să se făurească odată cu poporul român — care, ridicîndu-se pe sine ridică și orașul, — unul din cele mai vechi leagăne ale lui — la rang de capitală de voievozi, cunoscînd deopotrivă vremurile de izbînză ca și de adînci suferințe ale românilor din Dacia transilvană, care se vroiau stăpîni în propria lor țară și în care primiseră cu omenie pe cei veniți din depărtări și se așezaseră alături și împreună cu ei.

În 1600 orașul trăia zilele glorioase ale biruinței, cînd Mihai Viteazul realiza „**visarea mult iubită a voievozilor cei mari ai românilor**“ devenind „Domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată țara Moldovei“.

Animați de nesecata sete de libertate, acei minunați ostași ai lui Mihai, după cum relatează admirabilul său istoric — Nicolae Bălcescu — „sufereau în tăcere marșurile cele mai repezi, osteneala și foamea cumplită, trăiau din entuziasm și glorie, urmîndu-l pe marele lor conducător, umblînd și izbînd cu iuțeala trăsnetului“.

Cu o asemenea armată și cu aceeași iuțeală pătrunde Mihai în Moldova, unde 15 000 de ostași, punîndu-și cușmele în vîrfurile lăncilor „cu mari strigări de bucurie“, trecură în tabăra lui Mihai.

Iată-l acum pe marele voievod trecînd biruitor pe sub poarta cetății — adevărat Arc de triumf — avînd în mînă fulgerul cu care băgase groaza în dușmani la Călugăreni și Șelimbăr, urmat de armata lui credincioasă, aclamat de un popor înlăcrimat de bucurie, și care-l așteptase ca pe un eliberator ce îi îndreptățise speranțele.

...un drept sfînt al națiunilor

AICI, la Alba Iulia — mai mult ca în orice altă parte — Mihai Viteazul s-a dovedit o mare personalitate a istoriei, de factură multilaterală și progresistă : om politic vizionar,

diplomat iscusit, strateg desăvîrșit și gînditor umanist. Mihai „simțise“ necesitatea istorică de a da românilor din Ardeal libertatea din iobăgie și proprietate asupra pămîntului, „chezășie a acestei libertăți“, și se gîndea să le dea românilor drept de reprezentare în dieta din Ardeal, dar împrejurările din epocă, pericolul unei coaliții militare dușmane împotriva lui și propria lui ezitare, îl împiedicaseră s-o facă, trecînd, după aceea, 250 de ani de impilare națională și socială pentru ca românii să le obțină cu alte mari sacrificii.

Mihai Viteazul — strălucit militar, „Macedon al nostru“ cum îi spuneau ostașii lui — întrevăzuse posibilitatea radicală, ca să apere statul unitar românesc și „să desmăduleze crăiia Poloniei, fărădelege împotriva sfîntului drept al națiilor, care din norocire — spunea cu mîndrie Bălcescu despre eroul Mihai — nu întină atunci sabia română, rămînd ca să fie (în veacul XIX-lea) povara rușinoasă a crailor Europei“. Nici după aceea sabia românească nu avea să atingă suveranitatea altor popoare asupra țărilor lor, considerînd-o inalienabilă ca și pe a sa proprie.

Scriînd „România supt Mihai Voievod Viteazul“ Nicolae Bălcescu a ridicat primul și cel mai înălțător monument în cinstea bravului domnitor, monument măiestrit de un istoric patriot și luptător — înscris ca și Mihai pe linia permanențelor românești — înflăcărat și viteaz ca și Mihai, pe măsura eroului lui, dar pe coordonatele anilor revoluțiilor de la 1821 și 1848. „Eroul va cădea — scrie el în opera pe care n-a apucat s-o termine, întocmai ca și Mihai care n-a avut răgazul să termine opera de consolidare a statului ce-l unificase, în viața lor la fel de scurtă — dar va adăuga un nume glorios mai mult la șirul martirilor unității naționale, iar izbînzile lui vor lumina calea generațiilor viitoare și o zi va veni, cit de tîrziu, cînd ursele glorioase ce el le-a visat pentru nație se vor împlini“.

Mai tîrziu Alba Iulia avea să cunoască, după un veac, zilele de răzmeriță, de răbufnire a viforului din sufletele românilor, zilele de lupte îndrjite duse de ei sub conducerea lui Horia, Cloșca și Crișan, împotriva unei nobilimi pe cît de lacome și trufașe pe atît de crude și nemiloase. Ecurile suferințelor acestor țărani-voievozi au răzbătut cu tărie dintre zidurile celulelor în care au fost sfirtecați, pătrunzînd adine în inimile tuturor românilor, pentru că

Vasile PORUMBESCU

(Continuare în pag. 4)

PARTIDUL — DINAMIZATOR AL ACTIVITĂȚII ECONOMICE

U NA DIN PREOCUPĂRILE majore actuale ale partidului nostru o constituie perfecționarea continuă a organizării și conducerii economiei naționale — o necesitate obiectivă ce decurge din faptul că România se află într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice — edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, perioadă în care se produc modificări esențiale în baza tehnico-materială, în structura și suprastructura societății. În elaborarea măsurilor privind conducerea planificată a activității economico-sociale, partidul a pornit întotdeauna de la concepția materialist-dialectică și istorică, de la faptul că fiecărei orînduirii sociale, fiecărei etape de dezvoltare a societății îi corespunde o anumită formă de organizare și de conducere.

Înfăptuirea marilor sarcini ale etapei următoare impune participarea tot mai largă a maselor populare, a întregului popor la elaborarea și îndeplinirea politicii partidului. „Partidul — se subliniază în Programul adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R. — va acționa pentru crearea cadrului organizatoric cel mai potrivit participării întregului popor la conducerea vieții economico-sociale”¹⁾.

Principiul fundamental: conducerea colectivă

VIAȚA NE DEMONSTREAZĂ că adaptarea și perfecționarea sistematică a formelor de organizare și metodelor de conducere la cerințele realității în continuă dezvoltare sint de natură să contribuie la accelerarea progresului economic. Dimpotrivă, subestimarea realităților, rămânerea în urmă pe tărîmul organizării și conducerii duc — mai devreme sau mai târziu — la apariția unor fenomene negative care creează greutăți mersului înainte al economiei, al întregii societăți. De remarcat este faptul că **activitatea pentru îmbunătățirea organizării și conducerii economiei are loc în condițiile în care economia noastră se dezvoltă în mod accelerat, cînd producția industrială se dezvoltă în ritmuri ce se înscriu printre cele mai înalte din lume.** Aceasta creează posibilitatea ca hotărîrile adoptate de partid să fie rezultatul unor studii temeinice, a experienței dobîndite în anii construcției socialiste și totodată a consultărilor largi și fructuoase cu oamenii muncii, a experimentării fără grabă, fără presiunea unor dificultăți economice, în mod treptat, după verificarea lor în practică — examenul decisiv care dă girul oricăror acțiuni întreprinse.

În ansamblul măsurilor luate în ultimii ani de conducerea de partid și de stat — pentru perfecționarea organizării și conducerii economiei — o importanță deosebită are introducerea principiului conducerii colective. „La baza întregii activități de stat — se subliniază în Programul Partidului Comunist Român — va sta principiul conducerii și muncii colective, care asigură îmbinarea armonioasă a răspunderii comune cu răspunderea personală a fiecăruia în elaborarea, adoptarea și îndeplinirea hotărîrilor. Promovarea consecventă a acestui principiu va contribui la valorificarea tot mai largă a gândirii și experienței oamenilor muncii, a celor mai bune cadre economice, tehnice, științifice, la ridicarea pe un plan superior a întregii activități de organizare și conducere a producției, a vieții sociale”²⁾. **Aplicarea principiului conducerii colective are ca teme obiectiv proprietatea socialistă și cerințele producției moderne.**

● Prin natura sa, socialismul nu poate fi conceput decît ca o societate profund democratică. Superioritatea calitativă, de esență, a democrației socialiste față de cea burgheză constă în faptul că oamenii muncii, organi-

zați și conduși de partidul marxist-leninist, dețin puterea, sint proprietari — de tip socialist — ai tuturor mijloacelor de producție și ai bogățiilor țării, își făuresc în mod conștient pe baza unui plan unic, prezentul socialist și viitorul comunist. **Proprietatea socialistă constituie baza materială a apariției drepturilor oamenilor muncii de a participa efectiv la organizarea și conducerea economiei.**

În procesul de perfecționare a organizării și conducerii activității economico-sociale desfășurat sub conducerea politică a partidului un „rol important a avut crearea comitetelor și consiliilor oamenilor muncii — organe colective de conducere a tuturor unităților de producție. Introducerea principiului conducerii colective — de la unitățile economice, sociale, administrative de jos și pînă la ministere și guvern — are o importanță revoluționară în societatea noastră”³⁾. Aceasta a dus la creșterea răspunderii și participării active a cadrelor de bază, economice, **de partid și de stat**, a maselor de oameni ai muncii la conducerea tuturor sectoarelor economico-sociale, a întregii noastre societăți. Prin crearea organismelor colective de conducere democrația economică a căpătat un conținut mai concret; se asigură condiții pentru o mai deplină exercitare de către oamenii muncii a drepturilor ce le revin în dubla lor calitate de producători și proprietari, le sporește răspunderea pentru buna gospodărire a unităților economice respective.

● În condițiile dezvoltării în ritm înalt a economiei naționale, întreprinderile și centralele se găsesc în fața unor probleme de o asemenea complexitate, încît este imposibil ca un singur om — oricît de vast ar fi pregătirea și experiența sa — să le poată cuprinde și soluționa cu competență și promptitudine dictate de exigențele vieții economice moderne. Or, **promovarea consecventă a principiului conducerii colective permite cuprinderea și rezolvarea acestor multiple probleme, înlăturarea arbitrarului în luarea deciziilor; permite fructificarea experienței cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale, a specialiștilor și a oamenilor muncii, sporirea eficienței conducerii vieții economico-sociale.** În documentele adoptate de Congresul al XI-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea asigurării participării la activitatea de conducere, pe toate treptele, a celor mai bune cadre, a celor mai pricepuți muncitori, tehnicieni, ingineri, țărani și alți lucrători, specialiști, oameni cu experiență și

spirit gospodăresc, care dovedesc inițiativă și răspundere în muncă, în administrarea bunului poporului

● Instituționalizarea principiului conducerii colective reflectă caracterul științific, creator al concepției partidului nostru cu privire la perfecționarea formelor și metodelor de conducere. În țara noastră, **aplicarea principiului conducerii colective are o serie de trăsături originale concretizate în: caracterul deliberativ care presupune manifestarea directă a membrilor organelor de decizie, nu o poziție consultativă care să lase conducătorului individual putere de a hotărî; caracter generalizat, în toate unitățile și la toate nivelele de organizare; instituționalizarea formelor de conducere colectivă; interferență de activități și interese care subliniază legătura interdependentă între hotărîrile care privesc activități de dimensiuni diferite pentru subsisteme și sisteme parțiale situate la niveluri de organizare diferite; componența organelor de conducere**⁴⁾. Consiliile de control muncitorească asupra activității economico-sociale și comisiile pe domenii au menirea să completeze, să facă mai eficient cadrul organizatoric în soluționarea problemelor economico-sociale.

Caracterul creator al conducerii politice

ESENȚIALUL în etapa actuală este ca formele organizatorice existente să fie valorificate din plin, în așa fel încît aceste organisme să-și exercite plenar atribuțiile și competențele acordate prin lege, să fie înlăturate unele manifestări ale formalismului ce mai există în activitatea acestora, să sporească răspunderea lor în conducerea eficientă a întregii activități, în atragerea maselor de oameni ai muncii în îndeplinirea sarcinilor. „Perfecționarea activității comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, a adunărilor generale — se arată în Programul partidului — va asigura îmbunătățirea continuă a organizării și conducerii unităților economice, promovarea largă a muncii colective în sfera hotărîtoare a activității sociale — producția materială”⁵⁾. Dacă prin natura și caracterul lor aceste noi structuri organizatorice favorizează dezvoltarea democrației economice, afirmarea ei în practică nu poate fi decît **rodul unei activități intense și creatoare desfășurate sub conducerea organizațiilor de partid.**

Fiecare organizație de partid în sfera sa de activitate exercită conducerea politică a vieții economico-sociale, urmărește și controlează îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor ce decurg din programele de dezvoltare econo-

1) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, p. 130.

2) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, p. 119.

3) Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român, Ed. politică, București, 1975, p. 64.

4) Mihail Dumitrescu. „Analele Academiei „Ștefan Gheorghiu”, vol. 3, București, 1974, p. 80.

5) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. politică, București, 1975, p. 124.

meică și socială elaborate de partid. **Organizația de partid, exercitându-și rolul conducător, coordonează eforturile conducerii întreprinderii cu ale celorlalte organisme sociale în vederea rezolvării problemelor, a eliminării paralelismelor, determină sporirea contribuției tuturor factorilor în îndeplinirea obiectivelor propuse.** Ea corelează și urmărește — pe baza planurilor de muncă — preocupările curente și de perspectivă ale organelor de partid (comitet, birou) ale comitetului oamenilor muncii, ale organizației sindicale, ale organizației U.T.C. și a O dată cu sporirea atribuțiilor și competențelor unităților — întreprindere, centrală, unitate administrativ-teritorială — crește rolul conducător al organelor și organizațiilor locale de partid, ale organizațiilor de partid din unitățile economice corespunzătoare cu complexitatea sarcinilor de îndeplinit la nivelul respectiv. Toate acestea impun cu necesitate perfecționarea continuă a activității organizațiilor de partid, integrarea lor tot mai deplină în activitatea întreprinderii, adaptarea metodelor lor de muncă la noile condiții.

Participarea nemijlocită a secretarilor organizațiilor de partid la conducerea întreprinderilor — ca membri de drept ai comitetelor oamenilor muncii — este o expresie a creșterii rolului conducător al organizațiilor de partid în aceste unități economice. Se poate spune, fără a greși, că situația nouă în care se află secretarul comitetului de partid are un dublu efect: pe de o parte, elementul esențial îl constituie integrarea mai deplină a organizației de partid în activitatea economico-socială acționind mai bine pentru aplicarea liniei politice a partidului, pentru îndeplinirea exemplară de către comitetul oamenilor muncii a rolului și atribuțiilor ce-i revin. Pe de altă parte, se asigură cunoașterea mai temeinică a problematicii economico-sociale a întreprinderii de către organizația de partid și ca urmare sporirea eficienței activității ei politice. Dar pentru ca acestea să se realizeze cu succes, secretarul de partid îi se pretinde să se manifeste activ, să participe cu toate drepturile și obligațiile în comitetul oamenilor muncii. Secretarul de partid trebuie să-și asume răspunderea pentru hotărârile care se iau. „**Autoritatea lui va depinde de felul cum va munci; trebuie însă să-i fie clar fiecăruia că autoritatea se câștigă nu stînd în afara problemelor, ca observator, ci numai pătrunzînd în miezul lor, acționînd pentru rezolvarea corespunzătoare a acestora și unînd în acest scop toate forțele întreprinderii, ale comunistilor și oamenilor muncii**”⁶⁾. Acest lucru este obligatoriu pentru toți membrii de partid; ei sînt datori să acționeze cu fermitate pentru îndeplinirea neabătută a politicii partidului din interiorul organismelor din care fac parte — inclusiv din comitetul oamenilor muncii. Astfel se asigură o imbinare mai concretă a muncii politice cu activitatea de îndeplinire a sarcinilor economice, iar organizațiile de partid sînt angajate mai direct în soluționarea problemelor economice. Tot în acest sens, uneori, cele mai importante probleme economico-sociale ale activității întreprinderii se examinează în ședințe comune de lucru ale comitetului de partid (sau biroului său) și ale comitetului oamenilor muncii. Aceasta nu înseamnă contopirea celor două organisme. Dimpotrivă, fiecare își aduce propria contribuție la soluționarea problemelor; măsurile economice sînt însoțite de măsuri politice concrete și eficiente.

Participare efectivă — simț de răspundere personal

IN NOILE CONDIȚII cînd secretarul organizației de partid este membru de drept al comitetului oamenilor muncii el răspunde solidar cu ceilalți membri ai acestui organism pentru deciziile ce se iau, pentru întreaga activitate a acestui comitet. Mai mult, **secretarul este membru al comitetului oamenilor muncii în calitate de reprezentant al organizației de partid**, el exprimă poziția organului de partid,

a tuturor comunistilor din întreprindere. Prin aceasta crește responsabilitatea secretarului, a comitetului de partid, a întregii organizații. De aceea problemele ce urmează să fie dezbătute în comitetul oamenilor muncii sînt unele studiate din timp de comisiile pe probleme (în marile unități economice unde funcționează astfel de comisii), discutate în comitetul de partid sau în biroul său. Aceasta constituie o experiență pozitivă ce se cere generalizată.

După cum se știe, din comitetul oamenilor muncii mai fac parte, președintele comitetului sindicatului, secretarul organizației U.T.C., reprezentanții oamenilor muncii și alte cadre cu funcții de răspundere, specialiști. **Ei trebuie să participe activ la soluționarea problemelor majore ale întreprinderii, să justifice prezența lor în acest organism în calitate de reprezentanți ai unor organizații, de conducători ai diferitelor sectoare de activitate.** Organizația de partid (comitetul, biroul său), în virtutea rolului și funcțiilor ei, este chemată să conducă — folosind metode specifice — toate organismele sociale ce funcționează în unitatea respectivă, inclusiv organizațiile de masă ce sînt autonome față de conducerea întreprinderii și, evident, față de director; să militeze ca toți membrii comitetului oamenilor muncii să se edifice asupra problemelor ce se analizează, să-și formeze opinii fundamentate, să participe efectiv la activitatea de conducere.

Organizațiile de partid îi revine obligația să imprime comitetului oamenilor muncii o serie de trăsături specifice activității organelor de partid cum sînt: consecvență în aplicarea principiului conducerii și muncii colective, lărgirea continuă a democrației, dezvoltarea spiritului critic și autocritic, urmărirea perseverentă a îndeplinirii hotărîrilor adoptate, promovarea poziției ferme împotriva atitudinilor necorespunzătoare față de muncă și avutul obștesc, receptivitatea față de nou, față de cuceririle științei și tehnicii. Partidul nostru concepe îndeplinirea planurilor de dezvoltare economico-socială nu pe seama intensificării efortului fizic, ci în principal pe seama creșterii eficienței economice, a promovării mai rapide a progresului tehnic în producție, extinderii mecanizării și automatizării, organizării pe baze științifice a producției și muncii în fiecare întreprindere. Ca urmare organele și organizațiile de partid din întreprindere au datoria să orienteze în tot mai mare măsură eforturile spre modernizarea producției, fructificînd gîndirea științifică, tehnică și economică, experiența pozitivă proprie, precum și realizările cele mai valoroase obținute pe plan mondial; ele trebuie să determine comitetele oamenilor muncii să informeze sistematic colectivele de lucru din întreprindere asupra măsurilor ce s-au luat, să organizeze și să controleze îndeplinirea lor. Analizele și dezbaterile în adunările de partid exercită o puternică influență asupra organismelor de conducere. **Controlînd activitatea de ansamblu a comitetului oamenilor muncii organizația de partid are datoria să urmărească felul în care își îndeplinește obligațiile fiecare membru al acestuia.** În această ordine de idei apare reală nevoie ca atît directorul cit și ceilalți membri ai comitetului oamenilor muncii să informeze în adunările generale ale organizației de partid, în plenare ale Comitetului de partid despre modul cum își îndeplinesc atribuțiile. Totodată, este necesar ca în organizațiile de bază să se analizeze modul în care se desfășoară activitatea în secțiile și în celelalte ateliere, secțiilor, serviciilor și îndeplinesc sarcinile, să se analizeze stilul și metodele lor de muncă; să se ocupe îndeaproape de ridicarea nivelului lor politic și ideologic. În sistemul nostru social, **răspunderea profesională și cea politică formează o unitate indisolubilă.** Conducătorii, indiferent de funcțiile pe care le au în organele de conducere, ca membri ai unei unități socialiste „...au datoria — așa după cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — să acționeze nu numai ca organizatori ai

⁶⁾ Nicolae Ceaușescu. România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 5, Ed. politică, București, 1971, p. 304.

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA ÎNTECERII

CU CINCINALUL INDEPLINIT

● Colectivul Exploatării miniere Săsar-Baia Mare, care s-a situat printre primele unități maramureșene cu planul cincinal îndeplinit, raportează acum un nou succes: extracția celei de-a 21-a mie tonă de minereu peste plan, rezultat care înseamnă de fapt îndeplinirea angajamentului asumat în întrecerea socialistă pe întregul an.

● Întreprinderile industriale din Ploiești au intrat în cea de-a doua jumătate a lunii mai cu o producție globală suplimentară al cărei volum este evaluat la 150 milioane lei. Un număr de 20 unități lucrează de pe acum în contul anului 1976, creîndu-și astfel condiții favorabile ca pînă la finele acestui an să realizeze o producție de bunuri materiale superioară cu peste un miliard lei celei planificate.

● Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujeana” este cea de-a 20-a unitate industrială din județul Cluj care a îndeplinit planul cincinal. Cîștigînd un avans de peste 7 luni, colectivul combinatului va realiza pînă la sfîrșitul anului o producție suplimentară de 560 milioane lei.

● Întreprinderea de prospecțiuni și explorări geologice Baia Mare și-a îndeplinit sarcinile actualului cincinal. Potrivit angajamentului asumat, pînă la sfîrșitul anului colectivul va depista, în afara prevederilor, un milion tone minereuri neferoase, cu un bogat conținut în metale nobile. Totodată, va realiza peste plan 3 000 metri galerii și 8 000 metri de foraje.

PRODUSE PESTE PLAN

● Pînă la jumătatea lunii mai oamenii muncii din întreprinderile industriale ale județelor Mureș și Harghita au realizat peste prevederile de plan o producție globală evaluată la 150 milioane lei. Ca atare, la dispoziția economiei naționale au fost puse, suplimentar, însemnate cantități de produse chimice, mașini și utilaje, energie electrică, produse electrotehnice, mobilă, bunuri de consum și altele.

● Continuînd seria succeselor în întrecerea socialistă, colectivul întreprinderii de sîrmă din Buzău a furnizat peste prevederi economice naționale, pînă la jumătatea lunii mai, electrozi și alte produse din sîrmă în valoare de 20 milioane lei. Această sumă întrece substanțial angajamentul pe întregul an, fapt care face ca avansul de timp în realizarea cincinalului să se ridice la un semestru.

● Laminorul de tras țevi la rece, intrat în funcțiune cu cîteva luni în urmă, pe platforma metalurgică de la Roman, a atins performanțe tehnice superioare. Pe acest laminor s-au realizat țevi și burlane de foraj ale căror caracteristici tehnico-funcționale corespund celor mai exigente norme tehnice internaționale. Noul laminor este dotat cu utilaje realizate de industria românească.

● Acționînd sub deviza „șantierelor patriei mai multe materiale de construcții”, în primele patru luni și jumătate ale anului întreprinderile de specialitate din județul Neamț au livrat suplimentar șantierelor 7 500 tone ciment, 62 300 tone var, 1 500 mc prefabricate din beton și peste 35 000 cărămizi și blocuri ceramice. Cu ajutorul acestor cantități suplimentare de materiale s-ar putea construi peste 100 apartamente.

producției, ci și ca activiști politici, ca militanți pentru înfăptuirea politicii partidului și statului” 7).

Democrație — inițiativă

ÎN DOCUMENTELE Congresului al XI-lea al P.C.R. se subliniază necesitatea continuării neabătute a procesului de amplificare și adâncire a democrației economice. Realizarea acestei cerințe extrem de importante presupune **continuarea în mod susținut a eforturilor organizațiilor de partid pentru a determina pe fiecare membru al comitetului sau consiliului oamenilor muncii să înțeleagă atât semnificația acestui proces, cât și, mai ales, esența lui, adică să înțeleagă răspunderea ce îi revine și să participe efectiv la întreaga muncă a organismului de conducere din care face parte.** Cercetările ne demonstrează că acest proces nu decurge lin și fără greutăți. El afectează unele practici înrădăcinate, rutina unor cadre și chiar unele interese înguste ale acestora; la toate acestea, se mai adaugă, nu arareori, insuficiența pregătire a unora din reprezentanții oamenilor muncii. De aceea măsurile luate în unele unități pentru pregătirea acestora, merită să fie studiate, iar cele valoroase să fie generalizate. Experiența ne arată că reprezentanții oamenilor muncii, îndeosebi acolo unde există preocupare atât pentru ridicarea nivelului de pregătire cât și pentru informarea lor operativă cu problemele ce se cer rezolvate de către comitetul oamenilor muncii — dovedesc inițiativă, vin cu soluții adecvate și acționează perseverent pentru îndeplinirea lor. Multe inițiative concrete privind îndeplinirea planului cincinal înainte de termen în întreprinderile respective au pornit de la aceștia.

Organizațiile de partid militează pentru funcționarea democratică a organismelor colective de conducere a unităților, pentru ca reprezentanții oamenilor muncii, ai organizațiilor de masă, ceilalți membri ai comitetului oamenilor muncii să-și poată expune nestîngerit părerile și să se asigure soluționarea propunerilor justificate ale acestora.

● Mecanismul elaborării și fundamentării planurilor — elaborarea proiectelor de plan în mai multe variante, confruntarea lor, dezbaterile acestora cu masele — permite alegerea variantei optime, cunoașterea indicatorilor pe o perioadă mai îndelungată, nominalizarea producției, încheierea de contracte, luarea

măsurilor eficiente pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite. Se remarcă experiența pozitivă a unor comitete de partid care informează cu regularitate comisiile pe probleme, birourile organizațiilor de bază, comuniștii asupra deciziilor organelor de conducere; acest lucru permite organizațiilor de partid să mobilizeze oamenii muncii la îndeplinirea sarcinilor, să efectueze un control riguros al aplicării deciziilor la locul de muncă.

Instituționalizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii a amplificat activitatea organizațiilor de partid din unitățile economice. **Organizațiile de partid orientează comitetele și consiliile oamenilor muncii ca în adunările generale să prezinte acei indicatori care oferă o imagine clară asupra situației întreprinderii.** Deosebit de important este ca în adunările generale să se creeze condițiile necesare pentru ca oamenii muncii să formuleze soluții și propuneri de îmbunătățire a activității, astfel încât **acest for de conducere să reprezinte voința și gândirea întregului colectiv, un mijloc democratic de participare a maselor la actul de decizie;** adunarea generală constituie și un mijloc de control al maselor, implicit și al organizației de partid, asupra modului în care se materializează politica partidului, în care comitetul oamenilor muncii își îndeplinește sarcinile ce decurg din aceasta.

În multe unități economice s-a încetățenit practica, ce se cere generalizată, ca **în adunările organizațiilor de partid, în plenare ale comitetelor de partid, în ședințe de birou, membrii comitetelor oamenilor muncii, șefii de secții, maștri ș.a. să informeze asupra stadiului de îndeplinire a hotărârilor adunărilor generale, a modului în care se soluționează propunerile făcute de către oamenii muncii în aceste adunări.**

Organizațiile de partid militează ca **adunările generale ale oamenilor muncii prin întreaga lor activitate să devină unul dintre cele mai fertile terenuri pentru afirmarea rolului conducător al clasei muncitoare, pentru dezvoltarea personalității oamenilor muncii, expresie vie, concretă a politicii partidului de adâncire continuă a democratismului socialist.** Dezvoltarea democrației muncitorești, creșterea sentimentului oamenilor muncii de stăpâni ai bogățiilor naționale, întărirea răspunderii acestora față de gospodărirea unităților economice, participarea lor la conducerea vieții economico-sociale constituie obiective esențiale ale politicii partidului, laturi inseparabile ale dezvoltării multilaterale a societății noastre socialiste pe calea spre comunism.

conf. univ. Ioan TIBERIAN
Academia „Ștefan Gheorghiu”

Cincinalul — înainte de termen!

DIN CRONICA

ÎNTRECERII

NOI CAPACITĂȚI DE PRODUCȚIE

● De la începutul anului și pînă în prezent, constructorii și montorii argeșeni au pus în funcțiune 17 noi capacități de producție. Printre acestea figurează o serie de obiective importante, cum sînt Fabrica de polițilenă de joasă presiune a Combinatului petrochimic din Pitești, liniile tehnologice de rezistențe cu peliculă metalică și cu peliculă de carbon din cadrul Întreprinderii de componente electronice pasive de la Curtea de Argeș, o serie de noi capacități în cadrul Întreprinderii de autoturisme, Combinatului de articole tehnice din cauciuc și Întreprinderii de stofe „Argeșana”.

PENTRU NEVOILE CONSUMATORILOR

● Magazinele comerciale au pus în vânzare, pentru sezonul cald, o largă și variată gamă de articole vestimentare. Dintre acestea se remarcă noile modele de rochii, bluze, fuste, pantaloni pentru femei și adolescente din țesături de in și poliester, uni sau imprimare, finisate superior. Asemenea materiale sînt ușoare, răcoaroase, neșifonabile, lesne de întreținut.

● Altă categorie de articole mult apreciată de cumpărători cuprinde rochii, taioare, seturi și bluze pentru femei, cămăși și costume pentru bărbați și adolescenți, din fire sintetice sau în amestec cu bumbac și in, purtînd linia modei acestui an. Unele din aceste produse, mai ales cele pentru femei, au aplicații din broderie, ceea ce le conferă o eleganță deosebită.

● La actuala ediție a T.I.B., ramura confecțiilor a fost reprezentată de peste 2.000 de exponate realizate în cele 27 întreprinderi ale centralei de profil. Diversificarea sortimentală a constituit caracteristica esențială a întregului lot de confecții expus. În standuri s-au găsit noi articole de îmbrăcăminte pentru copii și adolescenți, pentru sport și turism, pentru mediul rural, haine de protecție și altele. Costumele, rochiile de zi și de seară, pardesiile și taioarele, într-un cuvînt toate produsele care au făcut obiectul expoziției au fost realizate după concepții îndrăznețe de modă, anticipînd în mare măsură evoluția acesteia în sezonul viitor.

Luptă de veacuri pentru unitate în libertate

(Urmare din pag. 1)

toți vroiau dreptate, egalitate ca națiune și libertate ca oameni — idee pe care au asimilat-o în ființa fiecăruia, în permanența unei spiritualități formate în decursul întregii lor existențe.

Pe cîmpul care avea să se numească „al lui Horia”, nu departe de locul supliciilor lui, aveau să se adune în 1918 peste 100.000 de oameni cerînd și votînd Unirea Transilvaniei în cadrul Patriei Mume.

...în veacul împlinirilor

Astfel, abia după veacuri și veacuri de zbcucim, de răni încrustate pe trupul țării și al oamenilor ei, istoria — expresia voinței maselor populare — și-a spus cuvîntul hotărîtor și definitiv în veacul împlinirilor — în favoarea poporului, a drepturilor sale inalienabile. Conștiința apartenenței și permanenței naționale pe pămîntul României s-a amplificat, în cel de al XX-lea secol prin formarea conștiinței socialiste, prin rînduiri care astăzi corespund deplin viziunilor celor mai înaripate ale luptătorilor pentru

suveranitatea națională, pentru eliberarea socială, pentru conviețuirea frățească cu naționalitățile conlocuitoare și cooperare rodnică cu toate statele lumii.

Sintetizînd învățămintele istoriei și voința generațiilor contemporane, marele gînditor umanist și neînfricatul luptător, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aducînd laude celui ce a fost simbol al voinței poporului nostru de a-și păstra independența și suveranitatea — voievodului Mihai Viteazul — a subliniat datorica ce avem „să nu uităm niciodată că ceea ce s-a înfăptuit prin lupta și singele înaintașilor noștri trebuie păstrat și apărat cu sfințenie (...) Consider că e bine de reamintit aici, la Alba Iulia, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, că datorită politicii marxist-leniniste a partidului nostru, a fost rezolvată pentru totdeauna problema națională, în sensul asigurării egalității depline în drepturi între toți cetățenii României, fără deosebire de naționalitate. Înfrățiți, oamenii muncii au cucerit puterea, construiesc socialismul, muncesc pentru făurirea orînduirii celei mai drepte — orînduirea comunistă în România”.

Alba Iulia răsună astăzi de glasurile oamenilor liberi, înfrățiți între ei pentru totdeauna, cît timp vor fi munții și codrii, cîmpiile și apele...

ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII ȘI TEHNICA NOUĂ

INFĂPTUIREA vastului program de industrializare, de dezvoltarea economică a țării, a necesitat și necesită, în continuare, eforturi susținute din partea diferitelor compartimente ale economiei și, în special ale celor din construcții-montaj pentru sporirea ritmului de execuție a noilor obiective, scurtarea termenelor de punere în funcțiune, diminuarea continuă a costurilor prevăzute în devizele de lucrări. Aceste eforturi au fost și sînt larg sprijinite de măsurile ce se iau în fiecare an de către stat, prin fondurile repartizate, pentru sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor, dotarea șantierelor de construcții cu tehnica nouă. Elocvent în acest sens este faptul că numai în acest cincinal au fost alocate ramurii construcțiilor pentru achiziționare de mașini, utilaje și scule peste 17 miliarde lei.

Totodată, pentru o cit mai bună și eficientă coordonare a eforturilor de dotare a șantierelor cu tehnica nouă, a fost întocmit un program special, cu sarcini și termene precise, de asimilare și execuție a unui important număr de mașini și utilaje de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini-Unelte și

Electrotehnicii, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și Ministerul Construcțiilor Industriale. Importante măsuri au fost prevăzute în scopul dezvoltării concepției proprii atât în proiectarea cit și execuția diferitelor mașini și utilaje specifice activității de pe șantiere, astfel încît să se reducă la minimum posibil achiziționarea de licențe și importurile.

Acum, cînd pe baza realizărilor deosebite dobîndite în acest cincinal au fost fixate pentru perioada următoare sarcini mai mari și mai complexe, este necesar, credem, să fie trecute în revistă experiența acumulată, să vedem cum s-au cheltuit fondurile puse la dispoziție, la ce nivel de dotare cu tehnica nouă se află șantierele noastre de construcții; în lumina acestor constatări, factorii de decizie urmează să stabilească încotro să fie îndreptate eforturile în viitor pentru ca noile sarcini privind investițiile să fie îndeplinite mai bine, mai repede și în condiții de eficiență sporită. Așadar, o incursiune în acest domeniu la capătul cincinalului pe care-l încheiem în acest an, completată cu unele elemente sugestive pentru perioada 1976—1980.

I. Creșterea gradului de mecanizare — efect al eforturilor industriei autohtone

O PRIMĂ CONSTATARE edificatoare: pe toate șantierele de construcții, atât pe cele industriale, sau agro-zootehnice cit și pe cele ale obiectivelor social-culturale, a crescut considerabil gradul de mecanizare al lucrărilor, ca urmare a dotării neîntrerupte cu mașini, utilaje, aparatură și scule la un nivel ridicat tehnic, realizate în cea mai mare parte de industria noastră. Numai în dotarea trusturilor de construcții ale Ministerului Construcțiilor Industriale se află în prezent sute de excavatoare, tractoare de diferite puteri, pe care sînt fixate diverse unelte ajutătoare pentru execuția diferitelor lucrări, automacarale și macarale mobile pe pneuri și șenile, centrale de beton, betoniere în stații centralizate și betoniere individuale, sute de autobasculante de diferite mărimi etc. Această zestre tehnică a permis creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, înlocuirea unui volum însemnat de muncă manuală, tradițională în construcții, cu cea mecanizată (tabelul nr. 1).

Firește, dotarea tehnică complexă este rezultatul activității desfășurate pe linia asimilării și diversificării producției de mașini, utilaje și scule atât de unitățile specializate ale celor două ministere constructoare de mașini, a celor aparținînd de Ministerul Construcțiilor Industriale, cit și a celor din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor. Din totalul de 120 poziții stabilite în programul de dotare a șantierelor pentru acest cincinal pînă la începutul anului 1975 au fost realizate 86 (31 M.C.Ind., 30 MTTC, 32 MICMG și MICMUE). De remarcat faptul că multe din noile mașini și utilaje asimilate sînt de concepție proprie, situîndu-se, din punct de vedere al performanțelor, la nivelul tehnicii mondiale. Folosite pe șantiere, cele mai multe se comportă bine, constructorii

avînd un sprijin efectiv în creșterea ritmului activității, în sporirea eficienței muncii (tabelul nr. 2).

Este, totodată, necesar de subliniat faptul că dacă luăm ca punct de reper situația mecanizării lucrărilor de construcții industriale în urmă cu circa 6—7 ani, putem desprinde mai ușor, mai concludent, progresele înregistrate, eforturile făcute atât pe linia investițiilor, a organizării activității, cit și în direcția promovării de concepții proprii în realizarea de mașini și utilaje specifice. În ce se concretizează, de fapt, aceste progrese?

● **Organizarea de institute specializate de cercetări și proiectări.** Ministerul Construcțiilor Industriale dispune în prezent de două asemenea institute (INCERC și Institutul de cercetări și proiectări aparataje, mașini și utilaje de construcții), iar Ministerul Construcțiilor de Mașini Grele — principalul furnizor — de un institut la Brăila (Institutul de cercetări și proiectări mașini și utilaje pentru construcții) cu o filială la Iași. Fiecare din aceste institute desfășoară o activitate prodigioasă, avînd domenii distincte în care acționează.

● **Profilarea și specializarea unui număr de întreprinderi pentru fabricarea mașinilor și utilajelor specifice șantierelor de construcții.** În cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini Grele: Întreprinderea „Progresul”-Brăila are 3 linii de fabricație specializate în realizarea de excavatoare, rulouri compresoare, echipamente pentru tractoare (buldozere, scarificatoare, defrisatoare, de săpat gropi și plantat stilpi etc.). Întreprinderea mecanică „Nicolina”-Iași realizează utilaje pentru prepararea, transportul și punerea în operă a betoanelor, sisteme pentru construcția și întreținerea drumurilor și utilaje forestiere). Întreprinderea „Steaua Roșie”-București (produce betoniere de tipuri și capacități diferite), Întreprinderea mecanică Mirșa și Automecanica Medias (execută autobasculante, autobetoniere etc.).

Întreprinderi specializate cu caracter de construcții de mașini au fost organizate și în cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale — Centrala de mecanizare pentru construcții industriale, care are în subordine 5 unități (specializate în construcția de utilaje și reparația pe grupe și familii a mijloacelor mecanizate din dotare).

Tabelul nr.1
Proportia mecanizării unor lucrări de construcții în actualul cincinal

Denumirea lucrării	A N I I				1975 (plan)
	1971	1972	1973	1974	
1. Mecanizare complexă					
- lucrări de pămînt	82	82	82	84,5	85
- lucrări de betoane	94	94	96	96,6	96
- prepararea betonului și mortarului	94	94	96	96,0	96
2. Mecanizare simplă					
- săparea pămîntului	85	85	88	88,0	89
- încărcări-descărcări materiale de construcții	77	78	78	80,6	82
- încărcări-descărcări agregate	87	88	88	89,0	88
- vopsitorii	0,9	29,5	38	44,4	...

Profilarea și specializarea unor întreprinderi în construcția de mașini, utilaje, scule și aparatură pentru șantierele de construcții permit ridicarea gradului de tehnicitate, înfăptuirea programelor de asimilări și modernizări prevăzute, reducerea costurilor de producție. De altfel, parte din produsele ce se realizează de industria noastră, ca urmare a nivelului lor tehnic și constructiv, se și exportă în diferite țări ale lumii.

● **Suplețe și mobilitate în definirea cerințelor solicitate de șantiere, în funcție de introducerea tehnologiilor noi.** Dacă la începutul actualului cincinal pentru acope-

rirea necesarului de dotare a fost elaborat un program cadru de asimilare și modernizare, la nivelul Ministerului Construcțiilor Industriale, cu participarea principalilor furnizori de mașini și utilaje, acesta a suferit în fiecare an modificări, în funcție de noile cerințe ale șantierelor, de necesitatea înlocuirii unor utilaje uzate și cu randament scăzut. Au fost analizate periodic atât de beneficiari, furnizori, cât și direct de utilizatori, diferitele cerințe, calitatea unor mașini și utilaje, multe din propunerile reieșite devenind măsuri concrete care au stat la baza perfecționării și ridicării parametrilor unor mașini și utilaje. S-au creat în acest mod condiții propice pentru o concepție unitară în stabilirea și realizarea noilor produse.

II. „Răspunderi“ fără responsabilitate și termene decalate

FĂRĂ A MINIMALIZA cituși de puțin rezultatele bune dobândite, experiența pozitivă acumulată, ne propunem să reliefăm și unele deficiențe manifestate în îndeplinirea programului de dotare a șantierelor cu tehnică nouă, tocmai în scopul de a contribui la eliminarea lor cât mai grabnică, pentru ca eficiența eforturilor ce se depun să fie cât mai ridicată, avînd în ve-

Tabelul nr.2

Corelația între creșterea gradului de dotare, volumul de construcții-montaj și productivitatea muncii (1971-1975)

	1975-ies				
	1971	1972	1973	1974	1975 (plan)
Dinamica creșterii gradului de dotare	106,33	105,84	114,77	133,81	128,13
Dinamica sporirii volumului de construcții-montaj	108,27	124,07	135,06	130,42	142,28
Dinamica sporirii productivității muncii	106,91	117,76	127,74	138,46	154,68

dere faptul că în domeniul construcțiilor productivitatea muncii în perioada 1973—1978 va trebui, conform sarcinilor trasate de partid, să fie dublată.

Dacă am lua, spre exemplu, numai numărul celor 34 de poziții de plan nerealizate pînă în prezent (parte din ele nu au fost și nici nu vor fi atacate nici în acest an) — deci aproape o pătrime din prevederi — firește ne putem întreba: de ce s-a ajuns la o asemenea situație, cine și de ce nu și-a respectat obligațiile?

În prim plan se situează **responsabilitatea cu care unele întreprinderi aparținînd celor două ministere constructoare de mașini își realizează sarcinile ce le revin**. Nu numai faptul că nu s-a trecut la asimilarea unor produse, dar chiar la multe din cele realizate termenele prevăzute au fost prelungite cu 1—3 ani. Între utilajele care nu au fost realizate — și care puteau aduce o contribuție mare la mecanizarea lucrărilor — se numără printre altele: macaraua pe pneuri, cu o capacitate de 16 și 25 de tone, buldozerul pe pneuri de 180 CP, macaraua turn cu braț orizontal de 45 t-m, ruloul compresor-vibrator de 6 t etc.

Așa cum arătam mai înainte, la unele produse care se fabrică în serie (macaraua de 7,5 tone instalată pe tractorul S 651 — realizată de Întreprinderea mecanică Timișoara, macaraua pe pneuri autopropulsată de 10 tone și excavatorul pe șenile cu diverse echipamente fabricat de Întreprinderea „Progresul”-Brăila, centrala de beton cu malaxor de 750 litri-45 mc/oră, realizată de Întreprinderea „Nicolina”-Iași,

autobasculanta de 10—12 tone cu benă specială — 24 CP — produsă de Întreprinderea mecanică-Mișca etc.), termenele prevăzute pentru realizarea lor au fost depășite cu 1—3 ani. De ce acest lucru?

Din explicațiile primite de la beneficiari și de la furnizori, a rezultat că **s-au întâmpinat greutăți în asigurarea unor materiale de import, au trebuit înlăturate unele neajunsuri reliefate în perioada de experimentare a produselor, s-au cerut uneori îmbunătățiri de documentații și proiecte etc.** Evident, din ansamblul neajunsurilor nu poate fi lăsat la o parte, în primul rînd, **beneficiarul** (respectiv Ministerul Construcțiilor Industriale), **din vina căruia unele documentații tehnice au fost date executantului incomplete, s-au schimbat unele poziții de plan cu altele noi prea tîrziu, după ce s-a ajuns în faza de prototip, nu totdeauna cu o suficientă justificare, întâzieri în comandarea și ridicarea produselor etc.**

Dar, o principală cauză a acționării cu încetineală în realizarea programului de dotare a șantierelor de către furnizorii de utilaje a fost și este legată de **mărimea seriilor solicitate de beneficiari**. Unele din întreprinderile furnizoare își fac, pe drept cuvînt, anumite calcule de eficiență, cău-tînd să-și rezolve problema prin găsirea de noi beneficiari interni și externi și, în funcție de nivelul cerințelor certe, acționează mai repede sau mai încet în asimilarea noilor produse și trecerea la producția de serie. De altfel, trebuie arătat că în planul lor de producție, întreprinderile specializate mai au de realizat utilaje și mașini pentru diferiți beneficiari din alte ramuri. Așa stînd lucrurile, de multe ori aceștia dau prioritate execuției produselor ce le asigură realizarea cu eforturi mai mici a principalilor indicatori de plan, fapt ce explică și „plimbarea” unor produse ce urmează a se realiza, de la o unitate la alta.

Pornind de la această stare de lucruri, se poate pune pe drept cuvînt întrebarea: de ce atunci cînd s-a întocmit programul de dotare al șantierelor, care poartă semnăturile unor cadre de decizie cu mari răspunderi, nu s-au adîncit diferitele aspecte favorabile sau mai puțin favorabile ale asimilării și fabricării unor produse din punct de vedere al eficienței? Dacă se proceda în acest mod s-ar fi eliminat din capul locului diferitele neajunsuri, s-ar fi elaborat studii și investigații aprofundate pentru găsirea celor mai adecvate căi pentru soluționarea cerințelor constructoarelor. De altfel, pe parcurs, volens-nolens s-a și ajuns pentru unele utilaje (dar cu întâzieri de 2—3 ani), fie la importuri, fie la asimilarea unor produse (bineînțeles cu eforturi mai mari), de către întreprinderile specializate ale Ministerului Construcțiilor Industriale.

Se mai practică și un alt mod de tergiversare a asimilării unor noi tipuri de mașini și utilaje. La un număr important din acestea, **aproape 20—30% din aparatura necesară este prevăzută să fie achiziționată prin importuri de completare**. Sînt cazuri cînd, într-adevăr, asemenea situații nu pot fi evitate. Din păcate, această practică tînde însă să-și facă loc tot mai mult pentru a acoperi de fapt unele deficiențe care periclitează termenele stabilite de asimilare. Atît în cazul respectiv, cît și în cel privitor la creșterea listei utilajelor ce se impun a fi aduse din import, consecința a fost cheltuirea neeconomicoasă a unei părți din fondurile de dotare alocate șantierelor pentru tehnica nouă.

Pentru evitarea pe viitor a unor asemenea neajunsuri ar fi necesar ca atît forurile executive, cît și colegiile celor două ministere constructoare de mașini (MICMG și MICMUE) să analizeze cu toată răspunderea modul în care centralele industriale,

întreprinderile specializate s-au achitat de obligațiile și responsabilitățile asumate față de șantierele de construcții și, în funcție de stările de fapt constatate, să ia măsuri urgente de rezolvare a tot ceea ce se mai poate încă pînă la sfîrșitul acestui an. Și pentru că de acum se pun bazele viitorului program de dotare, prin asimilări și modernizări de mașini și utilaje, să se adîncească studiile și investigațiile astfel încît **programul cadru** ce va fi concretizat să poată purta pecetea unei „răspunderi” cu deplină responsabilitate, să se stabilească noi măsuri de adîncire a specializării întreprinderilor producătoare.

III. Zestrea tehnică și nivelul utilizării ei

PENTRU CA REZULTATELE activității constructorilor să se înscrie pe o linie mereu ascendentă, este necesar în primul plan, **ca întreaga tehnică din dotare să fie cît mai bine gospodărită și folosită la capacitatea sa maximă**. Problema capătă o mai mare dimensiune, dacă avem în vedere faptul că în prezent nivelul de dotare al șantierelor este destul de ridicat, fiecare trust și întreprindere de construcții dispunînd de zeci de utilaje și mașini de tot felul.

În decursul anilor, ca urmare a unor măsuri luate, au fost dobîndite unele rezultate bune în acest domeniu. Dacă comparăm indicii de utilizare și coeficientul de schimburi realizate în anii 1972 și 1973 față de 1971, constatăm că la o serie de utilaje de bază s-a înregistrat o dinamică ascendentă. Astfel, de pildă, **la excavatoarele**, în 1972 s-a obținut un randament mai mare cu peste 1 700 mc/mc cupă, iar în 1973 mai bine de 2 200 mc/mc cupă. **La buldozere** în 1972 s-a realizat un spor de randament de peste 450 mc/buc. și în 1973 de mai bine de 720 mc/buc. Folosirea mai bună a mijloacelor de mecanizare a lucrărilor, a avut o înfrîurare pozitivă atît asupra accelerării ritmului de lucru pe șantiere cît și asupra perioadei de realizare a unor obiective industriale importante.

În partea a doua a anului 1973 a fost desființat Trustul de mecanizare-București, care coordona centralizat activitatea de gospodărire a tuturor utilajelor și mașinilor grele specifice construcțiilor, iar acestea au fost repartizate celor 10 trusturi de construcții ale ministerului, în funcție de volumul de lucrări anuale pe care le au de executat. Așa cum demonstrează faptele, acest lucru n-a fost și nu este de natură să ducă, în toate cazurile, la creșterea eficienței folosirii utilajelor și instalațiilor. De altfel, acest fapt se reflectă direct atît în scăderea indicilor de utilizare a unor utilaje, cît și în diminuarea coeficientului de schimb. **La excavatoare**, în 1974 față de 1973, s-a înregistrat o scădere a randamentului de aproape 4 500 mc/cupă. **La macarale turn** cu 836 t/t capacitate, **coeficientul de schimb în aceeași perioadă de timp a scăzut la primul utilaj de la 1,33 la 1,14, iar la macarale de la 1,39 la 1,23 etc.**

Situația este oarecum explicabilă, dacă finem seama de faptul că la orice trust de construcții, la începutul lucrărilor, cerințele de utilaje sînt mari, pentru ca, apoi, pe măsură ce construcțiile se apropie de sfîrșit, unele mașini și utilaje să devină disponibile și să stea imobilizate un timp mai mult sau mai puțin îndelungat. Acesta este un prim aspect, care merită luat în considerare. Apoi, se nasc și situații cînd o serie de utilaje, prisoșind pe unele șantiere în unele perioade (date fiind fazele de lucru la care s-a ajuns) să fie absolut necesare altora, fie pentru a putea demara în bune condiții lucrările,

fie pentru a accelera ritmul la unele faze. În dirijarea acestora în mod operativ spre șantierele respective, trustrurile pe care le au în dotare nu sînt întotdeauna interesante, mergînd pe principiul profund dăunător intereselor economiei naționale, mai bine să stea utilajele în eventualitatea că vor mai naște unele cerințe pentru realizarea planului propriu de construcții-montaj, decît să fie nevoite apoi să le ceară din nou și să piardă astfel un timp prețios.

Au mai apărut pe parcurs și alte neajunsuri. Unele trustruri găsindu-se în situația de a nu avea fondurile necesare reparării unor utilaje, acestea au rămas timp foarte lung în inventarul lor, întrucît numai acelea care sînt în stare bună de funcționare au putut fi transferate altor unități (cazul Trustului de construcții Timișoara, unde în 1974 au stat numeroase utilaje aproape un an de zile nefolosite, întrucît nu a dispus de fonduri pentru repararea lor). Un alt inconvenient — și se pare destul de serios — este acela că odată ce un trust dă disponibile unele utilaje și mașini, personalul care le-a deversat (respectiv mecanicii) se transferă în alte locuri de muncă din raza județului unde își au locuințele și familiile. De aici, o serie de complicații: pe de o parte, un număr mare de mecanici este repartizat la alte întreprinderi (în 1974—1975 circa 4000), ca apoi, la un interval de câteva luni (aceasta este determinată și de unele modificări ale planului de construcții), să se caute, acolo unde s-au transferat utilajele, personal corespunzător. Și aceasta, cu consecințe destul de mari (cadre pregătite în pripă, utilaje care stau câteva luni pînă ce se pregătesc mecanici etc.), mai ales asupra realizării planurilor de construcții-montaj, a productivității muncii, a costurilor.

În situația dinaintea anului 1973, trustrurile și întreprinderile de construcții, trebuiau să încheie contracte cu Trustul de mecanizare-București pentru închirierea unor utilaje și să plătească prestațiile efectuate. Acestea le determinau să fie mai circumspecte, să analizeze temeinic cerințele reale, pentru a nu avea imobilizate, în anumite perioade, fonduri fixe productive și să-și încarce inutil costurile de producție. Pe de altă parte, exista o mai mare mobilitate în a se dirija diferitele utilaje și mașini în mod operativ spre acele trustruri și șantiere care aveau nevoi stringente, în funcție de cerința și natura lucrărilor, de mecanicii, angajați însoțind utilajele în orice punct al țării unde erau programate. Aceasta asigura o mai mare responsabilitate în exploatarea rațională a mașinilor și utilajelor, cei ce le aveau în grijă dovedind maximum de exigență în întreținerea și utilizarea lor.

Așadar, situația respectivă demonstrează că mecanismul actual nu este cel mai corespunzător, necreînd nici pe departe condiții favorabile pentru buna gospodărire a parcului de utilaje grele și mecanisme și utilizarea lor la maximum de capacitate. Problema a fost, de altfel, analizată în mai multe rînduri de cadrele de specialiști din Ministerul Construcțiilor Industriale, în sensul de a se găsi o soluție, o formă organizatorică adecvată care să rezolve favorabil situația. Printre altele, s-a opinat pentru organizarea unor unități specializate pe marile platforme industriale, încît acestea să permită o dirijare rapidă la cerințele stringente ale unor șantiere, a diferitelor utilaje și mașini, ori de cîte ori apar variații de plan de construcții-montaj.

Concluzia la care s-a ajuns merită a fi studiată de către factorii de decizie la nivel central, pentru a se găsi o soluție cît mai corespunzătoare, capabilă să satisfacă operativ cele două deziderate majore: pe

de o parte, șantierele să aibă la dispoziție, atunci cînd nevoile o impun, utilajele și mașinile grele de care au nevoie, iar pe de altă parte, să se evite imobilizarea lor, care prejudiciază serios efectele economice.

IV. Lipsa unor piese de schimb... o fatalitate?

FOLOSIREA EFICIENTĂ a parcului de mașini și utilaje existente, prin obținerea unor indici înalți de utilizare, presupune, totodată, o bună întreținere și reparare a acestora. Satisfacerea cerințelor respective, impuse de necesitatea sporirii productivității muncii și grăbirea ritmului de construcții, solicită, în primul rînd, depunerea unei activități stăruitoare din partea organelor de conducere colectivă de pe șantiere pentru calificarea și policalificarea cadrelor, precum și pentru desfășurarea unei intense munci politico-educative pentru întărirea spiritului de răspundere a celor care deserveșc diferite utilaje sau instalații. În al doilea rînd, este absolut necesar să se asigure din vreme — în funcție de normativele și normele de consum fixate — necesarul de piese de schimb, aferente efectuării reparațiilor la termenele planificate.

Pe linia înfăptuirii acestor coordonate majore, au fost întreprinse în anii din urmă acțiuni complexe. În perioada actualului cincinal au fost calificate, prin forme variate de instruire, sute de cadre, iar alte sute și-au ridicat nivelul de cunoștințe profesionale. De asemenea, pe linia aprovizionării cu piese de schimb, prin forțele proprii ale șantiereilor, trustrurilor și întreprinderilor profilate ale Ministerului Construcțiilor Industriale, au fost executate importante cantități de piese de schimb, iar altele au fost recondiționate, economisindu-se astfel importante cantități de metal. Numai în primii 4 ani ai cincinalului actual, Ministerul Construcțiilor Industriale și-a asigurat, prin forțe proprii, piese de schimb în valoare de 650 milioane lei. Desigur, în ambele direcții, rezervele și posibilitățile n-au fost nici pe departe epuizate. Este necesar ca, și în continuare, să se depună străduințe, astfel încît să se creeze condiții optime ca utilajele și timpul de lucru al acestora să fie cît mai din plin folosite, prin întreținerea și repararea lor corespunzătoare.

Dar, la unele piese de schimb șantierele întîmpină serioase greutăți în procurarea lor. Ministerul Construcțiilor Industriale are în dotare circa 1100 autovehicule ROMAN-DIESEL, din care peste 90% autobasculante și autocamioane de mare capacitate. Pînă la sfîrșitul acestui an, parcul urmează să ajungă la 1450 bucăți. Dar din lipsa unor piese de schimb staționează un mare număr de astfel de autovehicule, influențînd negativ realizarea ritmică a sarcinilor de plan, în special pe marile platforme industriale.

Pentru acest an, Ministerul Construcțiilor Industriale a prezentat bazelor specializate ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, încă în trimestrul I 1974, necesarul de piese de schimb din producția internă în valoare de circa 10 milioane lei, în condițiile lipsei de cataloage de piese de schimb și de normative de consum. După apariția normativelor de consum și pe baza parcului real de autovehicule ROMAN-DIESEL, ministrul a înaintat direct, în semestrul II 1974, Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor (în calitatea sa de coordonator de balanță de piese de schimb pentru aceste utilaje), un necesar suplimentar de circa 30 mili-

oane lei. Așadar, în total piese de schimb în valoare de 40 milioane lei.

De menționat că pînă la 1 aprilie a.c. nu se contractaseră decît piese în valoare de 10 milioane. În urma unor demersuri noi, a reieșit că Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele mai poate contracta 55% din cererile neasigurate pentru reperatele asimilate în producția internă. De asemenea, din stocurile proprii ale Centralei industriale de autocamioane și autoturisme Brașov s-au asigurat un minimum de 30 seturi de piese de schimb principale pentru repararea motoarelor de 135 CP în vederea diminuării parcului inactiv. Centrala a motivat că, datorită întârzierilor intervenite în livrarea unor mașinile, unele, nu poate suplimenta contractările de piese de schimb la cutia de viteză necesare autovehiculelor dotate cu motoare de 135 și 215 CP.

Apoi, ținînd seama că pentru aceste motoare unele piese nu sînt asimilate în producția internă, Ministerul Construcțiilor Industriale a cedat Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor o parte din valută pentru a se aduce de la furnizorii externi piesele de schimb necesare. Dar M.T.Te. a asigurat abia o cincime din valoarea acestor piese.

Desigur, lucrurile nu pot rămîne așa; se impune luarea unor măsuri urgente. În primul rînd, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini Grele să asigure, prin M.T.Te., contractarea și livrarea întregului necesar de piese de schimb la reperatele asimilate. Apoi, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale să dispună ca bazele sale teritoriale să livreze, cu prioritate, șantiereilor Ministerului Construcțiilor Industriale cantitățile de piese de schimb contractate. Totodată, este necesar ca M.T.Te. să acționeze pentru contractarea imediată și cu termene de livrare cît mai scurte piesele de schimb la nivelul fondurilor valutare cedate de Ministerul Construcțiilor Industriale.

Pentru îmbunătățirea în viitor a situației privind asigurarea pieselor de schimb pentru autovehiculele amintite, se impun a fi luate eventual și alte măsuri, în special de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale. Ținînd seama de faptul că asigurarea pieselor de schimb este îngreunată și prin dispersarea lor la cele 6 baze specializate ale acestui minister, ar fi util să se studieze posibilitatea ca pentru perioada 1975—1976, derularea, contractarea și livrarea pieselor de schimb (numai pentru această marcă de autovehicule) să se facă printr-o singură bază — și anume: Baza specializată de aprovizionare și desfacere cu utilaje de construcții, piese de schimb și materiale — București.

AȘADAR, alături de experiența bună ce se cere extinsă și dezvoltată, sînt și unele neajunsuri ce vor trebui analizate de toți factorii implicați pentru a fi înlăturate și evitate pe viitor. Pentru ca sugestiile și propunerile rezultate din această analiză să fie în atenția celor interesați, ne permitem a le reda succint:

- Elaborarea programului de asimilare și de modernizare a mașinilor și utilajelor pentru dotarea șantiereilor de construcții să se facă pe baza unor studii și investigații adîncite, fiecare prevedere avînd justificarea necesității și oportunității, precum și precizarea răspunderilor pentru înfăptuire.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 32)

COOPERAREA INDUSTRIALĂ — UN MECANISM SUSCEPTIBIL DE ÎMBUNĂTĂȚIRE

● Relații ● Sisteme ● Interconexiuni ●

Producția industrială presupune, pe de o parte, un anumit grad de diviziune a muncii între întreprinderi specializate, pe de altă parte, recompunerea acestei munci sub formă de produse finale — pe baza relațiilor de cooperare dintre întreprinderi. Cooperarea poate fi, deci, privită ca funcția de relație aferentă unei structuri specializate a ramurilor industriale sau, altfel spus, ca o „pasarelă de legătură” între structura ramurilor — definită prin numărul, dimensiunea și profilul întreprinderilor — și structura produsului final, definită prin subsansambluri și piese.

În pas cu dezvoltarea industrială

RELAȚIILE de cooperare se înscriu în sfera mai largă a relațiilor economice dintre întreprinderi; ele se caracterizează printr-un acord tehnic fin între beneficiar și furnizor, legat de încorporarea unei părți de produs sau de proces tehnologic realizate la furnizor în ansamblul produsului sau procesului tehnologic realizat de beneficiar. Ca urmare, procurarea unui subsansamblu, cum sint cuplaje magnetice, de pildă, constituie un act de cooperare, deoarece implică o concordanță de detaliu cu caracteristicile ansamblului în care urmează să fie încorporat, pe cind procurarea unui profil laminat din oțel, care nu reclamă o atare concordanță, constituie un act de aprovizionare. În mod firesc „tehnicitatea” cooperării crește în cazul componentelor specifice unui anumit produs final (de exemplu pompa de injecție în raport cu motorul respectiv) și este mai redusă în cazul componentelor de uz general (rulmenți, organe de imbinare etc.).

Deși cu un caracter tehnic mult mai marcat decît alte relații economice, cooperarea pune în cauză același mecanism fundamental al relației beneficiar-furnizor. Analiza, diagnoza și îmbunătățirea cooperării ridică, în principal, probleme de ordin general specifice relațiilor economice și, în subsidiar, probleme specifice implicațiilor tehnice ale cooperării.

Cooperarea constituie o condiție de bază pentru scăderea prețului de cost al produselor și pentru creșterea valorii lor

de întrebuințare; ciclul de asimilare a produselor noi se scurtează și, în aceeași măsură, crește adaptabilitatea întreprinderii la cerințele pieței interne și internaționale. În acest context, relațiile de cooperare ne apar astăzi ca un factor de potențare, respectiv de frinare a creșterii industriale în funcție de volumul și fiabilitatea lor și, deci, ca un obiectiv principal al măsurilor de îmbunătățire a mecanismului economic.

În angrenajul cooperării — perfecționări necesare

ACTUALA etapă de industrializare străbătută de țara noastră se caracterizează, între altele, printr-un nomenclator extins de produse, din care multe deosebit de complexe, ceea ce reclamă relații de cooperare cu volum mare, sigure și operative. În raport cu aceste cerințe, relațiile de cooperare prezintă încă unele deficiențe. În ce constau de fapt acestea?

La produsele de bază ale construcției de mașini valoarea adăugată de întreprinderea de produs final este în medie de 60—80%, ceea ce reflectă un grad ridicat de integrare a fabricației și un volum redus de cooperare. Întreprinderile care cooperează la fabricarea unor produse complexe sint relativ puține la număr, iar adeseori obiectul cooperării nu corespunde specializării lor.

În numeroase cazuri stabilirea relațiilor de cooperare implică o filieră relativ complicată de contacte contractuale și extra-

contractuale. Contactele precontractuale dintre beneficiar și furnizor sint urmate adeseori de contacte între furnizor și organele sale superioare, motivate de necesitatea asigurării unor materiale și semifabricate impuse de realizarea relației de cooperare. Această prelungire a ciclului contractual proiectează uneori relația de cooperare într-o perspectivă aleatorie; ea impune, pe de altă parte, beneficiarului estimarea necesarului de cooperare într-un moment mult devansat față de începutul perioadei de plan, cînd sarcinile proprii nu sint cunoscute cu suficientă precizie. Din această cauză apar o serie de neajunsuri care îngreunează procesul de cooperare dintre întreprinderi. Anul trecut, de pildă, unele unități din județul Brașov nu și-au putut realiza toate lucrările propuse tocmai din cauza greutăților întâmpinate pe linie de cooperare la procurarea unor subsansambluri, deoarece nu au cunoscut în totalitate și la momentul necesar, lucrările pe care urmau să le execute — situație care este departe de a constitui o excepție.

Analizele efectuate asupra desfășurării cooperării dovedesc, pe de altă parte, că neindeplinirea obligațiilor asumate de către un furnizor are un efect în lanț. Astfel, întreprinderea de mașini electrice — București întâmpină greutăți în realizarea ritmică a sarcinilor de plan din cauza ne-livrării la timp de către întreprinderea „Timpuri Noi” a motoarelor S-18, cauzată la rîndul ei de deficiențele manifestate de către un alt furnizor în livrarea conform prevederilor din contracte a magnetourilor.

Formarea relațiilor de cooperare este frînată și de distorsiunile sistemului de prețuri. Prețul de catalog convenit furnizorului este deseori mai ridicat decît costul fabricației interne la beneficiar. Ca urmare, acesta preferă să realizeze prin forțe proprii ceea ce de fapt societatea produce mai ieftin într-o întreprindere specializată. Din această cauză reducerea prețului de cost al multor produse complexe se da-

TIBCO '75

O SĂPTĂMÎNĂ DE ACTIVITATE FRUCTUOASĂ

MANIFESTARE excepțională care își câștigă, de la un an la altul, o autoritate incontestabilă, pe piața internațională a produselor de larg consum, TIBCO '75 și-a închis, portile. Vizitat cu interes, deopotrivă, de marele public și de specialiști — în decursul celor șapte zile, Tîrgul a avut mai bine de 150 000 de vizitatori, dintre care peste 20 000 oameni de afaceri și tehnicieni. TIBCO '75 a beneficiat, de asemenea, de prezența a numeroși reprezentanți de firme, din 17 țări, din Europa, Africa, America Latină și Asia. Prilej de etalare a realizărilor tehnico-economice obținute de către participanți, această prestigioasă acțiune expozițională a reprezentat, totodată, și o excelentă ocazie de întîlnire între partenerii de afaceri români și străini, de fructuoase negocieri și încheiere de contracte.

În legătură cu aceste aspecte — de ordinul eficienței imediate, și de perspectivă — a celei de a doua ediții a TIBCO-ului, tov. Aurelian RĂDULESCU — directorul comercial al Tîrgului — a avut amabilitatea să ne ofere cîteva detalii.

— Trebuie să precizez, încă, de la început că comparativ cu ediția sa precedentă, TIBCO '75 s-a distins printr-o varietate mai largă de bunuri de consum expuse. Astfel, pe lîngă grupurile de produse, care au fost prezente și la sesiunea din 1974 — adică: textilele, confecțiile, tricotatele, pielăria, blănurile, încălțămîntea,

- În 7 zile — 150 000 de vizitatori, dintre care peste 20 000 — specialiști.
- Actuala ediție TIBCO '75 cu o sferă mai largă de prezentare...
- Un volum de 2 ori mai mare de contracte românești încheiate la export și import.

sticlăria și ceramică fină, articolele pentru uz casnic, mobila și produsele chimice — TIBCO '75 a mai prezentat și o serie de vehicule pe două roți, pentru turism, instrumente și materiale pentru dotarea și amenajarea școlilor, spitalelor și hotelurilor, aparate și instrumente pentru microlaboratoare școlare, ambalaje ș.a. De asemenea — au fost expuse mașini și utilaje pentru producerea bunurilor de larg consum. Această sferă largită de expunere pe lîngă satisfacția dată vizitatorilor de-a apreece o gamă mai largă de produse, a oferit noi posibilități de negociere și contractare. În toată această perioadă de timp, întreprinderile românești participante la Tîrg au fost contactate de sute de oameni de afaceri, reprezentînd peste 400 de firme — parte dintre ele, chiar expozante la TIBCO '75, parte invitate pentru tranzații comerciale. Aceste contacte multiple s-au finalizat într-o serie de contracte, a cărui volum este de două ori mai mare comparativ cu realizările obținute în ediția trecută a Tîrgului.

R. — Contextul de lucru de la actuala sesiune a lui TIBCO a fost de natură, deci, să creeze — cum spuneam, relevînd ultima cifră a afacerilor realizate, în acest an, comparativ cu 1974 — un cadru mai mult decît propice pentru exporturile românești. Vă rog, ea atare, să faceți cîteva referiri concrete, în acest sens.

— Evident, rezultatele au fost pe măsura așteptărilor; mai

torează exclusiv părții fabricate intern, cea procurată prin cooperare contribuind, dimpotrivă, la creșterea prețului de cost (unii furnizori înregistrând, datorită prețurilor de catalog, beneficii exagerate).

Un alt impediment îl constituie și **sistemul indicatorilor de plan**. Acesta nu încită îndeajuns furnizorii la folosirea maximală a capacităților de producție, la maximizarea portofoliului de comenzi. Pentru acoperirea planului, unii furnizori optează pentru comenzile cu rentabilitatea maximă, refuzând pe celelalte, chiar în cazul când dispun de capacitate disponibilă. În fine, **absența unei etici comerciale** la personalul tehnico-administrativ al furnizorului îngreunează adeseori contactele umane, factor de care depind, după unii autori, 40 la sută din șansele unei cooperări.

Rezultă, așadar, următoarele neajunsuri în angrenajul cooperării industriale :

- dominarea „pieței cooperării” de către furnizor, cu subordonarea intereselor beneficiarului ;

- adaptabilitate redusă a furnizorului la cerințele pieței ;

- motivație preponderent tehnică și a rareori economică a inițiativelor de cooperare ale beneficiarului ; acesta recurge la cooperare când se află în imposibilitatea tehnică absolută de a fabrica, iar nu în urma evaluării avantajelor celor două alternative — fabricație internă și cooperare ;

- frecvența intervențiilor administrative în mecanismul cooperării.

Neajunsurile cooperării au servit nu odată ca argument în favoarea extinderii gradului de integrare al întreprinderilor și a mitului dimensional. Respingând de plano o atare soluție de natură a frina însăși creșterea industrială, **știința economică** este chemată să-și spună cuvântul în perfecționarea mecanismului cooperării. În acest scop este necesar să se ia în considerare relația de cooperare ca parte dintr-un sistem, alcătuit din subsisteme și caracterizat prin interconexiuni. Tehnica, științele juridice, sociologia sint, de asemenea, chemate să contribuie la această perspectivă de ansamblu pluridisciplinară.

Profilul și dimensiunea furnizorilor

O PRIMĂ măsură pentru îmbunătățirea cooperării industriale este **dezvoltarea**

specializării verticale a ramurilor prin înființarea de noi întreprinderi furnizoare, specializate organic în fabricația de componente (piese, subsansambluri, ansambluri) sau tehnologic în realizarea unor faze tehnologice (de exemplu, turnătorii, secții de tratament termic etc.) Este necesar ca la proiectarea noilor unități industriale să se țină seama de **cerința armonizării structurii ramurilor**, de stabilizarea unor relații de cooperare optime în cadrul și în afara ramurii — dimensiunea și profilul optim al întreprinderilor rezultând ca o consecință.

Deosebit de importantă este **rezolvarea problemei aprovizionării** cu piese turnate și forjate pentru activitatea de autoutilare, unde lipsa de furnizori pentru asemenea piese frânează direct buna desfășurare a proceselor de producție. Cooperarea reclamă și **existența unor întreprinderi multiscop**, mijlocii și chiar mici, dotate cu mașini-unelte universale, care să poată prelua diverse „mărunțișuri”, degajând în mod corespunzător atât întreprinderile de produse finale, cât și pe furnizorii specializați. Asigurarea unei proporții raționale între întreprinderile furnizoare de diverse mărimi va face să existe și furnizori interesați economic în satisfacerea comenzilor în serie mică și chiar de unicate. Un rol mult mai important decît în prezent poate să revină în această privință industriei locale și cooperății meșteșugărești, ca furnizoare de componente pentru industria republicană. În acest scop, este de luat în considerare că gradul actual de concentrare al acestor unități cu nomenclator eterogen de fabricație limitează posibilitățile lor de cooperare.

Amplasamentul teritorial

AMPLASAMENTUL teritorial al întreprinderilor furnizoare trebuie să țină seama și de exigențele cooperării. Importantă este **apropierea geografică** de beneficiar a furnizorilor de subsansambluri grele sau de componente specifice unui anumit produs final (care reclamă colaborarea și controlul continuu al beneficiarului pe parcursul fabricației). Atari zone, cum este zona Brașovului pentru autocamioane și tractoare, combină într-un sens avantajul distanțelor scurte

specifice integrării, cu avantajele legate de specializare. Amplasarea unor întreprinderi furnizoare în jurul întreprinderilor de produs final este de natură a elimina neajunsurile supraaglomerării urbane ; aceste întreprinderi furnizoare ar permite încadrarea populației agricole în activități industriale, cu investiții reduse, fără strămutări de domiciliu și fără dezavantajul marilor cheltuieli conexe impuse de investițiile industriale urbane.

Cadrul normativ

IMPORTANTA cadrului normativ al cooperării industriale rezultă din aceea că determină :

- durata și caracterul ciclului de contractare ;

- modalitățile de racordare a contractelor economice la planul economic central ;

- interesul economic al beneficiarului și al furnizorului de a coopera.

Cadrul normativ este alcătuit din următoarele subsisteme principale : subsistemul contractual, subsistemul stimulentei materiale, subsistemul prețurilor. Pe măsura intensificării procesului de industrializare apar noi necesități care impun perfecționarea cadrului normativ în concordanță cu necesitățile în continuă transformare ale economiei naționale.

Rezultă, ca atare, obligația științelor economice de a fundamenta soluții de perfecționare a cadrului normativ corespunzător exigențelor fiecărei etape de industrializare, ținînd seama de faptul că „**formele și metodele de conducere și organizare socială nu sint — după cum arăta tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU — imuabile, stabilite odată pentru totdeauna, că ele trebuie continuu perfecționate în pas cu schimbările ce se produc în viață, cu sarcinile pe care le impune procesul obiectiv al dezvoltării materiale și spirituale a societății**” *).

Subsistemul contractual

LA NIVELUL economiei, cooperarea însumează un mare număr de inițiative locale, condiționîndu-se reciproc în baza unui efect de antrenare și decalate ca atare în timp. Astfel, acțiunea de cooperare a

mult, au fost, chiar, cazuri cînd le-au și depășit. Mă gîndesc, de pildă, la o serie de contracte, din domeniul confecțiilor, produselor chimice și a maselor plastice. „**Confex**”-de pildă, a exportat articole de îmbrăcăminte pentru bărbați, femei, și copii — într-o sumă globală deosebit de importantă — într-o serie de țări, precum Marea Britanie, Franța, Elveția, R.F.G., Olanda, Israel ș.a. „**Chimimportexport**” — altă întreprindere românească de export, cu realizări cu totul deosebite, la acest Tîrg — a vîndut medicamente, coloranți, lacuri, vopsele, cosmetice ș.a., unor firme dintr-o serie de țări cu vechi tradiții și experiență în domeniu, precum : Elveția, Marea Britanie, Italia, R.F.G., Franța, Austria, Olanda, Liban, Iugoslavia, Irlanda, Israel, Iran etc. Rețin, de asemenea, atenția realizările întreprinderii „**Danubiana**”, reprezentanții acesteia au reușit să încheie contracte însemnate, pentru exportul de anvelope și articole din mase plastice în R.D.G., Iran, U.R.S.S., R.S.C., Franța, R.F.G., Marea Britanie, Spania, Turcia, Elveția ș.a.

Notez, de asemenea, alte cîteva realizări : țesături, tricotaje și alte textile — în Belgia, Marea Britanie, Canada, S.U.A., Israel, Elveția, R.F.G., Cipru, Olanda, Austria etc. ; încălțăminte, articole de „camping”, marochinărie, articole de mase plastice — în Suedia, R. D. Vietnam, R.F.G., Canada, Israel, Marea Britanie, Statele Unite ; diverse articole de uz casnic, sticlărie și articole de menaj, porțelanuri, mașini textile — în Iordania, Marea Britanie, R.F.G., Iran, Statele Unite, R.S. Cehoslovacă ș.a. Articolele electrice — exportate de către „**Electronum**” au avut și ele o căutare apreciabilă. S-au vîndut, astfel, tuburi fluorescente, dispozitive pentru corpurile pentru iluminat fluorescente, aparate TV ș.a. — în R.P.D. Coreeană, Coasta de Fildeș, Olanda, R.S. Cehoslovacă, R.P. Polonia, U.R.S.S. etc.

Întreprinderile de resort au desfăcut, de asemenea, produse alimentare — în Italia, Franța, Spania, Olanda, Austria, R.D.G. ș.a., mobilă, — în Danemarca, R.F.G., Elveția, materiale pentru con-

strucție — în Libia, covoare orientale, artizanat — în Italia, R.F.G., Grecia, Canada, Marea Britanie, Italia, R.P.D. Coreeană etc. Lista poate continua, în orice caz.

R. — **TIBCO '75 a fost, fără doar și poate, și o bună ocazie pentru importatorii români — ocazie, ca atare, pentru partenerii din străinătate, de a-și desfășura propriile produse, în țara noastră. Ce ne puteți spune, în legătură cu acest aspect ?**

— Cît privește importurile românești, întreprinderile interesate au efectuat și ele, importante achiziții din străinătate, comparativ cu anul precedent. Am în vedere, de pildă, coloranții și produsele textile — din R.F.G., Italia și Iran, articolele electrocasnice, magnetofonele, casetofonele, microfoanele, aparatul de înaltă și joasă tensiune, piese pentru schimb pentru aparatură electrică și electronică, deja, existentă, în țară — din R.S. Cehoslovacă, R.D.G., U.R.S.S., R.P. Polonia, Marea Britanie, R.F.G., Japonia, Franța, Austria etc. ecașurile, articolele pentru sport și vinătoare, articolele de galanterie, băuturile, instrumentele medicale — din U.R.S.S., Iugoslavia, Bulgaria, R.D.G., Polonia etc., aparatele de materiale foto, AMC-urile și instrumentele muzicale — din U.R.S.S., R.D.G., R.P. Polonia, R.S. Cehoslovacă, R.F.G.

R. — **Cum apreciați utilitatea, în perspectivă a manifestărilor de tip TIBCO ?**

— Atari manifestări sint, în orice caz, fructuoase. Pot aprecia că actuala sesiune a Tîrgului — ca și cea precedentă, de altfel — s-a dovedit a fi un excelent cadru de perfectare de noi afaceri, pentru dezvoltarea colaborării reciproce avantajoase între partenerii, participanți. Faptul că, contactele de la TIBCO '75 au inițiat și noi afaceri — care depășeau limitele calendaristice ale tîrgului — este un argument, în plus, pentru a privi favorabil perspectivele acestei manifestări.

George HAȘEGANU

beneficiarului 1, influențează planul întreprinderii 2 ca furnizoare; în mod necesar întreprinderea 2 va trebui — pentru a-și îndeplini obligațiile de furnizor către 1 — să coopereze cu întreprinderea furnizoare 3 ș.a.m.d. Aceste relații, care formează numeroase lanțuri de cooperare, apar succesiv la momentele t12, t23, t34 etc., reprezentând pe economie zeci de mii de momente decalate în timp; numărul lor este cu atât mai mare cu cât economia este mai dezvoltată.

În raport cu inevitabila complexitate a lanțurilor de cooperare și cu decalarea în timp a relațiilor care le compun, posibilitățile de cuprindere ale planului central sînt limitate. Acesta nu poate cuprinde decît un număr redus de verigi și momente principale ținînd de produse considerate esențiale pe economie. Ca urmare, se admite în teoria și practica planificării că planul central nu poate cuprinde decît relațiile de cooperare considerate esențiale, lăsînd pe celelalte în seama mecanismului contractual.

Îmbunătățirea cooperării implică, deci, o racordare funcțională între macro și micro-economie, care să simplifice contactele precontractuale, de natură a implanta întreprinderilor interese economice și posibilități tehnice sporite pentru a coopera. O racordare funcțională între planul central și contractele economice presupune stabilirea unui nomenclator de obiective de cooperare de importanță deosebită pentru care planul central este generator de contracte de cooperare, urmînd ca pentru restul produselor — reprezentînd marea lor majoritate — contractul dintre părți să fie generator de plan la nivel de întreprindere. Într-o atare concepție, soluțiile de echilibrare a balanțelor implicate de relația de cooperare sînt de cele mai multe ori posterioare contractului economic de cooperare și nu opresc încheierea sa — ținînd seama că relația de cooperare constituie consecința obiectivelor înscrise în planul central.

O atare „elasticizare“ a ciclului contractual presupune nu numai existența unor capacități suficiente, ci și o politică rațională de stocuri de componente, semifabricate și materiale cu desfacere asigurată. Logistica modernă a întreprinderilor este inseparabilă de existența unor stocuri ușor mobilizabile la furnizor și în rețeaua comercială — costul imobilizării acestora trebuînd să fie raportat la costul mult mai mare al întreprinderilor în producție, al stocurilor supranormative formate la beneficiar și al prelungirii ciclului de asimilare la produsele noi. Organizarea unor stocuri raționale este de natură a mări mult fluenta relațiilor, reducînd riscurile de penurie de care beneficiarul „se apără“ în prezent prin măsuri contrarii interesului economic general, precum investiții neraționale pentru mărirea gradului de integrare a fabricației și acumularea de stocuri supranormative. Pentru a se limita cererile pentru livrări din stoc se poate aplica o majorare a prețului curent de livrare, astfel ca beneficiarul să fie interesat material să-și estimeze necesarul în cît mai mare măsură înainte de începerea perioadei de plan.

Contracte — cadru de cooperare pe termen lung

RELAȚIILE de cooperare au adeseori un caracter de durată, impus fie de eşalonarea în timp a fabricației, fie de caracterul repetitiv al livrărilor. Dacă legislația în

vigoare reglementează contractele economice bilaterale pe termen lung — avînd ca obiect livrări sau prestații — ca lasă nereglementate contractele care organizează cooperarea pe termen lung, creînd condițiile preliminare pentru buna ei desfășurare. În această categorie intră contractele-cadru de cooperare — care și-au găsit o largă aplicare în R. D. Germană — și contractele de coordonare.

În practică, faptul că întreprinderile nu își cunosc cu suficientă precizie planul de producție de perspectivă constituie în general o piedică pentru stabilirea relațiilor de cooperare pe termen lung. Ca atare, perfecționarea instrumentelor juridice legate de acest gen de cooperare și în mod deosebit reglementarea contractelor — cadrul de cooperare este strîns legată de crearea condițiilor care să stimuleze utilizarea lor.

Contractele-cadru, numite astfel deoarece servesc drept cadru unor viitoare contracte economice de cooperare cuprind măsuri pentru: specializarea și extinderea capacităților de producție, asimilarea produselor noi, îmbunătățirea calității, standardizarea și tipizarea produselor, cercetarea pieței în comun, cointeresarea materială a furnizorilor etc. Contractele cadru de cooperare pun în fața întreprinderilor nu obligații sancționate juridic, ci sarcini a căror îndeplinire asigură fiecărei părți o dezvoltare concordantă. Altfel spus, ele permit să se prevină formarea de locuri înguste în desfășurarea viitoare a cooperării.

Experiența altor țări a arătat că aceste contracte, deși „bona fide“ — lipsite de sancțiune juridică — reprezintă o pîrghie destul de eficace pentru organizarea cooperării pe termen lung și totodată un ghid deosebit de util pentru organele de conducere și sinteză economică la elaborarea planului central de producție și investiții.

Asociațiile de întreprinderi colaboratoare

ÎN TOT mai mare măsură fabricarea produselor complexe unește eforturile mai multor întreprinderi răspunzătoare, una pentru produsul final, celelalte pentru subansamblurile sale principale. Relațiile de cooperare nu mai au în acest caz un caracter bilateral, ci plurilateral; mai mult decît atât, ele presupun o oarecare subordonare organizatorică a întreprinderilor furnizoare — în ce privește fabricația produsului respectiv — față de întreprinderea de produs final în calitate de coordonatoare.

Reglementarea juridică a acestei subordonări legate de produs, care interferează cu subordonarea ierarhică a întreprinderilor, ridică probleme destul de dificile. Aceste dificultăți pot fi evitate așezînd cooperarea bazată pe coordonare, pe temeiul unui nou tip de contract — contractul de coordonare — sau pe temeiul contractului de asociație. Această concluzie este întărită de faptul că consiliile coordonatoare instituite de H.C.M. 177/1969 și-au găsit o aplicare restrînsă — produsele complexe continuînd a fi fabricate în economia noastră în majoritatea cazurilor pe bază de cooperare bilaterală între întreprinderea de produs final și diferiții ei furnizori fără a se putea organiza un colectiv activ de producători axat pe produs sau pe o grupă de produse, care să urmărească concepția, fabricația și desfacerea produsului.

Asocierea întreprinderilor o durată determinată în vederea fabricării și livrării de instalații complexe (de serie mică sau unicate) sau pe grupe de produse a dat bune rezultate în R.D. Germană și Ungaria. Asociațiile de cooperare (o întreprindere poate intra în mai multe aseme-

nea asociații) au sarcina de a urmări și realiza un nivel tehnic, cît mai ridicat al produsului final, precum și respectarea graficului calendaristic stabilit în comun. În cadrul unei atari asociații, întreprinderea coordonatoare este investită prin însuși contractul de asociație cu competența decizională necesară; ea răspunde de competitivitatea produsului final realizat prin cooperare.

Subsistemul de cointeresare materială

PENTRU a cointeresa atît pe furnizor cît și pe beneficiar la o politică de cooperare în concordanță cu interesul general sînt necesare:

- o pîrghie care să transmită efectul pozitiv al cooperării, respectiv cel negativ al integrării fabricației asupra rezultatelor economice globale ale întreprinderii;

- o pîrghie care să lege retribuția colectivului de oameni ai muncii de rezultatele economice ale întreprinderii. Corelarea remunerării cu beneficiul întreprinderii (de exemplu cu indicatorul beneficiu net la 1000 lei fonduri de producție) — stabilit în baza unor normative de rentabilitate pe o perioadă mai lungă — răspunde acestor obiective. Ea este de natură a cointeresa deopotrivă:

- pe furnizor, la folosirea maximală a capacităților de producție, chiar pe seama acceptării de comenzi cu rentabilitate mai redusă;

- pe beneficiar, la eliminarea investițiilor implicate de integrarea nerațională a fabricației.

Merită luată în considerare și propunerea ca din beneficiul obținut de pe urma unui produs final complex să poată fi stimulat și furnizorul, mobilizîndu-l astfel nu numai la îndeplinirea obligațiilor contractuale, ci și la perfecționarea autonomă a părților sale de produs.

Subsistemul prețurilor

PENTRU ca opțiunile beneficiarului în tre fabricație internă și cooperare să conducă la reducerea costurilor sociale este necesar ca acesta să fie sensibilizat — prin intermediul prețurilor — la avantajul economic obținut de societate prin fabricația specializată. Această cerință poate fi îndeplinită cu ajutorul unor prețuri dinamice regresive — aplicate de furnizor — care să scadă odată cu reducerea costurilor de fabricație și cu uzura morală a produsului. Implementarea unui astfel de sistem de prețuri presupune ca fondul de stimulare materială a întreprinderii să fie format din două părți: o parte care crește mai lent în funcție de volumul beneficiului net și alta care să crească mai repede în funcție de reducerile de preț efectuate. Prețurile dinamice sînt recomandate în sfera cooperării și de legea prețurilor și tarifelor din 1971; aplicarea lor implică însă o reconsiderare a metodologiei de stabilire a indicatorilor planului valoric de producție.

★

Cele prezentate dovedesc că îmbunătățirea cooperării industriale se înscrie în contextul mai larg al perfecționării continue a mecanismului economic. Influențată de un mare număr de factori, cooperarea industrială poate fi îmbunătățită numai acționînd concomitent asupra tuturor acestor factori. O atare acțiune este de natură a mări nomenclatorul și volumul cooperării, a orienta piața cooperării după necesitățile beneficiarului, a asigura relațiilor de cooperare fluenta, siguranța și operativitatea impuse de o economie modernă.

dr. ing. Șerban ORĂSCU

*) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, București, Editura politică, 1968, p. 520—521.

FORȚA DE MUNCĂ —

Factor principal al progresului economic (I)

I NVEȘTIGAREA unor fenomene majore, de larg interes social, de către presa noastră economică — cu ajutorul unor instrumente moderne și eficiente, cum sînt; anchetele, cercetarea fenomenelor pe eșantioane reprezentative, studiile și analizele de „cazuri”, dezbaterile — dau posibilitatea descifrării și cunoașterii mai în detaliu a fenomenelor și proceselor economice, facilitează desprinderea unor tendințe și mutații în structura acestora, a unor direcții de acțiune. Asemenea materiale asigură — cu alte cuvinte — o bază mai fundamentată pentru evidențierea unor semnificații sau concluzii cu incidență pe planul perfecționării activității practice, bazată pe o analiză mai profundă.

Utilizarea metodelor moderne de investigare este cu atît mai utilă în cercetarea fenomenelor din agricultură cu cît în această ramură aplicarea procedurilor moderne de conducere și organizare, ca urmare a introducerii tehnicii noi, impun cu prioritate studierea efectului lor economic. Prin ancheta de față, continuăm o preocupare mai veche de cercetare a resurselor dezvoltării din punct de vedere al forței de muncă, — ca factor principal al progresului economic. Studiarea acestei laturi a resurselor dezvoltării în anul premergător trecerii la cincinalul revoluției științifice și tehnice poate constitui o contribuție utilă, importantă la precizarea căilor și condițiilor în care agricultura trebuie să participe mai intens la progresul economico-social al țării

O componentă a creșterii economice — conversiunea forței de muncă

CITEVA PRECIZĂRI prealabile se impun. Forța de muncă constituie principala forță de producție a societății, și așa cum a arătat Marx — cel mai prețios capital este omul. Grijă și preocuparea pentru asigurarea condițiilor normale privind reproducția lărgită a forței de muncă în societatea socialistă devine un important vector al dezvoltării economice-sociale. Progresul reproducerii forței de muncă este privit în societatea noastră ca un proces de refacere a capacității de muncă a populației apte de muncă, din punct de vedere cantitativ și calitativ.

Dar trebuie să ținem seama că reproducția forței de muncă se desfășoară în țara noastră în condițiile unor mutații profunde. În ultimii ani a avut loc o scădere vertiginoasă a ponderii populației ocupate în agricultură. Acest proces se manifestă în toate țările care se află în plin progres economico-social, decurgînd din înseși legile creșterii economice. În fiecare etapă a dezvoltării însă, fenomenul reducerii populației active din agricultură trebuie să aibă loc în limite și proporții diferite pentru a nu împiedica procesul normal al reproducerii în agricultură. De aici decurge și necesitatea stabilirii planificate a unui optim demografic, optim ce trebuie corelat cu fenomenele economice și sociale la nivel macro și microeconomic.

Intr-o asemenea viziune se cere evidențiat faptul că Partidul Comunist Român consideră politica în domeniul dezvoltării și utilizării forței de muncă ca parte integrantă a politicii generale de dezvoltare economică și socială. Procesul de trecere a populației agricole în sectorul secundar și

cel terțiar, determinat de cerințele creșterii și modernizării economiei naționale, se desfășoară în mod planificat și în condițiile ridicării nivelului de trai al întregii populații. Acest proces necesită o perioadă mai largă de timp, fiind corelat cu politica de industrializare socialistă, aspect pus în evidență, în primul rînd, de

Grăficul nr. 1: Mutații în gruparea județelor după numărul de lucrători la 1000 locuitori

faptul că în agricultura noastră populația ocupată a scăzut de la 65,4% în 1960 la circa 40% în 1974.

Ponderea populației ocupate în agricultură nu este uniformă pe tot cuprinsul țării, ceea ce impune luarea unor măsuri de absorbire a forței de muncă excedentare în mod diferențiat. În 1972, de pildă, ponderea populației ocupate în agricultura județului Brașov (din totalul populației ocupate) era sub 14%: în 5 județe era cuprinsă între 30—35%; în 6 județe între 40—45%, în 6 județe între 45—50% și în 19 județe era de peste 50%.

În cincinalul următor se va accentua creșterea ponderii forței de muncă din industrie și celelalte ramuri neagricole. În 1980 va lucra în industrie, celelalte ramuri neagricole peste 72% din populația activă a țării. Se va realiza astfel, pentru prima dată, preponderența numerică a oamenilor muncii din industrie în totalul populației active. Ponderea populației active în agricultură va fi de circa 28 la sută în 1980 și de 12—15% în 1990. Corelarea procesului de reducere a forței de muncă ocupate în agricultură cu gradul de mecanizare a lucrărilor agricole reprezintă, în aceste condiții, cerința esențială a creșterii producției și productivității muncii în agricultură. Mai mult, tendința de reducere a forței de muncă ocupată în agricultură poate fi apreciată ca un fenomen pozitiv numai în contextul respectării acestei corelații. De altfel, această reducere va avea loc treptat și cu intensități diferite. (În țările dezvoltate se manifestă de mulți ani fenomenul de stabilizare a ponderii populației ocupate în agricultură la circa 5—10% din totalul populației active).

Repartizarea rațională a industriei pe teritoriul țării constituie un factor de echilibrare pe județe a afluxului de brațe de muncă din agricultură spre industrie și celelalte ramuri neagricole, de atenuare a navetismului și de creștere a veniturilor populației. În acest context trebuie pusă în evidență directiva de a se realiza pînă în 1980 o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei în fiecare județ, ceea ce va determina un „reflux” al forței de muncă către județele aflate în plin proces de industrializare, va contribui la „fixarea” forței de muncă în cadrul județului și va accelera însuși procesul de reducere a forței de muncă ocupată în agricultură. Totodată, creșterea numărului de lucrători la 1000 de locuitori exprimă ca indicator îmbunătățirea gradului de participare la muncă a populației apte, dar și sporirea numărului de familii țărănești în care există membri ocupați în industrie. Așa, de pildă, dacă în 1965 în 31 de județe reveneau la 1000 de locuitori pînă la 250 lucrători și numai în 9 județe peste 250, în 1972 reveneau pînă la 250 lucrători în 22 județe și peste 250 lucrători în 18 județe (grăficul nr. 1).

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de al XI-lea Congres al P.C.R., reducerea substanțială a populației ocupate în agricultura țării noastre în perioada 1976—1990 „... va avea puternice implicații de ordin economic și social, determinînd schimbări fundamentale în întreaga structură a patriei noastre”. De asemenea, realizarea în practică a prevederilor cu privire la sistematizarea teritoriului va asigura crearea a 300—400 noi centre orășenești, spre care se va îndrepta o mare parte din forța de muncă activă eliberată din agricultură. Astfel, ca rezultat „... al dezvoltării pe baze moderne a industriei, cît și a agriculturii și celorlalte ramuri, al introducerii mijloacelor de mecanizare și automatizare a producției, al ridicării nivelului general de pregătire a populației, se va desfășura pe scară crescîndă procesul de ștergere trep-

Tabelul nr. 1

Repartizarea cooperativelor investigate pe zone de fertilitate

Zona	diferențe					
	I-a	II-a	III-a	IV-a	V-a	VI-a
117	28	26	19	20	11	13

tată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală, accentuându-se omogenizarea societății".¹

Realizarea acestor proiecte de viitor va asigura nu numai folosirea rațională a forței de muncă eliberată de agricultură în procesul creșterii economice de ansamblu, ci va constitui și un mijloc eficace de prevenire a aglomerației exagerate a populației în orașele și centrele industriale existente, de luptă împotriva poluării mediului înconjurător. Abia în această perspectivă devine pe deplin realizabilă ideea lui Engels, exprimată în "Anti-Dühring", unde arată că: "...desființarea antagonismului dintre oraș și sat nu numai că este posibilă, dar ea a devenit de-a dreptul o necesitate pentru producția agricolă și, pe deasupra, pentru sănătatea publică. Numai prin contopirea orașului cu satul poate fi înlăturată actuala otrăvire a aerului, a apei și a solului..."²).

Dezvoltarea forțelor de producție în țara noastră va produce în continuare mutații profunde în structura populației. Aceste aspecte se cer a fi studiate pe baza deslășirii tendințelor ce se manifestă în diferite zone ale țării la nivelele macro și micro-economice și a sarcinilor ce decurg din Directivele Congresului al XI-lea și Programului Partidului Communist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Ancheta „R.E.”: scop, mijloace, caracteristici

MUTAȚIILE rapide și profunde care survin în structura forței de muncă din agricultură, implicațiile și semnificația acestora, transformă acest proces într-unul din cele mai caracteristice și reprezentative fenomene economice ale societății noastre în actuala etapă. Valențele acestui fenomen, sub aspectul intensității cu care se desfășoară, sunt multiple și sunt analizate în primul rând prin prisma consecințelor sale asupra procesului de producție agricolă. Totuși, pe lângă problematica specifică forței de muncă din cooperativele agricole investigate (referitoare la structura acesteia la începutul anului 1975 — pe vârste, pe

sex e, pe specialități) am solicitat și obținut și informații privind consumul de norme de muncă pe sectoare (vegetal, zootehnic anexe — servicii), privind condițiile și cuantumul retribuției muncii în raport cu rezultatele obținute, privind domeniile în care lucrează și către care se orientează cei care pleacă din agricultură, privind cauzele migrării și formele de pregătire și calificare a cooperabililor etc., ceea ce lărgeste considerabil sfera cercetării de față. Analiza aspectelor menționate în dinamică (în perioada 1971—1974), credem că va permite o fundamentare mai riguroasă a concluziilor noastre, privind-le totuși sub rezerva reprezentativității eșantionului, sau a unor interpretări cu un grad ridicat de subiectivism, slăbiciuni aproape inerente unor asemenea cercetări.

Repartizarea celor 117 cooperative agricole pe zone de fertilitate este redată în tabelul nr. 1; din acest punct de vedere am urmărit să asigurăm o reprezentare cât mai uniformă. Tendința de descreștere a numărului acestora de la zona I-a la zona a VI-a dovedește că am satisfăcut această cerință și totodată comparabilitatea datelor referitoare la rezultatele de producție.

Pentru a asigura o bază cât mai bună determinării și comparării intensității fenomenului de reducere a forței de muncă am cuprins cooperative agricole din toate județele țării, numărul acestora fiind între 2 și 10 unități. În același scop, am solicitat cooperativele investigate să precizeze distanța la care sunt situate față de reședința de județ³). Repartizarea cooperativeelor investigate din acest punct

Tabelul nr. 2

Compararea cooperativeelor agricole investigate în funcție de distanța la care sunt situate față de reședința de județ (km)

Total	din care:				
	0-25	25-50	50-75	75-100	peste 100
117	26	38	31	15	7

³) Am considerat că reședința de județ este principalul centru industrial, care asigură condițiile cele mai bune pentru încadrare în activități neagricole.

de vedere este redată în tabelul nr. 2. Credem că și aici am realizat o reprezentativitate satisfăcătoare pentru determinarea intensității migrării, a cauzelor care o favorizează și a modalității de dirijare a acestui proces în concordanță cu cerințele impuse de dezvoltarea celorlalte ramuri, cu necesarul de forță de muncă în perspectivă al agriculturii cooperatiste.

Resursele de forță de muncă în C.A.P.

AGRICULTURA noastră îndeplinește în procesul creșterii economice o importanță funcție social-economică nu numai prin sporirea participării la crearea venitului național și la asigurarea cu produse agro-alimentare, ci și prin eliberarea unor însemnate resurse de muncă necesare dezvoltării altor sectoare. Pentru faptul că populația rurală a reprezentat peste trei sferturi din populația țării, iar în prezent circa 40% din acestea, a fost și este socotită o importantă resursă a dezvoltării. În acest context, trebuie subliniat și rolul politic pe care fără-nimeea l-a jucat și îl joacă în procesul dezvoltării sociale, proces înfăptuit pe baza alianței muncitorești-tărănești. Nu se poate concepe, mai ales în prima etapă a industrializării, o dezvoltare economică rapidă fără o agricultură capabilă să producă surplusuri de alimente necesare populației neagricole și o reproducție largi-

tă a forței de muncă: în procesul dezvoltării de ansamblu, agricultura este, dealtfel, singura ramură care eliberează forța de muncă.

Intrucât cea mai mare parte din populația activă din agricultură se află în cooperativele agricole, putem afirma că acestea constituie și în perspectivă un mare rezervor de forță de muncă pentru dezvoltarea industriei și a altor ramuri neagricole. Acest fapt permite prin el însuși accelerarea progresului economic (venitul național sporește nu numai pe calea creșterii productivității muncii, ci și pe calea creșterii volumului de muncă vie, a atragerii în producția materială de noi contingente de lucrători sau crearea de noi locuri de muncă în ramuri cu un nivel al productivității muncii mai ridicat, cum este industria).

Resursele de forță de muncă în agricultură, ca și în celelalte ramuri ale economiei se formează prin sporul natural al populației, mișcarea migratorie, creșterea gradului de calificare, modificarea structurii profesionale în favoarea profesiunilor legate de progresul tehnic, sporirea capacităților fizice și intelectuale ale oameilor etc. De aceea, cunoașterea resurselor de muncă de care dispune fiecare cooperativă agricolă de producție se impune atât pentru determinarea necesarului de forță de muncă pentru efectuarea tuturor lucrărilor agricole la timp, cât și pentru stabilirea surplusului ce poate fi eliberat pentru activitățile din asociațiile intercooperatiste, unitățile create prin asociere între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole, din întreprinderile agricole de stat, din unitățile industriale etc. Determinarea resurselor de muncă ocupate în agricultură, mai ales în cooperativele agricole, atât sub raport numeric cât și structural, constituie unul dintre cele mai importante jaloane ale planului de perspectivă. La întocmirea balanțelor forței de muncă a multor județe cooperativele agricole participă cu cele mai însemnate resurse de muncă.

În cursul anului 1974 resursele efective de forță de muncă în cooperativele investigate, exprimate prin indicatorul „numărul total al membrilor cooperatori care au lucrat” cuprinzând toate categoriile de vîrstă: cooperatori în vîrstă aptă de muncă, bătrîni, tineri etc., a fost de 80 943 persoane; față de 1971, această cifră este mai mică cu aproape 9000 persoane. Deci, la nivelul eșantionului nostru, numărul mediu anual al forțelor de muncă eliberate în perioada 1971—1974 a fost de 2250 persoane.

Apreciem că reducerea forței de muncă în cooperativele investigate este prea lentă. Aceasta este confirmată de faptul că cei peste 80 000 cooperatori au lucrat în 1974 cu puțin mai mult de

dr. Letiția ZAHIU
Ion MANEA

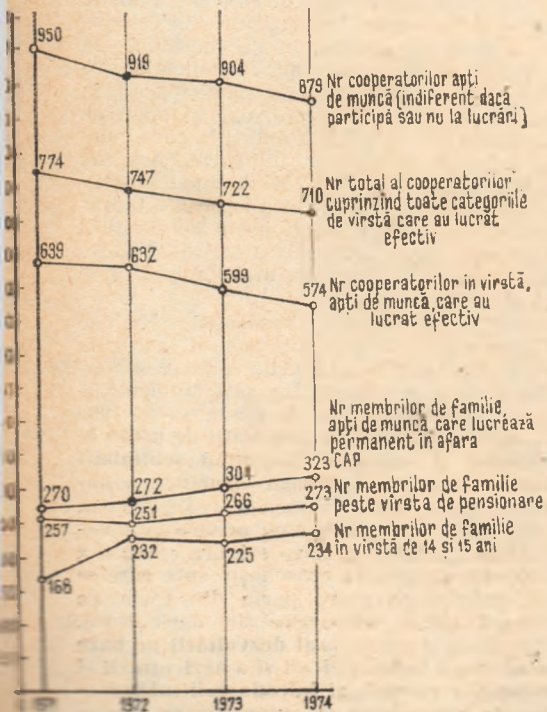
(Continuare în pag. 32)

Redacția „Revistei economice” mulțumește pe această cale tuturor cadrelor de conducere din cooperativele agricole care au colaborat la investigarea acestui fenomen, precum și celorlalți specialiști care au contribuit la desăvîrșirea acțiunii noastre.

¹) Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R. cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981—1990.

²) Fr. Engels, Anti-Dühring, E.S.P.L.P. 1955 pag. 329.

³) I.C.E.A.O.I.A.S.: Productivitatea muncii în agricultură Factorii sociali care o influențează (caiet de studii nr. 50, Buc. 1973, p. 15)

Graficul nr. 2: Evoluția resurselor de forță de muncă — pe categorii — în medie la 1 000 cooperatori

Un barometru pentru producător: MAGAZINUL DE PREZENTARE

1700 de consumatori își spun părerea asupra modului cum își îndeplinesc funcțiile magazinul de prezentare al industriei ușoare „Cocor“

În ansamblul conceptelor moderne ale conducerii, marketingul ocupă un loc extrem de important ca mijloc de reglementare a interacțiunilor dintre producție și consum. Importanța marketingului este sporită în industria ușoară de faptul că aceasta oferă produse masei largi a populației țării, consumului colectiv.

Așa cum prevăd Directivele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, cu privire la planul cincinal 1976-1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981-1990, „Producția industriei ușoare va crește de 1.4-1.5 ori, ridicând calitatea la nivelul celor mai bune realizări obținute pe plan internațional, asigurând o structură sortimentală adecvată cerințelor în continuă schimbare ale consumatorilor. Producția se va caracteriza printr-un grad ridicat de mobilitate și adaptabilitate la cerințele pieței interne și

Tabelul 1

Vârsta	Coeficienți de corelație informațională între „vârsta“ și „ocorurile vizitei“:	
	Cumpărare	Informare
15 - 19 ani	0,738	0,846
20 - 29 ani	0,982	0,991
30 - 39 ani	0,892	0,781
40 - 54 ani	0,888	0,756
55 și peste	0,272	0,241

externe“. Aceste sarcini implică structura activităților de promovare și desfășurare pe care le desfășoară producătorii din industria ușoară într-un sistem complex de marketing, care să sensibilizeze și să modeleze programele de producție la manifestările concrete ale cererii de mărfuri, permițând astfel satisfacerea mai bună a acestor cerințe, ca și valorificarea la un nivel superior a materiilor prime.

Acest sistem trebuie să exprime o perfecționare a legăturilor producției cu piața, a relațiilor care apar la nivelul întregului sistem de marketing al industriei ușoare cu alte sisteme, relații ce condiționează penetrarea pe piață a produselor din această ramură.

Fluxurile de mărfuri și informații pentru producția industriei ușoare formează sistemul prezentat în graficul nr. 1. În acest sistem magazinele de prezentare joacă rolul de instrument operativ la dispoziția producătorului, pentru a prelua în mod rapid schimbările structurale ale cererii de consum. Privite din acest unghi magazinele de prezentare ale industriei sint, așadar, componente importante ale mecanismului de autoreglare ce asigură pe canalele cele mai scurte feed-back-ul necesar funcționării acestui mecanism complex. Constatăm că modul în care își realizează funcțiile magazinele de prezentare influențează

capacitatea de autoreglare a sistemului. Aceste funcții capătă o importanță majoră în cazul unui magazin de prezentare de tipul „Cocor“, reprezentativ pentru industria ușoară.

În acest context, Ministerul Industriei Ușoare a lansat o amplă cercetare cu scopul de a investiga modul în care magazinul „Cocor“, își exercită funcțiile, direcțiile în care trebuie acționat pentru perfecționarea activității acestui magazin, imaginea pe care consumatorii o au asupra magazinului, căile de perfecționare a structurii ofertei. Pentru realizarea atât a obiectivului sus-menționat, cât și a altor obiective care privesc activitatea magazinului „Cocor“, Ministerul Industriei Ușoare a solicitat colaborarea Laboratorului de Marketing al Academiei de Studii Economice, concretizată în îndrumarea metodologică a unei cercetări prin sondaj efectuată de către studenții anului IV ai Facultății de Cibernetică Economică și Statistică.

Interesul pentru această cercetare apare la dimensionarea reală, dacă avem în vedere că magazinul „Cocor“ ne poate oferi o imagine sintetică a întregii game sortimentale a producției ramurii industriei ușoare. De asemenea, magazinul amintit mai prezintă ca particularitate și faptul că exercită o atracție nu numai asupra bucureștenilor, având un public numeros și divers provenit din alte centre urbane și rurale.

Complexitatea cercetării a impus utilizarea unei mari game de metode statistico-matematice care țin de domeniile eșantionării, prelucrării și centralizării, analizei multivariate etc. Printre aceste metode un plus de originalitate l-a adus metoda corelației informaționale (vezi caseta), cu ajutorul căreia au fost analizate răspunsurile obținute de la cei peste 1700 de vizitatori ai magazinului, intervievați.

O primă funcție care a fost analizată cu ajutorul corelației informaționale a fost aceea a modului în care sortimentele existente în raioanele magazinului satisfac cerințele segmentelor de vizitatori care vin la „Cocor“ cu scopul de a cumpăra sau de a se informa. Corelațiile sint prezentate în tabelul nr. 1:

Se remarcă faptul că, atât pentru cum-

părători, cât și pentru cei ce vin să se informeze, cea mai mare corelație o înregistrează grupa de vîrstă 20-29 ani și aceasta deoarece gama de produse oferită de către Cocor este în general de linie modernă, iar tineretul este categoria de populație cea mai sensibilă la nou. De altfel, acest segment constituie 47% din totalul vizitatorilor. Pentru celelalte vîrste coeficienții de corelație scad în proporție destul de mare, pentru ultima grupă devenind total nesemnificativi. Aceasta nu înseamnă că „Cocorul“ nu trebuie să aibă în vedere cuprinderea în gama sa sortimentală a unor produse de linie clasică care să se adreseze grupelor mari de vîrstă. Dar rezultă în mod evident concluzia că magazinul „Cocor“ trebuie să insiste mai mult în realizarea funcției de

Tabelul nr.2

	Coeficienți de corelație informațională	
	RI ³⁰	RI ^{30E}
1 dată	0,906	
Frecvența vizitelor 2-3 ori	0,916	
4-5 ori	0,964	
peste 5 ori	0,989	

Luarea deciziei de cumpărare în timpul vizitei 0,956

RI³⁰ = coeficient de corelație informațională între „informare“ ca scop al vizitei și „frecvența vizitelor“.

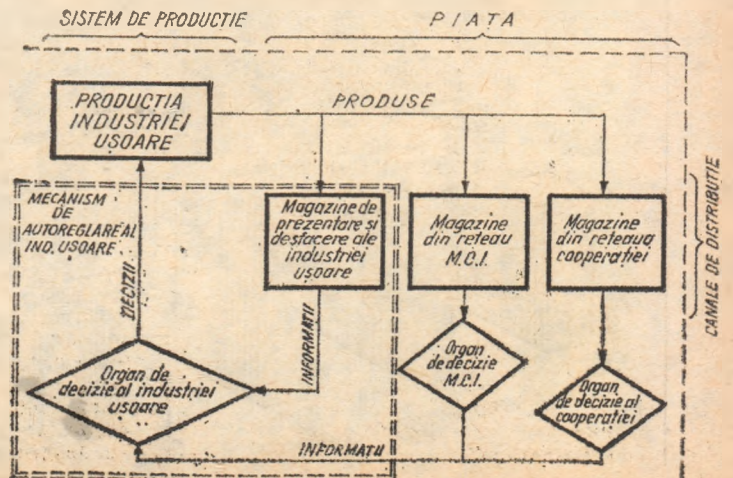
RI^{30E} = coeficient de corelație informațională între „informare“ ca scop al vizitei și „luarea deciziei de cumpărare în timpul vizitei“.

aprovizionare permanentă cu mărfurile necesare conform profilului magazinului și structurii pe grupe de vîrstă a vizitatorilor. În marea majoritate tineri și să-și îndeplinească și funcțiunea sa de lansare a produselor noi și a liniei modei.

Un indicator semnificativ pentru modul de servire asigurat de magazin este numărul de vizitatori care vin să se informeze și devin cumpărători, încadrându-se astfel în segmentul clienți noi atrași de către Cocor. Pentru caracterizarea acestui indicator s-au calculat corelațiile informaționale între valorile caracteristicilor: „informarea“ ca scop al vizitei; „Frecvența“

Graficul 1

SISTEMUL CIRCULAȚIEI PRODUSELOR ȘI INFORMAȚIILOR ÎNTRE PRODUCĂTOR ȘI PIAȚĂ ÎN CADRUL INDUSTRIEI UȘOARE

FUNCTIILE MAGAZINELOR DE PREZENTARE

- cercetarea cererii de consum a populației ;
- orientarea producției spre satisfacerea cantitativă și calitativă a cererii de consum ;
- îndrumarea și educarea gustului și exigențelor cumpărătorilor ;
- prezentarea și popularizarea produselor noi ;
- aprovizionarea permanentă cu mărfurile necesare desfacerii potrivit profilului și rotului magazinului ;
- pregătirea mărfurilor și a utilajului, a ambianței necesare bunei desfășurări a procesului de vânzare și activității de cercetare a preferințelor consumatorilor ;
- vânzarea mărfurilor către populație printr-o servire atentă și competentă.

vizitelor la Cocor și „luarea deciziei de cumpărare în timpul vizitei“. Rezultatele sînt prezentate în tabelul nr. 2.

Pe baza acestui tabel se poate afirma că magazinul „Cocor“ are o mare putere de atracție, coeficienții de corelație informațională fiind foarte mari și crescînd în raport cu creșterea numărului de vizite. Această creștere semnifică faptul că acest magazin și-a creat realmente în rîndul consumatorilor imaginea de magazin etalon, cu un dinamism mare al schimbărilor sortimentale în gama de produse, care își realizează funcția de informare permanentă a cumpărătorilor. Că acest dinamism este foarte bine primit o indică și faptul că o mare parte din cei ce vin să se informeze devin cumpărători (RI** = 0,956), decizia de cumpărare fiind luată în magazin, ca urmare a faptului că au fost atrași de produsele văzute.

În continuare analiza a fost adîncită prin studiul caracteristicilor cererii în funcție de puterea de cumpărare a vizitatorilor magazinului „Cocor“. În acest scop am calculat corelațiile informaționale între „Venitul mediu pe persoană“ și „suma de bani cheltuită la „Cocor“ cu prilejul vizitei. (vezi grafic nr. 2).

Din grafic rezultă, în ansamblu, corelații informaționale directe și intense între cele două caracteristici. Sistemul de coeficienți mai cuprinde și un aspect de mare importanță și anume variațiile care au loc în structura sumelor cheltuite în raport cu venitul mediu pe o persoană. Aceste variații sînt reflectate elocvent de graficul 2.

Se observă că pentru grupele de venit de pînă la 1500 lei lunar, cheltuielile manifestă o elasticitate mare în sensul că pe măsură ce cresc veniturile are loc o deplasare a preferințelor cumpărătorilor către produse de valoare mai mare. Această legitate nu mai este însă confirmată și de vizitatorii cu venituri de peste 1500 lei lunar, corelațiile informaționale pentru aceștia fiind mult mai mici, unele chiar nesemnificative. Acest lucru este posibil deoarece pentru grupa de venituri sus-menționată eventualele cheltuieli cu produsele oferite de „Cocor“ devin inelastice în raport cu creșterea venitului mediu pe persoană, aceștia dorind să cumpere produse pe care nu le găsesc în acest magazin sau nu corespund exigențelor și gusturilor lor.

S-a înregistrat însă și un segment de cumpărători care nu sînt satisfăcuți de produsele și serviciile oferite de magazinul „Cocor“. Acești vizitatori „nu au cumpărat“ cu prilejul vizitei, deși au luat decizia de cumpărare „înainte de vizită“ ca urmare a faptului că „au vizitat alte magazine“ înainte de a intra la „Cocor“ și nu au găsit produsele căutate. Dar, deoarece nici la „Cocor“ nu au găsit ceea ce au căutat vor „vizita alte magazine“ după ce vor părăsi magazinul. Corelația între aceste patru categorii de răspunsuri este foarte mare $RI_4 = 0,931$. Identificarea acestui segment de vizitatori a constituit un obiectiv important al cercetării pentru că include în opiniile lui tendințele noi ale cererii. În același timp se poate trage concluzia necesității îmbogățirii sortimentului în magazin, în ceea ce privește tendințele noi ale modei.

În cadrul anchetei au fost solicitate intervievaților opinii despre modul în care poate fi îmbunătățită organizarea servirii, prezentarea mărfurilor, ambianța existentă.

O mare parte din răspunsuri (60%) se referă la **îmbunătățirea aprovizionării**, această activitate trebuind să fie unul din obiectivele de bază ale magazinului. În acest sens se impune ca preocupare permanentă a conducerii magazinului, diversificarea sortimentului, precum și asigurarea permanentizării prezenței în magazin a produselor.

O altă grupă de propuneri se referă la **îmbunătățirea organizării magazinului** (8%). Ex.: multiplicarea indicațiilor privind identificarea raioanelor în scopul unei mai bune informări a vizitatorilor, o mai rațională repartizare a numărului de vînzători pe raioane, o mai bună utilizare a spațiului. Legate de acestea, aproximativ

Metoda corelației informaționale

METODA cu aplicație foarte mare pentru fenomenele socio-economice, corelația informațională este un domeniu al analizei multivariate. Introdusă pentru prima dată de academicianul Octav Onicescu, corelația informațională se caracterizează prin aceea că surprinde legătura dintre structurile a două sau mai mult fenomene la nivelul frecvențelor acestora. Această particularitate permite caracterizarea interdependentelor și în cazul variabilelor calitative, fără a mai necesita operații premergătoare de scalare.

Generalizarea corelației informaționale se prezintă astfel — se dau un număr „m“ de factori structurați după același criteriu în „n“ stări de structură și dacă se notează probabilitatea de apariție a stării „i“ ($i = 1,2,...,n$) pentru factorul „j“ ($j = 1,2,...,m$) potrivit schemei următoare:

factor 1	factor 2	factor j	factor m	
structură 1	p11	p21	pj1	pm1
starea de				
structură 2	p12	p22	pj2	pm2
starea de				
structura i	pli	p2i	pji	pmi
starea de				
structură n	pln	p2n	pjn	pnn

unde:

$$\sum_{i=1}^n p_{1i} = \sum_{i=1}^n p_{2i} = \dots = \sum_{i=1}^n p_{ji} = \dots = \sum_{i=1}^n p_{mi} = 1$$

atunci corelația informațională este raportul:

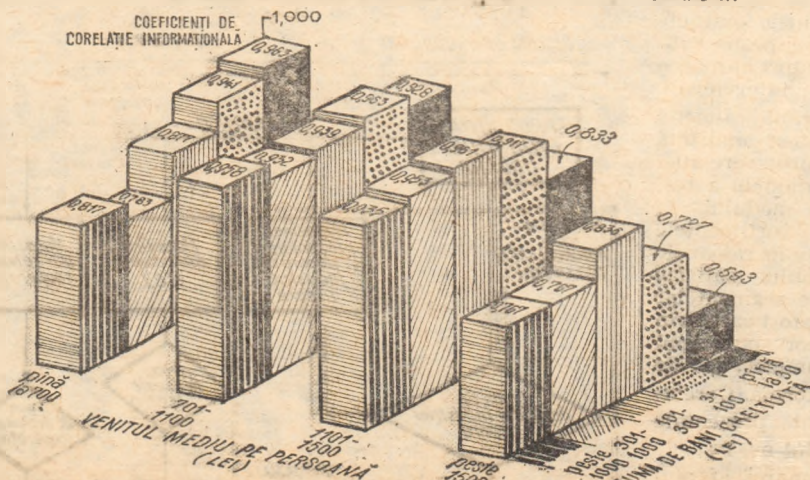
$$RI_{2,3,...,m} = \frac{\sum_{i=1}^n \left(\prod_{j=1}^m p_{ji} \right)}{\sqrt{\prod_{j=1}^m \left(\sum_{i=1}^n p_{ji} \right)}}$$

Față de metoda corelației clasice, metoda corelației informaționale prezintă două avantaje și nume:

— se poate aplica și la domeniul caracteristicilor calitative. Cu alte cuvinte se pot efectua corelații între variabile calitative, cum ar fi de exemplu corelația între variabila „Informare“ ca scop al vizitei și variabila „Luarea deciziei de cumpărare în timpul vizitei“, sau între variabila calitativă și una cantitativă, ca de exemplu corelația între variabilele „Frecvența vizitelor“ și „Informarea“ ca scop al vizitei.

— rapiditate mai mare în calcul atîc pentru corelația simplă, cît mai ales pentru cea multiplă.

Graficul 2. COEFICIENTII DE CORELAȚIE INFORMAȚIONALĂ ÎNTRE VENITUL MEDIU PE PERSOANĂ ȘI SUMA DE BANI CHELTUITĂ

7% din vizitatori fac propuneri privind înființarea de noi raioane. În majoritate aceste propuneri se referă la necesitatea înființării unui raion de stofe metraje, și a unui raion de cosmetice.

În concluzie se poate aprecia că magazinul „Cocor“ își realizează în mare parte funcțiile de magazin de prezentare. Astfel, funcția de cunoaștere și cercetare a cererii de consum a populației a fost îndeplinită prin însăși cercetarea efectuată, care a relevat o serie de particularități în manifestarea cererii pentru produsele industriei ușoare. De exemplu, pentru produsele de încălțăminte, „Cocor“-ul va trebui să determine producția să-i livreze o gamă diversificată de modele, culori și mărimi, în pas cu evoluția pe plan mondial a modei. Aceste

Constantin BOB

Laboratorul de marketing
Academia de Studii Economice
(Continuare în pagina 32)

CONCEPȚIA ȘI IMPLEMENTAREA UNUI SISTEM INFORMATIC INTEGRAT LA NIVEL DE CENTRALĂ INDUSTRIALĂ

CONDUCERE ORGANIZARE

MĂSURILE luate în ultimii ani, în vederea perfecționării conducerii și planificării economiei naționale, măsuri care implică și îmbunătățirea sistemului informațional economico-social, prin utilizarea tehnicii moderne de calcul, au preocupat de mai mult timp conducerea Centralei industriei articolelor casnice și utilajelor tehnologice (C.I.A.C.U.T.), preocupare reflectată și în rezultatele bune obținute în întreprinderile centralei, pe linia prelucrării datelor de echipamente de mică și medie mecanizare. Aceste realizări au permis ca la scurt timp după Hotărârea C.C. al P.C.R. din 21 aprilie 1972, referitoare la introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, să înceapă în centrală lucrările de proiectare și implementare a sistemului informatic C.I.A.C.U.T. În prezent, Centrala dispune de un Centru de calcul electronic care urmează a fi dotat în cursul anului 1975 cu un calculator Felix C-250, iar în cadrul întreprinderilor subordonate funcționează 12 oficii și stații de calcul.

În cele ce urmează sunt prezentate câteva aspecte legate de activitatea practică de proiectare și implementare a sistemului informatic integrat al C.I.A.C.U.T., unul din primele sisteme de acest fel realizate în țara noastră, care considerăm că prezintă interes pentru un cerc mai larg de specialiști din domeniul informaticii.

Concepția de proiectare

ÎN ANUL 1972 s-a luat decizia proiectării și implementării în unitățile C.I.A.C.U.T. a unui sistem informatic la nivel de întreprindere (microsistem) cu posibilitatea de extindere începând cu 1976 la nivel de Centrală (macrosistem). Obiectivul major urmărit îl constituie creșterea eficienței economice în principalele sectoare de activitate prin prelucrarea sistematică a datelor și furnizarea operativă de informații corecte, pe baza cărora să se poată lua decizii fundamentate. Se știe că realizarea unui asemenea sistem de conducere este dificilă și de lungă durată, necesitând echipamente moderne de culegere și prelucrare a datelor, un software de aplicații complex și o largă participare a personalului de specialitate pe toată durata proiectului. În stabilirea cerințelor și modului de realizare a unui sistem informatic, subliniem ca esențial urmărirea obiectivelor în corelație cu condițiile concrete ale unității economice și experiența colectivului implicat în această acțiune.

Corespunzător celor două tipuri principale de producție puse în evidență în cadrul C.I.A.C.U.T.: producția utilajelor tehnologice și cea a articolelor casnice, sistemul informatic la nivel de întreprindere, a fost preconizat să fie realizat în două variante. În aceste condiții caracterul unitar al sistemului este asigurat de generalitatea proiectelor, ce oferă posibilitatea implementării în condițiile specifice ale fiecărei întreprinderi din Centrală.

La elaborarea proiectelor, au participat și participă în toate fazele (analiză, proiectare logică, construire, experimentare și implementare) alături de personalul Centrului de calcul, analiști și programatori din cadrul oficiilor și stațiilor de calcul din unitățile reprezentative. În proiectarea noului sistem realizăm, de asemenea, o colaborare fructuoasă cu specialiștii Institutului Central pentru Conducere și Informatică (I.C.I.), concretizată în lucrări de calitate, în mare parte originale.

Sistemul unitar proiectat în comun la nivel de centrală, oferă o serie de avantaje:

- pune la dispoziția întreprinderilor un instrument modern de conducere, care nu ar putea fi realizat cu forțele proprii; la rîndul lor întreprinderile, în calitatea de coautoare, sprijină implementarea proiectului;
- scurtează durata și micșorează efortul de proiectare;

- stabilește rapoarte și documente de evidență primară comune pentru toate întreprinderile centralei, realizând implicit și raționalizarea fluxului informațional;

- stabilește legături directe între centrală și unități printr-un sistem unic de raportare;

- oferă posibilitatea dotării unităților cu echipamente de culegere și prelucrare a datelor pe baza cunoașterii cerințelor sistemului;

- permite coordonarea activității legate de prelucrarea automată a datelor din întreprinderi, cu eficiența corespunzătoare.

Sistemul informatic al centralei este structurat modular, acoperind la nivel de subsistem funcțiunile: producție, comercial, financiar-contabilitate și personal. Fiecare subsistem este la rîndul său divizat în aplicații care deservește activități de planificare și de urmărire, acestea din urmă asigurînd legătura inversă în cadrul sistemului.

SUBSISTEMUL PRODUCȚIE. Determinate în funcționarea întreprinderii, activitățile de producție necesită prelucrarea complexă și operativă a unui volum uriaș de date, care în condițiile manuale este practic nerealizabilă. Calculatorul electronic, cu performanțele de care este capabil, își găsește în acest domeniu cea mai eficientă utilizare. Dacă echipamentele mecanografice, cu posibilitățile lor limitate au fost și sînt utilizate în principal în evidența contabilă sau calculul retribuției, utilizarea calculatoarelor electronice în rezolvarea problemelor de acest gen nu se justifică. În consecință, în cadrul sistemului informatic al centralei subsistemul „producție” compus din aplicațiile de: pregătirea contractării și planificarea producției, programarea fabricației, lansarea comenzilor în fabricație și urmărirea realizărilor producției, este considerat prioritar, cu toate greutățile de proiectare și implementare pe care le ridică.

Subsistemul este proiectat în două variante potrivit specificului producției: pe de o parte produse de serie mică și unicate, cu o structură complexă

reprezentabilă printr-o arborescență pe mai multe nivele, ciclul lung de fabricație de ordinul lunilor, circa 20% din nomenclator fiind întotdeauna în curs de asimilare — pentru utilaje; pe de altă parte, serie mare, cu caracter repetitiv, produsul finit simplu cu un ciclu scurt de fabricație — de ordinul zilelor — pentru articole casnice.

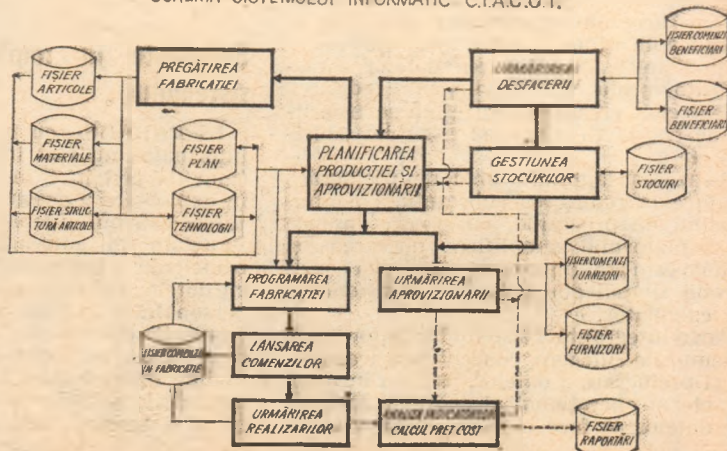
Lipsa unor pachete de programe adecvate a impus proiectarea integrală a subsistemului „producție” de către colectivul mixt Centrală—I.C.I. Experimentarea unor pachete de firmă cum ar fi CLASS-IBM sau ORDO—C.I.I., destinate programării operative a fabricației, la unele întreprinderi, nu a condus la rezultate concludente, în parte datorită unor cerințe impuse, ca de ex.: organizarea și gradul de detaliere a documentației tehnice, necesarul de memorie externă, consumul ridicat de timp calculator, etc. cit și lipsei de asistență tehnică la adaptarea acestor pachete la condițiile concrete ale întreprinderilor noastre. Spre exemplu, considerăm că pot fi obținute rezultate mai bune, într-o primă fază, prin elaborarea unor programe de fabricație decadale (pentru utilaje) sau lunare articole casnice), pornind de la criteriile de optimizare la nivel de reper, față de ordonanțarea zilnică preconizată de pachetele amintite.

SUBSISTEMUL „COMERCIAL” prin aplicațiile de planificare și urmărire a aprovizionării, gestiunea stocurilor și urmărirea desfacerii, are ca obiectiv asigurarea bazei de materiale, materii prime a producției, desfacerea acesteia, urmînd respectarea strictă a obligațiilor contractuale. În strînsă legătură cu subsistemul producție, aplicațiile de aprovizionare și gestiune stocuri, au condus la împărțirea materialelor în 2 grupe: materiale principale, dispuse în magazine distincte, pentru care se urmărește zilnic în cadrul sistemului informatic intrările, consumul și stocul, și materiale auxiliare pentru producție, pentru care se ține o evidență pe echipamente de mică și medie mecanizare.

SUBSISTEMUL FINANCIAR-CONTABILITATE. cuprinde calculul prețului de cost și analiza principalilor indicatori economici, care prin situații lunare de sinteză și excepție, furnizează conducerii așa numitul tablou de bord, oglindă a funcționării întreprinderii. Alți subsistemul comercial cit și cel financiar-contabilitate sînt proiectate într-o versiune comună pentru utilaje și articole casnice, facilitate oferită de independența aplicațiilor față de organizarea datelor în cadrul bazei de date.

BAZA DE DATE constituită din înregistrări de date, între care există legături logice și fizice (lanțuri) organizate în fișiere pe suporturi magnetice care permit accesul direct și imediat la informații, baza de

SCHEMA SISTEMULUI INFORMATIC C.I.A.C.U.T.

date a sistemului informatic al centralei asigură unicitatea păstrării datelor pentru toate aplicațiile sistemului. Principalele fișiere ale bazei de date (varianta utilaje tehnologice) sînt: articole, materiale, structură articole, tehnologii, plan, comenzi în fabricație capacități, utilaje, comenzi furnizori și beneficiari, stocuri, raportări și dicționar.

La stabilirea structurii și modului de organizare al fișierelor s-a ținut seamă de utilizarea acestora în cadrul prelucrărilor, urmărindu-se reducerea duratei acestora, ușurarea elaborării programelor și folosirea software-ului existent.

De exemplu, pentru necesitățile de prelucrare ale subsistemelor producție și comercial, s-a stabilit o structură de fișiere înlănțuite în sens SCF (Système de Chainage de Fichiers CII) compusă din fișierul de articole-fișier principal, fișierele de structură articole și fișierele comenzi-beneficiari. Între înregistrări există lanțurile: structura articolului, utilizarea articolului, componența comenzii la nivel de articol, cererea unui articol.

Fără de modul clasic de gestiune al bazei de date și de acces la informațiile conținute, în cadrul proiectului C.I.A.C.U.T. a fost elaborată concepția interfeței utilizator-bază de date, care conduce la un nou mod de abordare a activității de proiectare și construire a întregului sistem. Interfața utilizator-bază de date, se realizează la 2 nivele, gestiunea structurilor de date și gestiunea fișierelor. Transferul de informații între utilizator și primul nivel de interfață, se face prin intermediul structurilor de date. O structură de date constă dintr-un element de referință și din datele aferente acestuia (se precizează că aceste date pot face parte din fișiere diferite). Ca exemple de elemente de referință se pot considera următoarele date: material, material+magazie, articol, articol compus + articol competent, etc. Fiecărei structuri de date i se asociază un cod de operare la nivel de utilizator (citire, introducere, modificare, stergere, etc.). Transferul de informații între primul și al doilea nivel de interfață, se face la nivel de înregistrare proprie fiecărui fișier. Interfața utilizator-bază de date permite modificarea ulterioară a conținutului și a organizării fișierelor bazei de date fără a afecta programele sau aplicațiile deja elaborate, asigură securitatea datelor prin accesul numai la informațiile solicitate și ușurează scrierea programelor aferente aplicațiilor, întrucât nu este necesar ca programatorul să cunoască sistemul de gestiune al bazei de date, în general dificil de înșușit.

Avantajele „lanțului unic” în prelucrare

CU MULTĂ ATENȚIE este privită problema optimizării prelucrărilor și operării acestora pe calculator. Întrucît un număr mare de prelucrări din cadrul aplicațiilor sînt de același tip, a fost conceput un lanț unic de prelucrări, la nivel de sistem, constituit din programe generale și din programe specifice aplicațiilor. Programele generale, oferă utilizatorului o serie de facilități, prin ele realizându-se conversia de suport și conversia în format standard propriu sistemului C.I.A.C.U.T. a datelor, stabilirea succesiunii logice a tranzațiilor în cadrul aplicațiilor și între aplicații și sortarea datelor, interclasarea datelor corespunzător prelucrării privilegiate, editarea rapoartelor, crearea și întreținerea fișierului de tranzații zilnice și fișierelor istorice, etc.

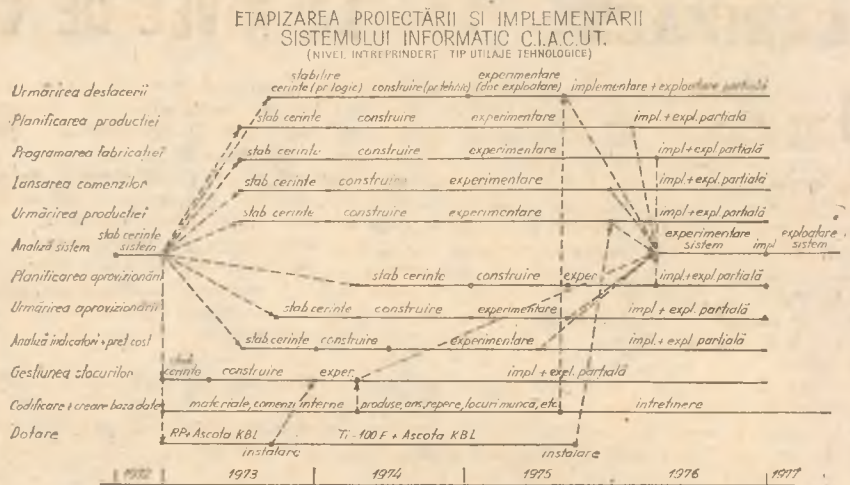
Utilizarea lanțului unic de prelucrări, conduce la reducerea substanțială a numărului de programe, ușurează munca programatorului, simplifică operarea și ceea ce este mai important, scurtează considerabil timpul de exploatare a sistemului pe calculator.

Parte integrantă a sistemului informatic, sistemul de culegere, concentrare, transmisie și prelucrare a datelor, asigură în final, caracterul operațional al acestuia. Culegerea datelor se face în mod operativ cu a-

jutorul unor terminale instalate în secțiile de producție, magazii, servicii. Întreprinderile Tehnometal, Metaloglobus, AMIT, pentru care se asigură serviciul de prelucrare a datelor în centrală, au fost dotate cu echipamente de tipul RP și Ti-100 F

sistemul informatic, nu poate fi implementat fără participarea activă a conducătorilor, cheie a reușitei acestei activități.

În condițiile prelucrării automate a datelor codificarea datelor este o problemă importantă, de rezolvarea ei în bune condiții

Olivetti, iar celelalte întreprinderi cu mașini de tipul Ascota KBLB, FC 15, FC 30. Sistemul Ti-100 F, cu posibilități de calcul, memorare și imprimare locală, de prelucrare a datelor la tastatura numerică sau prin citirea cartelelor perforate are terminalele conectate la un concentrator cu ieșire pe bandă perforată. Prin facilitățile amintite la care se adaugă siguranța în funcționare, aceste echipamente și-au găsit o utilizare eficientă în cadrul aplicației de urmărire a producției.

În ceea ce privește prelucrările, sistemul a fost proiectat în ideea utilizării calculatorului electronic Felix C-256 cu o configurație standard, extinsă prin includerea calculatorului satelit Cellatron 8205 Z, existent în dotarea unităților de calcul din centrală. Acesta din urmă este utilizat la validarea tranzațiilor, prelucrarea parțială a unor date în vederea prelucrării ulterioare a rezultatelor la calculatorul central, emitera unor situații a căror elaborare pe calculatorul central, nu se justifică. Într-o etapă viitoare de dezvoltare a sistemului, bazată pe prelucrarea „on-line” a datelor, se prevede dotarea Centralei cu terminale conversationale și realizarea unui sistem de teletransmisie între centrală și întreprinderi.

Ca o concluzie a celor expuse, am dori să scoatem în evidență complexitatea și noutatea problemelor ridicate de proiectarea unui sistem informatic, ceea ce conferă activității, un pronunțat caracter de cercetare. Totodată menționăm lipsa unor pachete de programe tip, realizate la nivel de ramură sau subramură economică.

Rezultate în implementarea sistemului

ÎN PARALEL cu proiectarea sistemului informatic, au fost inițiate o serie de acțiuni de pregătire în vederea introducerii în exploatare a acestuia. Se știe că proiectarea sistemului reprezintă mai puțin de jumătate din întreaga acțiune. Pondere principală a dificultăților revine organizării datelor primare, pregătirii și antrenării personalului în utilizarea noului sistem, efectuării schimbărilor organizatorice în întreprinderi, respectiv implementării sistemului. Instrument al conducerii prin posibilitățile de informare rapidă, de pregătirea și luarea deciziei pe care le oferă

și în timp scurt, depinzând în mare măsură succesul aplicațiilor proiectate. În cadrul C.I.A.C.U.T. s-a considerat nerățională utilizarea codificării republicane (aceasta fiind folosită doar în relații cu exteriorul) întreg procesul de codificare fiind modulată pe specificul întreprinderilor. Sistemele de codificare folosite sînt în mare parte semnificative, ușurînd astfel activitatea de codificare. În prezent, pe baza principiilor de codificare elaborate la nivel de centrală, a fost realizată în majoritatea întreprinderilor codificarea materialelor, locurilor de muncă și utilajelor și este în curs de finalizare codificarea produselor și componentelor acestora.

În vederea obținerii unor rezultate rapide, care să contribuie la creșterea interesului pentru proiect, s-a prevăzută proiectarea și implementarea aplicațiilor în etape, prin realizarea unui sistem parțial care să permită dezvoltarea lui ulterioară prin integrarea de noi aplicații. Aceasta este posibil datorită bazei de date comune și interfeței utilizator-baza de date. La stabilirea succesiunii aplicațiilor s-a urmărit devansarea aplicațiilor de urmărire față de cele de planificare și programare, proiectarea în paralel de aplicații cu caracter operațional și decizional, implementarea cu precădere a aplicațiilor pentru care s-au asigurat toate condițiile (vezi graficul PERT).

În prezent, marea majoritate a aplicațiilor sistemului informatic C.I.A.C.U.T. sînt în curs de experimentare, unele fiind chiar în exploatare. Rezultatele de pînă acum, concretizate în elaborarea unor situații de urmărire a aprovizionării, gestiune stocuri și analiza indicatorilor, au condus la degrevarea personalului din compartimentele respective de o serie de sarcini, la reorganizarea gestiunilor, raționalizarea fluxului informațional, simplificarea sau desființarea unor documente de evidență. Există condiții ca în viitorul apropiat, prin implementarea în special a aplicațiilor de producție, sistemul informatic al C.I.A.C.U.T. să-și dovedească eficiența, devenind indispensabil în buna desfășurare a activității întreprinderilor.

Victor DUNCA

Centrul de calcul C.I.A.C.U.T.

INCOTRO SE ÎNDREAPTĂ OMENIREA?

TEORII IDEI

Necesitatea unei viziuni globale asupra relațiilor om — tehnică — natură — societate

OVIZIUNE REALISTĂ și în același timp optimistă asupra perspectivelor de dezvoltare a societății omenestii este cuprinsă în documentele Congresului al XI-lea al P.C.R.: în Programul partidului și în Raportul prezentat Congresului de tovarășul Nicolae Ceaușescu. De asemenea, România este binecunoscută pe arena mondială pentru politica sa militantă, consecventă, de așezare a relațiilor internaționale pe baza unor principii de echitate și respect al dreptului și libertății popoarelor, al avantajului reciproc în relațiile dintre state. În planul politicii interne, România dispune de o concepție clară despre finalitatea dezvoltării economice, concretizată în conceptul de făurire a societății socialiste multi-lateral dezvoltate, în care se urmărește satisfacerea cerințelor raționale de trai ale poporului și înflorirea personalității umane precum și conservarea mediului natural al țării pentru protejarea căruia s-au adoptat legi și programe de măsuri corespunzătoare.

Po baza acestei concepții umaniste, care se înscrie pe linia cerințelor obiective ale progresului economico-social, general, de un optimism robust și realist și de încredere în forțele și capacitățile popoarelor de a se angaja pe calea progresului general, am încercat, în cele ce urmează, să contribuim la formularea unui răspuns la întrebarea „încotro se îndreaptă omenirea?”.

INTR-UN MOMENT în care se adâncește tot mai mult cunoașterea specializată, cercetarea naturii și societății cu mijloacele matematicii, fizicii, chimiei, biologiei, sociologiei, politologiei, economiei etc., etc., se resimte tot mai acut nevoia de sinteze, de abordări interdisciplinare și pluridisciplinare ale fenomenelor. Încercarea de a privi pe cât posibil mai cuprinzător sensurile și direcția evoluției vieții economice și a civilizației pe pământ, de a descifra tainele progresului economico-social, răspunde necesității de a dezvălui implicații noi ale unor adevăruri cunoscute, posibilități neabordate, orizonturi de cuprindere mai largi ale cunoașterii lumii, în scopul acțiunii pentru schimbarea ei.

Or, într-o perioadă de accelerare a schimbărilor este bine să descifrăm sensurile și implicațiile lor de ansamblu și în același timp să păstrăm simțul realității și al proporțiilor în evaluarea faptelor, a evenimentelor, a tendințelor și direcțiilor dezvoltării societății omenestii, întrucât exagerările de orice fel nu sînt de natură să asigure obiectivitatea cunoașterii și eficacitatea acțiunii.

Dacă vorbim de accelerarea schimbărilor din ultimele decenii este bine să le raportăm la istorie pentru că numai astfel avem o viziune mai realistă a proporțiilor și fenomenelor. Față de vârsta de milioane de ani a omului, numai de aproximativ 10 000 de ani el a devenit sedentar, a început să practice agricultura și a început să clădească civilizații. Deci omul a acționat o perioadă istorică extrem de scurtă din totalul existenței sale ca specie în mod organizat și conștient asupra naturii pentru a obține de la ea cele necesare traiului. Or, tocmai în dezvoltarea scopului fundamental al producției și al diferitelor moduri de producție, pe diferitele trepte ale civilizației, stă cheia înțelegerii evoluției sale viitoare.

Marx și Engels au adus, cum este bine cunoscut, contribuții hotărâtoare în această privință. Noul mod de gândire de inestimabilă valoare — materialismul dialectic și istoric — a demonstrat științific caracterul unitar, coerent, organic al vieții economice și sociale, a explicat raporturile foarte complexe dintre formele principale ale vieții materiale și spirituale, factorii determinanți ai schimbării relațiilor de producție pe diferite trepte de dezvoltare și direcțiile de evoluție ale societății omenestii. Teoria filozofică, politică și economică a marxismului este un instrument de aprofundare a realităților contemporane și a posibilităților de progres economico-social. Ea a fost concepută ca mijloc de cunoaștere a realităților și călăuză în acțiunea revoluționară de schimbare a

lumii. Schimbarea în ritm accelerat a aspectelor vieții economico-sociale din ultimul secol impune aplicarea creatoare a metodei materialist-dialectice la analiza noilor fenomene, a raporturilor noi de forțe de pe arena mondială, a particularităților de evoluție ale progresului economico-social în condițiile revoluției tehnico-științifice și ale adâncirii diviziunii internaționale a muncii.

Tendențelor de generalizare a tehnicilor și tehnologiilor (electricitatea, telefonia, fotografia, televiziunea, automobilul, avionul, produsele chimice, medicale etc.), de mondializare, de fapt, a mărfurilor și tehnologiilor, le corespund mondializarea problemelor economice și ale conjuncturii economice internaționale, mondializarea pericolelor dezechilibrului ecologic, mondializarea problemelor evoluției economico-sociale. Complexitatea și multitudinea problemelor practice ale vieții economice internaționale, adâncirea decalajelor, criza economică, monetară, de resurse etc, pun în cauză unele aprecieri anterioare, unele teorii ca cele ale creșterii, factorilor creșterii etc., etc. Strinsa conexiune a proceselor economice cu evoluția social-politică și cu progresul tehnico-științific fac imposibilă abordarea problemelor economice mondiale numai prin prisma științelor economice. Or, progresul tehnico-științific, al cunoașterii cosmosului și microcosmosului, a dus la o adâncire atît de exagerată a specializărilor pe domenii stricte încît adesea se pierd din vedere esența fenomenelor vieții economico-sociale, finalitatea și determinările sale. S-a ajuns adesea la viziuni parțiale, sectoriale, unidimensionale, locale, pierzîndu-se din cîmpul de observație întrepătrunderea și intercon condiționarea tot mai accentuată și mai ales coerența de interese în privința evoluției pe termen lung a omenirii în ansamblul ei, faptul că trăim într-o eră planetară.

Ritmul în care se modifică economia lumii contemporane face tot mai necesară — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Adunarea festivă de la Academia „Ștefan Gheorghiu” — dezvoltarea creatoare a teoriei materialist-dialectice și istorice, generalizarea realităților noi pentru a putea dezvălui natura vieții economice concrete și imediate, structura ei, tipurile de ordine și de corelații existente între fenomene. Conceptul de nouă ordine economică internațională la baza căreia se cere să fie așezate principiile complexe formulate de președintele României și care de mulți ani au intrat în practica relațiilor internaționale ale țării noastre, este necesar să fie aprofundat prin mijloacele științelor social-politice și în primul rînd, economice. Acest concept de nouă ordine economică internațională conține idei de mare anvergură politică, sensuri ideologice și filozofice înaintate, profund umaniste care corespund pe deplin cerințelor obiective ale progresului economico-social general și celor mai nobile aspirații și năzuințe ale popoarelor spre libertate și dreptate națională și socială, intereselor de mare perspectivă ale tuturor popoarelor de a conviețui pașnic pe planetă, de a dura o ordine corespunzătoare noilor realități și exigente de progres și echitate. Experiența arată în mod convingător că, în ciuda oricăror dificultăți de moment, omenirea se înscrie pe traiectul unei evoluții dialectice, pe tendința de generalizare a progresului economico-social. De aceea este necesară amplificarea eforturilor de aprofundare a modalităților concrete prin care structurile economice ale statelor să se adapteze cerințelor înscrierii lor într-o ordine mondială economică și politică nouă, rațională și echitabilă. Acest proces nu înseamnă însă ștergerea caracterului distinct, ca entități de sine stătătoare, al economiilor naționale, topirea lor într-un ansamblu amorf, ci, dimpotrivă dezvoltarea economică a tuturor statelor.

În țara noastră aspectele economice și politice ale făuririi noii ordini economice internaționale constituie preocupări de studiu pentru numeroase instituții și cercetători. O amplă și fructuoasă dezbateră teoretică interdisciplinară asupra implicațiilor evoluției către o nouă ordine economică internațională a organizat Academia „Ștefan Gheorghiu” în anul 1974, iar revistele „Era socialistă”, „Contemporanul”, „Lumea” publică

studii ce adâncesc diferitele aspecte ale problemelor. „Revista economică” publică aproape de un an un ciclu de studii și documente în rubrica „Argumente pentru o nouă ordine economică internațională”.

În ultima vreme apar tot mai frecvente opinii ale unor savanți, oameni politici sau publiciști care sesizează pericolele pentru teorie și pentru practica economico-socială ale cercetării fragmentare, strict specializate a fenomenelor și propun o abordare globală a realităților lumii contemporane. În organisme O.N.U. și în alte organisme internaționale tinde să se acrediteze ideea că o seamă de probleme economice, sociale și politice nu mai pot fi rezolvate, în fond, decât prin măsuri adoptate pe bază de colaborare și cooperare între state la nivel planetar. Se conturează și preocuparea de a se aborda cercetările asupra viitorului economico-social al lumii într-o **viziune globală** — singura în măsură să reflecte corect realitățile caracterizate de adâncirea interdependențelor economice mondiale.

Faptul că în fața comunității internaționale se găsește o masă de resurse naturale care nu sînt nelimitate (combustibili fosili, terenuri fertile, apă, păduri, minerale, vînat, pești) și că omul însuși este un element al naturii cu un loc și rol delimitat în schimburile de materii și energie ale naturii impune adoptarea unei atitudini de profundă solidaritate față de gestionarea resurselor, de difuzarea progresului tehnico-științific pentru a se asigura progresul economico-social general al omenirii. Concretizarea operativă a conștientizării responsabilității și solidarității umane față de impulsivitatea progresului economic general este necesar să se reflecte în adoptarea de măsuri de asigurare împotriva riscurilor mari de bulversare a echilibrului.

Ceea ce apare necesar în momentul de față este elaborarea unor modele — soluții axate pe concepția despre o nouă ordine economică internațională asupra imperativului căreia și-au dat adeviziunea toate statele membre ale O.N.U., soluții care să răspundă cerințelor obiective ale progresului economico-social general și în același timp să asigure conservarea echilibrului natural al Planetei.

O contribuție la sensibilizarea opiniei publice mondiale asupra acestei necesități aduc și cercetările referitoare la perspectivele de dezvoltare pe termen lung ale omenirii. Atît rapoartele Clubului de la Roma cît și alte lucrări sintetice au drept trăsătură comună viziunea oarecum simplificatoare asupra realităților și sînt — în măsură mai mare sau mai mică — impregnate de pesimism.

O modestă încercare de abordare (fără pretenții de a fi exhaustivă), a realităților economico-sociale, și a posibilităților de soluționare a unor probleme acute ale zilelor noastre s-ar putea reda schematic printr-un tablou ce caută să surprindă corelațiile dintre Om — Tehnică — Natură și Societate (prezente și posibile în viitor) în perspectiva unei noi ordini economice internaționale*.

Premise și finalități umane

ÎN EVALUAREA ESENȚEI și particularităților fenomenelor vieții economice contemporane, a relațiilor economice mondiale, este important să pornim de la faptul că civilizația terestră se înscrie în anumiți parametri naturali strict determinați de condiția sa biofizică, de ciclul geochimic al vieții. În această lumină se cere evaluată multitudinea determinărilor și interdependențelor dintre om-tehnică-natură-societate și dintre toate statele lumii. Marea diversitate și multitudinea stărilor conflictuale și a crizelor economice își au obârșia atît în procesele prin care omul acționează asupra naturii folosindu-se de forțele imense ale tehnicii actuale, cît și în natura relațiilor de producție din diferite state, în decalajele de dezvoltare economică și în inechitatea relațiilor dintre colectivitățile statale.

Dacă luăm în considerare forța militară destructivă de care dispun astăzi statele și pericolul ca într-un conflict armat generalizat omenirea să dispară ca speță apare evident interesul general al omenirii de a-și rezolva contradicțiile pe calea tratativelor, înțelegerii și colaborării.

Implicațiile adîncirii decalajelor în dezvoltarea economică, asupra evoluției economico-sociale atît a statelor dezvoltate industrial cît și a celor în curs de dezvoltare face ca dintr-o perspectivă medie și îndelungată interesele tuturor statelor în acest domeniu să devină coerente. Necesitatea gestionării raționale a resurselor naturale ale planetei și a conservării echilibrului economic este, de asemenea, imperioasă și nu poate fi realizată decît printr-un consens al tuturor statelor, prin colaborare și cooperare internațională.

*) Tabelul nr. 1. Relația Om — Tehnică — Natură — Societate în perspectiva unei noi ordini economice internaționale reprezintă schița inițială a unui scenariu ce se află în curs de perfecționare în vederea publicării detaliate într-un volum.

În pofida diferențierilor — și ele fundamentale — de sistem economico-social și politic, problemele comune ale agravării decalajelor, ale unor condiții naturale ale planetei ce afectează viața popoarelor din orice orînduire socială se cer analizate cu obiectivitate și rezolvate pe calea colaborării și cooperării internaționale în condiții de coexistență pașnică. Ținînd seama de însemnătatea și complexitatea problemelor evoluției sociale a omenirii, a problemelor trecerii popoarelor spre socialism și comunism, ale schimbării modului de producție în diferite țări (în prezent capitaliste dezvoltate, sau aparținînd lumii a treia) în acest studiu ne-am propus să nu abordăm aceste probleme ci să ne rezumăm **strict** numai la perspectivele evoluției relațiilor dintre om-natură-tehnică-societate și dintre state (indiferent de orînduire social-politică) în condițiile instaurării unei noi ordini economice internaționale.

În ipoteza în care comunitatea umană devine conștientă de responsabilitatea și solidaritatea sa în rezolvarea problemelor esențiale cu care o confruntă viitorul s-ar putea avansa ideea necesității adoptării unor măsuri menite să ducă la :

1. Așezarea relațiilor omului cu natura pe baze raționale : de economicitate și respectare a legităților ciclului geochimic al vieții ;

2. Realitatea obiectivă a existenței economiilor naționale, cerințele și particularitățile fiecăreia, nevoile concrete și specifice ale accelerării forțelor de producție și creării unei baze tehnico-materiale în fiecare țară impun așezarea relațiilor dintre state pe baze raționale, echitabile prin integrarea în diviziunea internațională a muncii a tuturor statelor pe baza democratizării relațiilor, a principiilor eticii și echității, prin generalizarea progresului tehnico-științific, prin stimularea dezvoltării economico-sociale a fiecărui stat și respectarea aportului său specific la dezvoltarea de ansamblu a economiei mondiale, la stimularea perfecționării relațiilor sociale.

Orice abordare rațională a realităților economico-sociale contemporane este necesar să pornească de la esența relațiilor dintre **om și natură** în procesul de producere a bunurilor necesare omului cu ajutorul uneltelor, a **tehnicii** precum și de la relațiile dintre state.

Pe bună dreptate, B. de Jouvenel critica știința economică burgheză pentru că nu dispune de mijloace și nu ia în calcul laturile fundamentale ale elementelor prin care natura participă la producția materială și asigură condițiile de viață ale omului. În fapt, prea adesea calculul economic omite natura. Activitatea economică urmărește exclusiv economia de muncă și nu se preocupă în măsură suficientă de economia de resurse care sînt limitate în natură, iar politica de prețuri duce adesea la irosirea acestora. Prin aceasta economia exclude din calcul și prejudiciile aduse mediului natural. Această viziune arată B. J. uită două lucruri : că producția precede pornind de la materii luate din Natură și cu concursul forțelor luate de la Natură.

K. Marx a evidențiat cît se poate de clar cele două roluri ale naturii în procesul de producție, subliniind că ea furnizează obiectele muncii și forțele concurînd la realizarea produselor. În producție, arată Marx, omul nu poate să procedeze decît așa cum procedează natura însăși, adică să schimbe numai formele materiilor. Mai mult încă, în această muncă de transformare el este incontinuu ajutat de forțe ale naturii. Munca nu este deci singurul izvor al valorilor de întrebuințare pe care le produce, adică al avuției materiale. Munca este tatăl acesteia, cum spune William Petty, iar pămîntul este mama ei.

Paradoxal, dar progresele cunoașterii științifice au condus la o supraevaluare a posibilităților omului de a domina natura și la ignorarea unor legi ale acesteia, ceea ce a provocat degradarea unor elemente ale mediului, a cărei continuare poate periclita echilibrul ciclului biologic al planetei și însăși existența speței umane. Unul din motivele principale care a condus la această stare de lucruri a fost acela că scopul fundamental al producției capitaliste a rămas în esență, același — realizarea unei plusvalori cît mai mari, prin exploatarea proletariatului și exploatarea nerațională a naturii. Timp de secole progresul tehnic a fost orientat exclusiv spre creșterea productivității muncii, neținîndu-se seama de faptul că se iroseau cantități uriașe de materii și energii luate din natură. Ignorarea contribuției elementelor naturii la producția materială și nesocotirea legilor biochimice ale naturii au dus la acumularea unor mari cantități de deșeuri (dintre care unele nu se încadrează în ciclul natural) și la poluarea solului, aerului, apelor.

O a doua deficiență a teoriei economice burgheze a constat în neluarea în considerare a însuși scopului producției materiale : nevoia socială. Evaluarea și cunoașterea nevoii sociale, a finalității creșterii economice însăși nu au constituit o preocupare pentru economia politică burgheză interesată exclusiv de perfecționarea mecanismelor de stoarcere a plusvalorii, de creștere a profitului capitalist. Orientarea progre-

Relația OM — TEHNICĂ — NATURĂ — SOCIETATE

în perspectiva unei noi ordini economice internaționale

Tabelul nr. 1

Perspectiva de analiză	Trăsături caracteristice	Funcții îndeplinite	Efecte	Direcții de acțiune	Perspective	
					pe termen mediu	pe termen îndelungat
	1	2	3	4	5	6
Viziune globală, sistemică O	<ul style="list-style-type: none"> Natura — sistem geofizic și biochimic autoreglat Om — element component al ciclului naturii — ființă socială. Interdependența între om — natură — societate Interdependența între state cu o rînduiri sociale diferite. 	<ul style="list-style-type: none"> Planeta — mediu al vieții în general — al omului ca ființă socială — sursă de materii prime și energie Creșterea economică și progresul social 	<ul style="list-style-type: none"> Mondializarea creșterii economice și sociale, adîncirea interdependențelor Probleme comune ale societății omenestii Finalitatea socială a creșterii economice 	<ul style="list-style-type: none"> Conștientizarea responsabilității tuturor statelor — față de destinul locuitorilor planetei Generalizarea progresului economico-social Democratizarea relațiilor politice și economice internaționale Extinderea colaborării și cooperării internaționale 	<ul style="list-style-type: none"> Restrukturarea ansamblului constituției și acțiunii sociale bazate pe solidaritate și responsabilitate Coexistență pașnică între toate statele Accesul tuturor popoarelor la resursele Terrei în condiții de reciprocitate și egalitate Coordonarea dezvoltării omenirii în spiritul respectului față de libertatea statelor și de legile naturii 	<ul style="list-style-type: none"> Generalizarea progresului economic și tehnico-științific. Integrarea armonioasă a omului și societății în ciclul autoreglat al vieții Crearea unei civilizații avansate, statele trăind în armonie și respectînd restricțiile legilor naturii
Economică I	<ul style="list-style-type: none"> Interrelația om — natură în procesul muncii Unealta — mijloc de creștere a forței productive a muncii Sisteme economico-sociale diferențiate: — bazate pe proprietate privată — bazate pe proprietate socială comună Sisteme socio-economice naționale 	<ul style="list-style-type: none"> Natura — obiect al exploatării resurselor vegetale, animale, minerale și energetice Om — factor de producție — în formațiunile nesocialiste — forță de muncă exploatăată — în socialism — proprietar, producător și beneficiar 	<ul style="list-style-type: none"> Raporturi de clasă — antagoniste în capitalism — neantagoniste în socialism Creșterea interdependențelor economice Decalaje în dezvoltarea economică a statelor 	<ul style="list-style-type: none"> Satisfacerea cerințelor raționale ale tuturor oamenilor. Model autoreglat de valorificare optimă și integrală a materiilor, resurselor energetice și a creativității umane în socialism. Structuri economice naționale diferențiate și complementare Așezarea la baza schimburilor economice a principiilor echității și avantajului reciproc Dezvoltarea cooperării economice internaționale 	<ul style="list-style-type: none"> Realizarea unei noi ordini economice internaționale Diviziune mondială a muncii rațională, eficientă, echitabilă Creșterea interdependențelor și amplificarea cooperării economice interstatale Extinderea prognozei. Lichidarea subdezvoltării și a decalajelor flagrante 	<ul style="list-style-type: none"> Integrarea structurilor economice naționale în cadrul ordinii noi economice și politice internaționale Eliminarea conflictelor și a decalajelor economice între state.
Științifică tehnică II	<ul style="list-style-type: none"> Om — creator al științei și tehnicii cu ajutorul cărora cunoaște și folosește forțele naturii Natura — model de inspirație al creației științifice și tehnice Raport dialectic între progresul științific, tehnic și civilizație. 	<ul style="list-style-type: none"> Extinderea ariei de cunoaștere a naturii și legilor ei Asigurarea inovației necesare dezvoltării economico-sociale Punerea în acțiune a unor uriașe energii ale naturii 	<ul style="list-style-type: none"> Acumularea unor mari forțe științifice și tehnice Inegala distribuție pe glob a forțelor tehnico-științifice Pericolul folosirii neraționale a științei și tehnicii Irosirea resurselor, poluare. Acumularea unor mari forțe de distrugere militară. 	<ul style="list-style-type: none"> Realizarea de tehnologii care să valorifice integral materiile și energia Generalizarea progresului tehnico-științific pe glob prin transferul liber de tehnologii Sistem informațional de orientare a științei și tehnicii spre aprofundarea cunoașterii micro- și macrocosmosului și a legilor ce guvernează ciclul vieții pe Terra 	<ul style="list-style-type: none"> Creșterea contribuției la asigurarea cerințelor raționale de viață ale întregii populații. Acoperirea necesarului de energie prin diversificarea resurselor și utilizarea economicoasă 	<ul style="list-style-type: none"> Știința și tehnica instrumente dirijate exclusiv spre progresul întregii omeniri. Dezvoltarea multilaterală a personalității umane cu latura esențială — creativitatea
Ecologică III	<ul style="list-style-type: none"> Unitate indisolubilă între Om — Tehnică — Natură — Societate. Limite geofizice și biochimice ale acțiunii cu mijloace tehnice asupra naturii Interdependențe între dezvoltarea economico-socială a diferitelor zone ale planetei 	<ul style="list-style-type: none"> Natura — asigură condițiile indispensabile vieții Om și Societatea — modifică mediul natural și îl adaptează nevoilor sale Restricții impuse de legile autoreglării sistemului eco-social 	<ul style="list-style-type: none"> Efecte pozitive — implantarea de infrastructuri ale civilizației Efecte negative — modificarea echilibrului natural, a proporțiilor dintre regnul vegetal și animal — modificarea în unele zone a echilibrului termic și compoziției chimice a apei, aerului, solului 	<ul style="list-style-type: none"> Condiții raționale de viață pentru oameni și facilitarea comunicațiilor între zone Controlul sever al tehnologiilor pentru a preveni și înlătura poluarea chimică, fizică, termică a solului, apei, atmosferei Realizarea unor infrastructuri de armonizare a interdependențelor dintre Om — Tehnică — Natură — Societate, optimizarea sistemului 	<ul style="list-style-type: none"> Procese productive nepoluante Extinderea zonelor verzi Conceperea unor așezări umane cu condiții optime de muncă, odihnă și dezvoltare multilaterală a personalității umane 	<ul style="list-style-type: none"> Lichidarea completă a efectelor poluării și degradării mediului Înlăturarea multor boli și dezvoltarea armonioasă a ființei umane

sului tehnic în direcția mecanizării și automatizării proceselor de producție a adus prejudicii și dezvoltării personalității umane, spiritului său de creativitate. Tocmai de aceea, exigențele socialismului față de revoluția științifică și tehnică se îndreaptă către finalitatea acesteia, urmărind umanizarea progresului tehnic și a relațiilor sociale, iar creșterea economică este îndreptată exclusiv spre crearea unor condiții materiale raționale de viață pentru toți oamenii și de dezvoltare multi-laterală a personalității umane.

În încercarea de a da un răspuns la întrebarea: care ar putea fi configurația lumii și perspectivele ei evoluind într-o nouă ordine economică internațională, nu se poate porni decît de la acceptarea ipotezei dezvoltării progresului economico-social într-o lume care acceptă regulile și principiile incluse în Declarația O.N.U. referitoare la noua ordine economică internațională. Deci pe acest fundal încercăm să descifrăm **esența relațiilor dintre om — tehnică — natură și societate** și perspectivele evoluției acestora.

Mondializarea progresului și solidaritatea umană

ÎN SCHIȚĂ se încearcă prezentarea sintetică a relațiilor de strînsă interdependență ce caracterizează lumea contemporană. Printr-o perspectivă integratoare sistemică se obține o privire generală, globală care face posibilă dezvoltarea faptului că universul la toate nivelurile și în toate celulele organizării sale, pe toate planurile sale este autoreglat, conducindu-se după legi obiective de dezvoltare. Modelul lumii ca sistem armonios organizat („Principiul unificator este acela că descoperim organizare la toate nivelele” cum spunea L. von Bertalanffy în *General System Theory*, pag. 49) poate contribui la întărirea simțului proporțiilor și al respectului față de natură și de legile generale ale vieții și societății. Tocmai de aceea în schița propusă (0/1) pornim de la caracterizarea Naturii ca sistem geofizic și biochimic autoreglat, iar a Omului ca element component al ciclurilor naturii (ca formă a materiei vii superior organizată) și în același timp ca ființă socială. Această poziție determină relații de dublă interdependență: pe de o parte între om, natură și societate și pe de altă parte între diferitele state.

În această perspectivă, planeta îndeplinește funcția de mediu — suport al vieții în general și a omului ca ființă socială și în același timp de sursă de materii și energie. Iar incidența creșterii economice asupra progresului social apare evidentă.

Efectele actuale ale relațiilor om — tehnică — natură — societate se reflectă în mondializarea creșterii economice și sociale și în adîncirea interdependențelor. Mondializarea proceselor și tehnologiilor duce la apariția unor probleme comune întregii societăți omenesti. Caracterul diferit al orînduirilor sociale face ca efectul creșterii economice să se răsfrîngă în mod deosebit în plan social; în socialism, omul cu nevoile sale este rațiunea însăși a producției materiale, el reprezintă finalitatea creșterii. În societatea bazată pe proprietate privată asupra mijloacelor de producție efectele creșterii economice se răsfrîng în mod inegal și inechitabil asupra membrilor societății.

Printre direcțiile de acțiune (0/4) semnalăm faptul că acuitatea problemelor cu care viitorul confruntă comunitatea umană impune cu necesitate conștientizarea responsabilității tuturor statelor față de destinul întregii populații a globului. Pe această bază de solidaritate și responsabilitate s-ar putea adopta măsuri comune menite să asigure generalizarea progresului economic. Iar ca premisă ar fi necesară urgenta democratizare a relațiilor politice și economice interstatuale, extinderea colaborării și cooperării. Evaluarea perspectivei dezvoltării economico-sociale a statelor pe termen mediu și lung este o acțiune dificilă și complexă, de aceea orice redare schematică riscă să pară hazardată. O imagine mai amplă și nuanțată a acesteia se poate obține prin integrarea perspectivei de dezvoltare printr-o prismă subsistemelor economice, tehnico-științifice, ecologice. În viziunea globală sistemică pe termen mediu s-ar putea avansa ipoteza posibilității de a se realiza o restructurare profundă a ansamblului conștiinței și acțiunii sociale bazate pe solidaritate și responsabilitate în scopul realizării unei coexistențe pașnice între toate statele, deschiderea accesului liber pentru toate popoarele la resursele Pămîntului și Oceanului planetar, în condiții de raționalitate și egalitate. Este posibil de realizat o coordonare la nivel planetar a dezvoltării omenirii în spiritul respectului

față de libertatea tuturor statelor și în același timp față de legile naturii.

Pentru o prognoză pe termen îndelungat putem lua în calcul perspectiva generalizării progresului tehnico-științific.

S-ar putea imagina existența unei lumi cu civilizații avansate în cadrul cărora statele ar trăi în armonie valorificîndu-și optim propriile posibilități materiale și valențe spirituale, cunoaște și respecta restricțiile impuse de legile naturii.

Perspectiva economică de analiză

DAR, REVENIND LA REALITĂȚILE IMEDIATE, să încercăm să descifrăm din tabel diagnosticul realităților economiei mondiale abordat printr-o perspectivă de analiză limitată: cea economică (I). Și din această optică este necesar să subliniem, în prim plan, interrelația dintre om și natură în procesul muncii. Consemnăm unealta, tehnica și tehnologia — ca mijloace de creștere a forței productive a muncii — a căror perfecționare continuă a impulsionează progresul economic. Apoi, existența unor sisteme economico-sociale diferențiate: bazate pe proprietate privată și bazate pe proprietate socială-comună. Pe parcursul istoriei s-au constituit sisteme economico-sociale naționale.

În perspectiva economică de analiză natura îndeplinește funcția (1/2) de obiect al explorării și exploatării resurselor vegetale, animale, minerale și energetice, iar Omul pe cea de factor de producție. În formațiunile nesocialiste întîlnim omul ca forță de muncă exploatăta, iar în socialism el se află în ipostază de proprietar al mijloacelor de producție și de producător precum și de beneficiar al bunurilor produse. Consecințele acestei poziții diferențiate se reflectă în raporturi de clasă — antagoniste în societățile bazate pe proprietate privată și neantagoniste, de colaborare și intrajutorare în socialism. Evoluția economico-istorică a dus la existența unor grave decalaje în dezvoltarea economică a statelor, la menținerea unor state ce includ majoritatea populației globului în condiții de dezvoltare economică rudimentară, care nu asigură nici minimul condițiilor de existență.

Creșterea interdependențelor economice dintre state este determinată de: complementaritățile în privința resurselor, de adîncirea specializării prin progresul tehnico-științific, și de generalizarea acestuia, de apariția unor probleme comune.

În domeniul economic o direcție fertilă de acțiune ar putea fi urmărirea lichidării diferențelor mari de dezvoltare economică dintre state în vederea îmbunătățirii condițiilor de trai ale tuturor oamenilor și lichidarea focarelor de foamete, a subdezvoltării. **Pentru orînduirea socialistă s-ar putea imagina un model autoreglat de valorificare optimă și integrală a materiilor, resurselor energetice și creativității umane prin conceperea unor poli de industrializare integratori care să permită repartizarea optimă și rațională a forțelor de producție pe teritoriul concomitent cu evitarea oricărei irosiri de materii și resurse energetice, evitarea unor transporturi incrușate și să valorifice operativ capacitatea de perfecționare a proceselor tehnologice concomitent cu perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Prezentarea acestui model implică o amplă argumentare astfel încît îi vom consacra un studiu separat.**

În peisajul unei noi ordini economice internaționale bazate pe echitate și dreptul la dezvoltare liberă și independentă a tuturor statelor apare necesară orientarea structurilor economice ale statelor în direcții care să le permită valorificarea deplină a propriilor lor resurse materiale, avantaje decurgînd din așezarea geografică, a posibilităților de contribuție proprie originală la progresul economic al omenirii, și să le confere posibilitatea de a se integra în circuitul economic mondial cu roadele eforturilor propriilor popoare. Și în această privință sînt necesare argumentări mai ample pentru a putea demonstra ideea necesității unei noi diviziuni internaționale a muncii care să elimine avantajele și prioritățile dobîndite pe bază de forță, de exploatare a resurselor altor state. Conceperea unor profiluri de structuri ale economiilor naționale diferențiate și complementare care să asigure înscrierea pe linia progresului economic și tehnico-științific a tuturor statelor și în același timp să pună în lumină valențele de creativitate specifice, tradiționale ale fiecărui popor, oferind șanse egale de dezvoltare prezintă o deosebită importanță strategică și tactică în efortul de realizare a unei noi ordini economice internaționale.

Desigur că între direcțiile de acțiune așezarea la baza schimburilor economice internaționale a principiilor echității și avantajului reciproc și pe această bază dezvoltarea amplă a cooperării economice internaționale ocupă un loc esențial. Printre perspectivele pe termen mediu s-ar putea evalua ca posibilă înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale

cu corolarele sale — adâncirea interdependențelor și amplificarea cooperării interstatale. Pentru armonizarea încadrării structurilor economice ale tuturor statelor în noua ordine economică mondială apare necesară extinderea preocupărilor de prognoză economică, demografică, tehnico-științifică.

În cadrul ordinii economice noi s-ar putea într-adevăr înscrie un gen de diviziune mondială a muncii rațională, eficientă și în același timp echitabilă. Abia pentru o perspectivă îndelungată s-ar putea prevedea existența unui mecanism mondial perfecționat în care să se integreze structurile economice naționale într-o armonioasă ordine economică și politică. Eliminarea conflictelor economice ar putea favoriza apropierea dezvoltării economice a tuturor statelor.

Evaluarea consecințelor progresului tehnico-științific

DAR CUM ORICE ABORDARE parțială văduvește realitatea de aspectele sale complexe și interdependente încercăm să ne situăm în perspectiva de analiză științifică tehnică (II). În acest sens Omul este privit ca făuritor al științei și tehnicii cu ajutorul cărora investighează, cunoaște și folosește unele forțe ale naturii. Natura ar putea fi considerată drept model de inspirație pentru creațiile științifice și tehnice. Omul îndeplinind funcția de extindere continuă a sferei de cunoaștere a mediului natural și a legilor sale și de asigurare a inovației necesare dezvoltării economice și sociale. Apare necesar să subliniem aici faptul că s-a ajuns la punerea în acțiune a unor uriașe forțe și energii ale naturii. La nivelul actual de progres tehnico-științific este necesar să evaluăm cu luciditate consecințele revoluției științifice-tehnice și perspectivele ei.

În primul rând, se cere remarcat că s-au acumulat mari forțe științifice și tehnice și că au apărut profunde decalaje între state în privința forțelor științifice și tehnice de care dispun. Se conturează tot mai evident primejdia utilizării neraționale sau iresponsabile a cuceririlor noi ale științei și tehnicii ale căror implicații profunde nu sînt încă percepute în întreaga lor amploare.

Ceea ce apare însă evident este faptul că orientarea unilaterală a tehnologiilor duce la risipă uriașă de materii și energie, la degradarea și poluarea mediului, la alienare. Perfecționarea tehnicilor și tehnologiilor militare a dus la acumularea unor mari forțe de distrugere.

Orientarea cercetării științifice și tehnice spre finalități social-umane raționale (II/4) ar putea conduce la realizarea de tehnologii care să valorifice integral și să recicleze materiile, să folosească cu chibzuială energia și să diversifice resursele energetice. Ca exigență a noii ordini economice internaționale apare necesitatea unei coordonări a eforturilor în vederea generalizării progresului tehnico-științific pe glob prin transferul liber de știință și tehnologii.

O direcție importantă de acțiune apare și crearea unui sistem informațional de orientare a științei și tehnicii spre aprofundarea cunoașterii micro și macrocosmosului și a legilor ce guvernează ciclul vieții în univers. Concomitent s-ar putea găsi căile pentru asigurarea acoperirii necesarului de energie prin diversificarea resurselor — în special prin folosirea celor ce nu se epuizează — și prin utilizarea aplicațiilor celei de a doua legi a termodinamicii în domeniile conservării și transportului energiei. Dacă în perspectivă medie apare puțin probabilă lichidarea decalajelor de dezvoltare științifico-tehnică dintre state datorită diferențierilor extreme din zilele noastre, poate fi totuși plauzibilă lichidarea decalajelor flagrante.

În sfîrșit, putem, credem, să ne permitem să sperăm că știința și tehnica vor fi — într-o perspectivă pe termen lung (II/6) dirijate exclusiv spre crearea de condiții optime de trai pentru toată omenirea. Personalitatea umană, dezvoltată armonios și multilateral va putea avea ca trăsătură esențială — creativitatea.

În încrederea sa nemăsurată în forța de creație tehnico-științifică proprie se întâmplă ca omul să uite adevăruri elementare ca aceea că natura îndeplinește funcția de asigurare a condițiilor indispensabile vieții și că Omul și Societatea acționează pentru modificarea mediului natural și adaptarea acestuia la nevoile sale în continuă evoluție. Funcția restrictivă îndeplinită de legile autoreglării sistemului eco-social nu poate fi subevaluată fără a impieta asupra înseși echilibrelor naturii. Consecințele creșterii economice și ale revoluției tehnico-științifice sînt în general binecunoscute și

adesea privite numai în aspectele favorabile. De aceea am considerat util să prezentăm în schiță (III/3) atât efectele pozitive (Implantarea de importante infrastructuri ale civilizației) cît și pe cele negative (Modificarea echilibrului natural al proporțiilor dintre ponderea regnului vegetal și animal și — Modificarea în unele zone chiar a echilibrului termic și a compoziției chimice a apelor, aerului, solului). În funcție de nivelul și gradul de afectare în sens negativ a echilibrelor ecologice, precum și echilibrelor dezvoltării economice a diferitelor state apare necesară sincronizarea eforturilor la nivel mondial în direcția unor acțiuni solidare și raționale ce se înscriu în cerințele obiective ale legilor naturii și ale legilor progresului economic general. Sesizarea a ceea ce este esențial pentru umanitate în ansamblul său, a interesului general permite orientarea acțiunilor în direcția creării unor condiții raționale de viață, pretutindeni pe glob, și facilitarea comunicațiilor între zone. Se impune imaginarea unor noi modalități de concepere a infrastructurilor care să permită armonizarea interdependențelor dintre om — tehnică — natură — societate, să optimizeze eco-sistemul. S-ar putea astfel evita aglomerările urbane exagerate, alienante, mutilarea armoniei și frumuseților naturii. În acest scop se impune cu stringență instaurarea la nivel mondial și național a unui sistem sever de control al tehnologiilor pentru a preveni și înlătura poluarea chimică, fizică, termică, a solului, apelor, atmosferei precum și lichidarea cursei înarmărilor care alimentează acumularea pe Pămînt și în spațiul cosmic a unor cantități de materiale distructive deosebit de amenințătoare pentru viața tuturor locuitorilor planetei.

Într-o perspectivă medie orientarea rațională pe bază de finalități umane a tehnicii ar putea conduce la conceperea și realizarea de procese productive integrate nepoluante și deosebit de eficiente — din punct de vedere economic (al economiilor naționale și economiei mondiale), tehnic și în același timp ecologic.

O optică realistă asupra naturii va permite extinderea zonelor verzi multiplicînd resursele alimentare și, în același timp, creînd o ambianță estetică și fiziologică optimă pentru dezvoltarea ființei umane.

Prin evaluări sistematice integratoare și pe bază de respectare a finalităților social-umane s-ar putea ajunge (prin eforturi corelate ale tuturor statelor și prin studii pluridisciplinare) la imaginarea și construirea unor așezări umane care să asigure condiții optime de muncă și odihnă, de înflorire multilaterală a personalității umane. S-ar crea cîmp liber înfloririi spirituale a tuturor popoarelor, valorificării specificului și tradițiilor culturii și artei populare, atât de bogate și variate în toate zonele globului.

Pregătite astfel ar putea să se întrevadă la orizontul mai îndepărtat posibilitățile creării unei civilizații superioare în care ar putea fi lichidate multe din dificultățile cu care este confruntată omenirea azi și, în același timp, s-ar putea înlătura complet efectele poluării și ale degradării mediului, s-ar putea înlătura multe boli și suferințe, iar personalitatea umană va putea cunoaște o dezvoltare amplă, liberă și armonioasă.

CONȘTIINȚA solidarității și responsabilității comune față de evoluția omului și societății în viitor constituie un puternic îndemn la conlucrare între toate statele pentru a asigura un climat de pace și înțelegere și cooperare internațională. Noile raporturi de forțe de pe arena mondială, avîntul nestăvilnit al mișcării de eliberare națională și socială, dimensiunile riscurilor unor confruntări militare de mari proporții, demonstrarea în practica vieții contemporane a imposibilității de a mai supune prin forța armelor alte popoare, constituie argumente convingătoare în sprijinul ipotezei optime care consideră că omenirea trebuie să lupte pentru a impune adoptarea unor decizii mature și responsabile pentru a se orienta spre o politică de pace și colaborare. Înțelegînd în profunzimea lor tendințele prezentului și sesizînd cu perspicacitate cerințele obiective ale legilor progresului economic și social general, președintele României socialiste a lansat apelul generos la înțelegere între state și conlucrare, la eforturi sincronizate pentru realizarea țelurilor umaniste ale progresului întregii omeniri. Schema prezentată aici a fost inspirată tocmai de mesajul umanist al gîndirii socialiste românești, impregnată de respect față de aspirațiile de libertate națională ale popoarelor, de o mare disponibilitate de înțelegere a intereselor reale ale oamenilor, de dragoste și respect față de valorile și frumusețile naturii și de un puternic simț al dreptății și echității sociale.

dr. Maria D. POPESCU

UNUL din caietele Institutului francez de studii economice aplicate (ISEA), seria Relații internaționale²⁾, a fost consacrat discuției unor scheme, modele și teorii referitoare la restricții și obiective în relațiile economice internaționale. Raționalitatea economică nemarxistă în astfel de probleme ca influența cooperării, a societăților multinaționale asupra comerțului dintre țări, în deosebi între țări cu sisteme economico-sociale diferite este pusă în discuție, cu scopul vădit de a „testa” ce mai rămâne valid și ceea ce trebuie abandonat sau măcar rejudicat în lumina noilor realități internaționale.

Pare semnificativ că studiul introductiv semnat de responsabilul seriei, Jean Weiller, dezbate tocmai problemele cooperării în condițiile coexistenței sistemelor economico-sociale diferite, examinând în acest context relațiile economice interstatale, interfirme și între state și firme. Dincolo de aspectele metodologice și operaționale ce se pot invoca, atrage atenția circumspecția **ideologică** pe care o manifestă autorul, atunci când evocă necesitatea formulării unor principii de integrare (p. 1112), ca și atunci când recunoaște dificultățile, care fac adeseori integrarea economică imposibilă și pretind să i se găsească echivalente, substituente... J.W. cantonează de aceea discuția în zona cooperării, care reprezintă avantajul de a putea rezolva dezechilibrele ce se ivesc fără a se recurge la subordonările „greu de evitat” în condițiile integrării între parteneri de forțe inegale (p. 1114).

Eseuri cu privire la relațiile economice internaționale

Cooperarea este preferabilă, după opinia lui J. W., din ce în ce mai mult în relațiile economice dintre sistemele economico-sociale diferite, deoarece astfel se pun în evidență și se rezolvă probleme comune. (Autorul nu scapă ocazia să noteze că impulsul energetic din ultimii ani a resuscitat nostalgia francezilor pentru acorduri bilaterale!). Dar, transcenderea sistemelor economico-sociale impune, observă

cu îndreptățire J.W., și depășirea unei anumite logici practicate cîndva în relațiile economice dintre țări! (p. 1119). Teoriile comerțului internațional formulate în urmă cu secole sau decenii, în condițiile istorice cînd diviziunea economică internațională capitalistă era unică sau oricum dominantă, par în prezent, de orizont prea îngust, deoarece anticipările, cel puțin în perspective medii, sub forma planurilor de dezvoltare au devenit în țările virtual partenere un instrument uzual. În ceea ce privește preferințele de doctrină, apreciază J. W., ele converg spre deschiderea mai largă, multilaterală, progresivă, fără, desigur a se neglija relațiile bilaterale multiple și la toate nivelele — între firme (inclusiv multinaționale), guverne, firme-guverne. Observând posibilitățile reale de deschidere internațională mai largă, J. W. previne, totuși, că precauțiile rămîn un atribut al acestor demersuri, inclusiv în domeniul vocabularului cu care se operează!

O noutate metodologic-operativă în materie pune în discuție Gérard Lafay, șef de secție de analiză economică multinațională în grupul internațional de studii prospective al Franței, prezentînd fundamentele conceptuale și structura contabilă a unui model de prezentare Simulată a Operațiilor Economice Internaționale Multinaționale (prescurtat, ținînd seama de ordinea cuvintelor în limba franceză — MOISE). Inițiat în

1966, după cum ne spune autorul, de Michel Courcier acest model reprezintă una dintre „piesele” celui de al VI-lea plan francez pentru orizontul anului 1980, un proiect, deci, de perspectivă medie pentru schimburile comerciale multinaționale ale Franței — simulad, totodată, reperciunile acestora asupra tuturor economiilor naționale implicate. Pentru G. L. entitatea „piață internațională” nu există decît pentru anumite materii prime — pentru cea mai mare parte a mărfurilor există mulțimea piețelor naționale, într-un fel sau altul conectate. Comerțul internațional este deci rezultatul unor astfel de conexiuni. Analog unei alte „piese” a planificării franceze (modelului FIFI, al conexiunilor fizico-materiale și financiare dintre firme), modelul MOISE are în vedere o anumită tipologie a piețelor: piețe autarhic-autonomizate, piețe concurențiale-deschise și piețe absorbite-dominate. Pentru a demonstra cât de iluzorie este piața liberului schimb, autorul menționează că din totalul volumului comerțului mondial de produse finite, 5% se face în piețe „libere” restul se face în piețe mai mult sau mai puțin conectate, în care, așa cum va arăta într-un studiu următor P. Messerlin, peste 50% din comerțul țărilor industrializate se face cu „produse intermediare”. Metodologic vorbind, în model se disting trei forme de comerț între țări: comerțul exterior (puternic proteționist prin contingentări), comerțul internațional (caracteristic după cel de al doilea război

zare, recomandate de cercetarea științifică. Acestea sînt rațiunile pentru care o nouă lucrare în acest domeniu poate contribui la completarea instrumentarului de conducere pe baze științifice a producției agricole.

Lucrarea profesorului univ. dr. S. Nica-Sirbești, lectorului univ. M. Constantin și I. Găină: *Economia și organizarea muncii în agricultură* (apărută în Editura „Ceres”, 1975, 232 p.) prin modul de abordare și conținutul său, structurat pe cinci capitole: Studiul muncii; Normarea științifică; Organizarea științifică a muncii; Retribuirea muncii în unitățile agricole; Aprecierea nivelului și a eficienței economice a acțiunilor de organizare științifică a muncii — răspunde cerințelor practice. Fiind conceput ca un studiu de sinteză în domeniul respectiv ea se adresează „deopotrivă specialiștilor din producție, din proiectare, cercetare și învățămînt”, răspunde în formă și conținut cerințelor acestora, de ordin practic și teoretic.

Natura corporațiilor „multinaționale”

● În Mejdunorodnie monopolii i mejdunarodnaia trgovlia

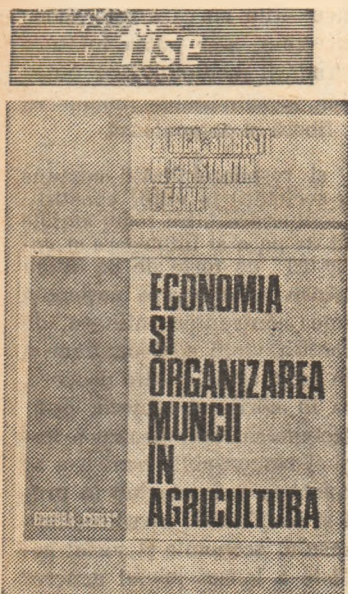
(Monopolurile internaționale și comerțul internațional), de P. Hvojnîk, apărut în revista *MIROVAIA EKONOMIKA I MEJDUNARODNIE OTNOŠENIA*, nr. 4/1975, autorul evidențiază, printre altele, ceea ce consideră a fi deosebirea radicală dintre conceptul mai vechi de „monopol internațional” și conceptul actual de „corporatie multinațională”. Primul concept-tipic pentru perioada antebelică — se referă la gruparea unor capitaluri independente din diferite țări și are în vedere operații internaționale cu precădere în domeniul desfacerii. Astfel de uniuni există evident și astăzi, însă ele au trecut pe al doilea plan. Trăsătura caracteristică a operațiilor majorității gigantilor industriali actuali — spune autorul — este caracterul internațional, dar de astă dată nu după criteriul originii capitalului, ci al spațiului său de acțiune.

Accentul nu se pune acum pe întrebarea de unde, ci pe încotro. Imensa majoritate a actualelor monopoluri „multinaționale” reprezintă un capital care nu este deloc multinațional, ci își are originea într-o singură țară, efectuîndu-și însă producția în multe țări. Faptul că o parte din capital aparține și unor acțio-

nari din alte țări nu schimbă în esență situația, deoarece controlul financiar, productiv, tehnologic, al patentelor, licențelor și altele aparține de regulă, integral sau în principal, capitalului particular din țara companiei-mamă. P.H. consideră necesară sublinierea acestei distincții cu atît mai mult cu cît la unii autori, printre care și sovietici, se mai constată ecouri ale interpretării depășite a monopolurilor internaționale.

Robert Solow: inflația redistribuie, recesiunea scade veniturile

● Comentînd un recent studiu al cunoscutului economist Robert Solow, Hobart Rowen scrie în articolul *Inflation's Winners and Losers* (Cei care cîștigă și cei care pierd de pe urma inflației), apărut în *HERALD INTERNATIONAL TRIBUNE* (29 aprilie a.c.), că, după profesorul de la Massachusetts Institute of Technology, numai tendința de creștere a prețurilor nu ar fi un motiv de alarmă. Dacă toate prețurile ar crește în mod proporțional cu aceeași rată, „prețurile relative” nu s-ar schimba și nimeni nu s-ar simți nedreptățit. Dar în lumea reală nu exis-

● În procesul dezvoltării și creșterii economice a agriculturii combinarea factorilor tradiționali de producție presupune noi proporții (determinate de caracterul mobil al optimului economic). Stabilirea acestor proporții în practică și teoria economică implică aplicarea unor tehnologii moderne de producție implementarea unor metode superioare de organi-

mondial și în proces de largă liberalizare) și comerțul mondial (strict între firme — naționale și multinaționale — particulare). Circuitele comerciale externe sînt grupate în model în „clase” care desemnează circuitele caracteristice sistemelor economico-sociale diferite și în „familii”, care desemnează tipurile specializate de fluxuri comerciale: mărfuri finite prelucrate (circuitul combinat), materiile și materialele destinate prelucrării industriale (circuitul constrins) și restul mărfurilor agroalimentare și serviciilor (circuitul dublat). Rezultă o anumită dispersie a fluxurilor, care, evident, face necesară cuantificarea factorilor de influență. Dar mulțimea factorilor microeconomici de influență face imposibil de folosit calculul statistic. Modelul se oprește în fața acestor dificultăți, mulțumindu-se să grupeze fluxurile comerciale pe ramuri și țări după o metodologie și cu o ponderare operațională convențională, imaginând rețele naționale și internaționale nu mai puțin convenționale. Toate acestea sînt apoi tratate în spectru contabil.

Dezbaterea cea mai consistentă

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1974, p. 14.

²⁾ Economie et sociétés, tome VIII, nr. 8-9, 1974.

³⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică, 1974, p. 34.

tă din punct de vedere teoretic pare însă cea referitoare la mișcarea de idei în jurul teoriilor consacrate pînă în prezent ale comerțului internațional. Alain Parguez pune în discuție teoriile neoclasiche, iar Jovan Pavlewski teoria ricardiană și modelul cunoscut sub numele Heckscher-Ohlin-Samuelson, completat, corectat sau criticat de Leontief-Fisher-Kessing ș.a. Rezultă cu prisosință o notă generală de scepticism față de toate elaboratele discutate, o rejudecare a fundamentelor acestor modele, scheme, teorii ale comerțului internațional, pornind chiar de la sorginta lor — libera concurență, calificată de Charles Gide încă în 1919 ca război economic agresiv. Astfel, A. Parguez consideră că teoriile neoclasiche respective sînt incapabile, deoarece sînt incoerente, disipate în universul microeconomic, să explice echilibrul în condițiile intervenției monedei, inclusiv al intervenției Băncii Centrale (de emisiune monetară). P. Messerlin la rîndu-i acuză teoriile nemarxiste ale comerțului internațional că nu pot integra fluxurile de semifabricate... Jovan Pavlewski expune larg criticile adresate teoriilor de orientare concurențială de la A. Smith la P. A. Samuelson. Introducerea în discuție a „capitalului uman” de către T. W. Schultz, a capitalului „generator de flux de producție” de către I. Fisher, a testărilor făcute, începînd din 1965 de D. B. Kessing, care grupează fluxurile de mărfuri în primare și finite, muncile în trei grupări și munci necalificate și două de munci

calificate, considerînd coeficienții tehnici ai partenerilor la tranzație identici și a altor testări care dovedesc larg îngustimea de orizont a respectivelor modele, scheme și teorii — toate aceste restricții, rezerve sau pur și simplu respingeri dovedesc că gîndirea economică nemarxistă trebuie să-și pună acut problema revizuirii premiselor din care se extrage raționamentele. Lărgirea orizontului care este căutată se profilează însă, după J. Pavlewski, nu atît în sensul adăugării de noi elemente de judecată, cit în sensul elucidării cauzalității. Una dintre premise, pînă la urmă însă criticată și ea, este așa-zisa cerere reprezentativă formulată de suedezul Stefan Burenstam Linder, care susține, **diametral opus concepțiilor clasice, „ortodoxe”,** tradiționale din filiația A. Smith — P. A. Samuelson, că pentru obținerea avantajului comun țările partenere în comerț trebuie să aibă o **structură analogă**, dacă nu identică, similară, altfel general, să aibă venituri pe locuitor cit mai apropiate (p. 1341). Criticile adresate teoriei lui S. B. Linder — după care, în această accepțiune, comerțul dintre țări devine o varietate a comerțului intern, exportul devenind un scop în sine, ori că venitul pe locuitor nu este o mărime pe deplin semnificativă, ca și obiecția că testarea empirică devine neconcludentă pun și această „inovație” a anilor '60 sub semnul îngustimii de orizont.

Explicația îngustimii de orizont a teoriilor economice nemarxiste ale relațiilor economice

internaționale în general, ale comerțului între țări în special, se află în însăși îngustimea de orizont a orînduirii capitaliste, inclusiv în sfera relațiilor respective. Pînă la urmă, finalitatea producției și circulației capitaliste de mărfuri se mărginește la apropierea supramuncii în interesul îngust al exploataților — atît în planul relațiilor economice interne, cit și în al celor externe. Și dacă trebuie, într-adevăr, ceva schimbat în paradigmele, în premisele teoriilor economice respective, trebuie schimbată finalitatea acestor teorii. Altminteri, senzația de dezabuzare pe care o încearcă exegeții nemarxiști lucizi este doar expresia indirectă a reacției tot mai ferme de respingere a tipului de ORDINE economică și politică pe care-l consacra capitalismul. Cu cită putere din convingere răsună precizarea — fermă — făcută în Raportul prezentat celui de al XI-lea Congres al Partidului de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care arată că „noua ordine (economică internațională n.n.) nu înseamnă schimbarea vechiului ambalaj cu altul nou — chiar dacă ar fi de aur”.³⁾ Este de înțeles că o nouă ordine economică internațională va genera și noi reflecții de raționalitate. Pînă atunci „autocritica” lucidă a vechilor teorii și teoreticieni creează doar condiții suplimentare pentru ca noile concepții să se impună mai repede, mai sigur.

dr. Ioan CRISTESCU

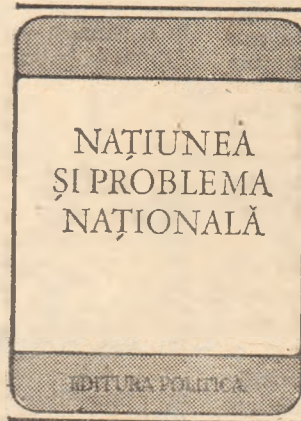
tă o inflație „pură”. Nivelul general al prețurilor crește, însă și decalajul dintre costul diferitelor bunuri și servicii începe să se mărească. Inflația determină, așadar, o redistribuire a veniturilor care poate fi dezastruoasă pentru foarte mulți. În 1973 cei săraci erau loviți mai mult, deoarece prețurile alimentelor au crescut de aproximativ trei ori mai repede decît indicele prețurilor bunurilor de consum, iar cei săraci cheltuiiau pentru hrană o parte mai mare din veniturile lor. În medie, însă, puterea de cumpărare creștea. În 1974 situația a fost diferită. Puterea de cumpărare medie a scăzut brusc, cei care pierd depășind pe cei care cîștigă. Dar, spune Solow, cauza a fost de astădată recesiunea și nu inflația. Politica guvernamentală ar trebui orientată, cel puțin momentan, spre maladia a cărei soluție se caută: problema principală nu ar mai fi inflația, ci restaurarea puterii de cumpărare pierdute — de 9 la sută în ultimii doi ani.

Industria și învățămîntul

● Recenzînd, sub titlul Universităte — industrie: resserer les

liens (Universitate — industrie: să stringem legăturile), un raport elaborat pe această temă de Consiliul național al patronatului francez, Michel Dumont subliniază — în revista L'USINE NOUVELLE, nr. 15/1975 — ideea că nu poate fi vorba de o transformare a învățămîntului dacă aceasta nu se operează mai întîi la nivelul corpului didactic. În acest scop sînt preconizate două măsuri, și anume: generalizarea stagiilor efectuate de cadrele didactice în întreprinderi și multiplicarea posturilor ocupate de cadre didactice asociate, adică profesori proveniți din întreprinderi. În ceea ce privește posibilitățile de „ameliorare continuă a modalităților de integrare a studenților în viața activă”, raportul recomandă următoarele măsuri: a) o bună pregătire a studenților pentru tipurile și metodele de muncă pe care i le-ar putea încredința industria; b) alegerea precisă a nivelului de însereare a absolvenților în economie și c) asigurarea unei evoluții controlate și adaptate a structurilor profesionale.

ANTOLOGIA GÎNDIRII SOCIAL-POLITICE REVOLUționARE ȘI DEMOCRATICE ROMĂNEȘTI

● Editura politică, consecvență în susținerea seriei „Antologia gîndirii social-politice revoluționare și democratice românești”, a dat la iveală un volum dedicat națiunii și problemei naționale, reflectînd roadele gîndirii progresiste din România de la începutul secolului al XVII-lea pînă în zilele noastre. Avem de-a face cu o culegere de texte reprezentative din operele și docu-

mente oficiale, în care se abordează problema originii și unității poporului român, a luptei sale pentru independență și suveranitate, în care străbate ideea fundamentală a rolului progresist al națiunilor în dezvoltarea de pînă acum a societății și al aceia de mare însemnătate pe care națiunea și statul național îl au de jucat pentru multă vreme de acum înainte. întărirea lor fiind o necesitate logică obiectivă. Semnalăm structura acestei interesante selecții documentare: I. Națiunea și factorii constituirii ei; II. Conștiința originii și continuității, a unității și independenței naționale a poporului român; III. Umanism, democrație, raporturi naționale; IV. Patriotism, solidaritate cu celelalte popoare; V. Națiunea și socialismul.

Autorii culegerii (ai căror responsabili sînt Damian Hurezeanu și Elena Florea) oferă un material de studiu unei arii largi de cercetători, inclusiv celor economiști.

fise

ECONOMIE MONDIALA

Argumente pentru o nouă ordine economică internațională

CONȚINUTUL ECONOMIC AL POLITICII DEMOGRAFICE

IN ultimul timp a câștigat tot mai mult teren concepția după care dezvoltarea economică și ameliorarea vieții presupun un complex de acțiuni concrete vizând cele mai importante aspecte ale realității sociale, inclusiv cele demografice. Această orientare, justă și realistă, este demonstrată în practică, pe plan internațional, de un număr de strategii și programe prin care se urmărește în mod deliberat modificarea unor variabile, în special cu caracter economic. Sînt cunoscute în acest sens Programul indicativ mondial provizoriu pentru dezvoltarea agriculturii inițiat de F.A.O., Programul mondial de asigurare a folosirii forței de muncă inițiat de O.I.M., Planul de acțiune pentru mediul înconjurător, Planul mondial de acțiune pentru aplicarea științei și tehnicii în sprijinul dezvoltării elaborat sub egida O.N.U., Planul internațional de acțiune în vederea promovării progresului femeii. Într-o perspectivă mai largă, trebuie menționată Strategia internațională a dezvoltării din cadrul celui de-al doilea Deceniu al O.N.U. pentru dezvoltare. Este evident că toate

aceste strategii și planuri urmăresc modificarea variabilelor economice și numai în mod secundar a celor demografice.

Alături de acțiunile avînd caracterul și conținutul celor de mai sus, recent au apărut și preocupări în legătură cu necesitatea influențării și modificării și a variabilelor demografice. Astfel poate fi explicată și geneza, de dată mai recentă, a Planului mondial de acțiune al O.N.U. în domeniul populației, adoptat în cadrul Conferinței mondiale a populației care a avut loc la București în august 1974. Există, de asemenea, în practica internațională acțiuni sau strategii similare, dar cu un caracter mai limitat, care vizează aceleași obiective în zone geografice distincte (de exemplu) diferitele acțiuni de așa-zisa „planificare familială” etc.).

Cum pot fi apreciate aceste acțiuni în contextul preocupărilor actuale pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale ?

1 După părerea noastră, între conținutul măsurilor sau acțiunilor menționate la început — cele cu profil economic — și cele cu caracter demografic nu se poate trage o linie precisă și categorică de demarcație. Fără a intra în amănunte, reamintim că în nici o țară din lume nu s-a confirmat în practică teoria după care evoluția poate fi influențată prin măsuri exclusiv „demografice”. Admițînd pentru un moment că independent de dezvoltarea economică, s-ar reuși într-o zonă sau țară a lumii încetinirea ritmului reproducerii populației, prin aceasta nu s-ar realiza mai multe bunuri materiale, ci ar scădea — însă numai temporar — numărul consumatorilor. Din această cauză acțiunile vizînd modificarea variabilelor demografice nu pot fi privite după părerea noastră ca avînd o valoare în sine; ele au valoare numai în măsura în care se integrează în contextul general al dezvoltării. În literatura de specialitate este adesea citat cazul Japoniei unde, precum se afirmă, variabilele demografice au fost influențate și modificate prin măsuri neeconomice. Aceste afirmații nu rezistă însă la o analiză mai atentă întrucît, după cum se știe, după al doilea război mondial economia Japoniei s-a dezvoltat în ritm accelerat.

Punerea în concordanță a evoluției demografice cu cerințele dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări nu este posibilă decît prin măsuri care afectează esența însăși a acestei dezvoltări. Semnificativă ni se pare în acest sens opinia autorilor raportului „Populația și viitorul Statelor Unite”, înaintat președintelui S.U.A. în 1972 din care cităm : „Ne complacem în a crede că transformarea valorilor sau a sistemului politic nu este necesară și că măsuri ca educația demografică și îmbunătățirea informației și a serviciilor de reglementare a fertilității vor rezolva problema populației noastre. Dar aceasta nu o vor rezolva deoarece ele nu merg pînă la fondul relației dintre om și natură, dintre

om și societate” (pag. 21). Quod erat demonstrandum : orice politică demografică este condiționată sub aspectul eficienței de conținutul său economic, de modul în care sînt rezolvate problemele de bază ale vieții indivizilor și a familiei.

2 Diferitele planuri și strategii intitulate „mondiale” sau „internaționale”, pentru a acționa asupra unor situații de fapt, trebuie să fie aplicate sau executate în mod concret pe plan sau la nivel național. Nu există o problemă mondială a populației, de exemplu, ci un mare număr de probleme naționale în acest domeniu. Reunirea sau însumarea lor nu va constitui însă o problemă mondială cel puțin pentru faptul că sensul și ritmul evoluției populației este apreciat diferit de la o țară la alta. Se poate demonstra diversitatea acestei probleme limitîndu-ne la o singură zonă geografică. Fie aceasta America Latină. În această zonă găsim cel puțin cinci atitudini (oficiale) diferite față de așa-numita problemă a populației. Exemplificăm arătînd că există aici : guverne care se pronunță în favoarea unei creșteri demografice mai rapide (Argentina, Uruguay) ; guverne care consideră că actualul ritm de reproducere a populației este acceptabil și că statul nu trebuie să stabilească norme și obiective în acest domeniu (Brazilia, Peru) ; guverne care și-au manifestat intenția de a interveni prin programe naționale spre a obține efecte ulterioare asupra evoluției populației, dar care se abțin de la formularea unor obiective precise în acest domeniu (Columbia, Mexic, Costa Rica, Guatemala, Nicaragua, Panama) ; guverne care intervin activ pentru a susține programe speciale de planificare a familiei (Venezuela, Paraguay) ; guverne care aplică o politică generală de reducere a natalității (Salvador, Republica Dominicană, Honduras). Șirul exemplurilor ar putea fi continuat și, desigur, ar apărea aspecte noi, mai cu seamă dacă ne-am referi și la alte continente (Asia, Africa în special).

Prin urmare, marea diversitate de condiții specifice diferitelor țări determină și

atitudini diferite față de problema populației, care este în esență o problemă economică, o problemă a dezvoltării economico-sociale.

Revenind la cele spuse mai sus cu privire la aplicarea în practică a unor planuri și strategii „internaționale” sau „mondiale”, putem afirma că în condițiile unei atari diversități, ar fi cel puțin hazardat să se conceapă abordarea sau rezolvarea globală sau unitară a problemelor respective. Sarcina acestei rezolvări revine guvernelor naționale, cu luarea în considerare a condițiilor specifice, a posibilităților reale și a obiectivelor dezvoltării economico-sociale de perspectivă. Sarcina sau contribuția organismelor internaționale nu poate fi însă neglijată. Acestea, și în primul rînd O.N.U., au rolul de a iniția și a coordona metodologic elaborarea unor planuri și strategii, precum și acordarea de sprijin material și organizatoric în funcție de necesități și de posibilități. Aplicarea în practică a prevederilor planurilor și strategiilor mondiale se realizează în asemenea condiții cu respectarea deplină a principiilor suveranității naționale a statelor și a intereselor acestora. În acest spirit a fost, dealtfel, elaborat și adoptat și Planul mondial de acțiune în domeniul populației.

3 Semnificația unor planuri și strategii mondiale în domeniul populației considerate în contextul preocupărilor pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale este, în condițiile descrise mai sus, deosebită.

În primul rînd, întrucît rezolvarea problemei populației nu poate avea loc decît ca urmare a dezvoltării economice, acestei dezvoltări trebuie să i se acorde prioritate. Aceasta înseamnă că pentru țările în curs de dezvoltare de primă importanță este, în cadrul colaborării cu celelalte țări, ajutorul și asistența cu caracter financiar, tehnic, științific etc. pentru dezvoltarea ramurilor de bază ale economiei. Ajutorul și asistența care se acordă la cerere țărilor în

curs de dezvoltare pentru acțiunile de planificare a familiei nu pot în nici un caz reprezenta o soluție a problemei subdezvoltării. Acest fapt a fost, de altfel, larg recunoscut cu ocazia Conferinței mondiale a populației de la București.

În al doilea rând, așezarea relațiilor economice dintre state pe principiile echității și avantajului reciproc ar reprezenta o însemnată contribuție la soluționarea problemei populației în fiecare din țările în curs de dezvoltare. S-ar deschide astfel mai largi posibilități pentru acestea de a afecta mijloace materiale mai importante pentru instaurarea și formarea noii generații, pentru ocrotirea sănătății și în general pentru îmbunătățirea calității vieții. Exemplul României care în cursul unei perioade egale cu mai puțin decât durata unei generații în sens demografic (circa 30 de ani) a rezolvat cu succes problema populației, este un argument în acest sens.

În al treilea rând, afirmarea deplină în practică a noilor principii ale relațiilor politice dintre state bazate pe respectul drepturilor suverane și al independenței statelor indiferent de mărimea lor, este chemată să le confere acestora și posibilitatea elaborării unor măsuri de politică demografică corespunzătoare propriilor lor interese. Nu rare sint încă în prezent cazurile în care, privindu-se așa-numita problemă a populației la nivel mondial, se trag concluzii generale din care rezultă că pentru rezolvarea ei ar fi necesar ca unele țări să-și reducă ritmul creșterii populației lor. Aceste considerații fiind făcute în mod abstract, este evident că nu se ține seama de faptul dacă una sau alta din țările vizate are sau nu interes în preconizata reducere. În legătură cu aceasta poate fi amintită teoria numită a „resurselor globale”, a lui Lester R. Brown, care uită de imposibilitatea exploatării și utilizării acestora în comun de către toate țările lumii în etapa actuală¹⁾. Atâta timp cât există state naționale, cu condiții și în stadii di-

ferite de dezvoltare social-economică, vor exista și atitudini diferite față de problema populației. Ideea cu privire la resursele mondiale care ar putea fi exploatare în comun nu contribuie decât la complicarea problemei.

4 În ultimele două-trei decenii majoritatea țărilor dezvoltate (din Europa, în special) au acordat o atenție sporită căilor și metodelor economice de influențare a evoluției demografice. Citeva exemple pot fi edificatoare în acest sens. După mai mult de un secol de declin demografic, Franța este în prezent printre puținele țări care au o pondere a tineretului (sub 15 ani) mai ridicată decât în urmă cu circa 4 decenii. În acest scop au fost afectate mijloace materiale considerabile, a fost în mod consecvent sprijinită și încurajată familia cu copii. Alt exemplu: în numai circa un deceniu, R. P. Ungară care avea cea mai scăzută natalitate din Europa (circa 13‰ în urmă cu vreo 10 ani) a realizat cu ajutorul măsurilor economice de influențare o redresare considerabilă a acesteia (circa 17,8‰ în prezent). Același lucru se poate afirma și despre situația în domeniul respectiv existentă în R. S. Cehoslovacă, unde cu ajutorul măsurilor economice s-a reușit ridicarea natalității la un nivel printre cele mai înalte din Europa.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, poate constitui, de asemenea, un exemplu. După al doilea război mondial mortalitatea a fost redusă în mai puțin de un deceniu la aproximativ jumătate. Aceasta este o realizare extraordinară pe plan mondial. De asemenea, durata medie a vieții a crescut în România în mai puțin de patru decenii de la 42 de ani la peste 68 de ani, în condițiile în care pe plan mondial aceasta mai este încă de numai 58.9 ani, iar în cele mai dezvoltate țări se menține în jurul valorii de 71 de ani.

Aceste realizări — atât în țările menționate mai sus cât și în România — nu ar fi fost posibile fără o dezvoltare accen-

tuată a economiei în general. Faptul că în România populația a crescut în ultimii ani cu circa 1% în medie anual nu a reprezentat un impediment pentru dezvoltare. Dimpotrivă, aceasta creează premise favorabile pentru evoluția sa în viitor: reducerea ritmului de îmbătrânire și lărgirea volumului contingentelor de producători (tineret) va avea, după cum atestă practica multor țări, o influență pozitivă pe plan economico-social.

Luând în considerare ideile, concepțiile și orientările cele mai recente în domeniul politicii demografice, se poate spune că asistăm în prezent la o confruntare între două tendințe principale. Exponenții uneia dintre ele consideră că rezolvarea problemei complexe a populației este posibilă numai în contextul mai larg al dezvoltării economico-sociale. La această orientare experiența multor țări, inclusiv cea a României, ne permite să subscriem fără rezerve. După exponenții celei de-a doua tendințe problema ar consta în creșterea prea rapidă a populației lumii în ansamblu, deducându-se că, în consecință, ar fi necesare mijloace și măsuri de frinare sau de încetinire. Fără a fi adepții unei creșteri nelimitate și neraționale a populației, creștere care de altfel nu este un scop în sine, considerăm totuși că soluțiile pentru problema, fie și „mondială”, a populației nu pot fi reduse la frinarea ritmului de creștere a acesteia.

O corelare a creșterii demografice cu necesitățile și posibilitățile fiecărei țări, cu volumul și gradul de exploatare a resurselor naționale și cu obiectivele dezvoltării social-economice constituie singura cale justă care oferă un răspuns la această problemă.

Emil MESAROȘ

¹⁾ Vezi Lester R. Brown, The Human Interest, New York, 1974, p. 75 și urm.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Decalaje în domeniul invențiilor

ACTIVITATEA generatoare de invenții și inovații constituie impulsul promotor al progresului în diferitele domenii ale științei și tehnologiei, ale economiei, reflectând totodată preocuparea existentă, efortul uman și material orientat în această direcție. Chiar dacă datele asupra numărului invențiilor realizate într-o țară sau alta nu reprezintă decât un indicator parțial al efortului menționat, trebuind a fi corelate cu importanța comparativă (socială și economică) a fiecărei invenții, cu evaluarea efectelor aplicării sale, totuși asemenea statistici oferă o imagine a decalajului existent între țările capitaliste dezvoltate și cele în curs de dezvoltare în privința unuia dintre cei mai de seamă factori ai accelerării mersului lor înainte.

Din tabelul alăturat, care include 14 țări capitaliste industrializate și un număr egal de țări în curs de dezvoltare (pentru care există publicate date complete), rezultă că în 1973

în cadrul primului grup erau în vigoare de peste 16 ori mai multe brevete decât în cadrul celui de-al doilea. În ceea ce privește totalul brevetelor naționale, decalajul este și mai pronunțat, respectiv de circa 62 ori. Deși numărul brevetelor acordate variază, uneori considerabil, de la an la an, rămâne totuși semnificativ faptul că în 1973 în Suedia au fost acordate mai multe brevete naționale decât în ansamblul celor 14 țări în curs de dezvoltare din tabel (printre care India, Brazilia, Argentina, Filipine, Iran ș.a.). În timp ce unele țări capitaliste dezvoltate înregistrează o pondere ridicată a contribuției naționale la brevetele acordate (în Japonia, brevetele naționale reprezentau 73,1 la sută din totalul celor acordate în anul 1973, în S.U.A. — 69,4 la sută, în R.F.G. — 46,8 la sută, în Franța — 38,7 la sută etc.), în Malawi sau Uganda această pondere era nulă, în Zambia — de 0,6 la sută, în Zair — de 4,8 la sută ș.a.m.d. Chiar dacă în Brazilia ponderea contribuției naționale se apropie de cea din S.U.A., numărul brevetelor naționale acordate în prima țară a fost de 332 ori mai redus decât cea de a doua. Trebuie menționat, însă, că și în țările capitaliste dezvoltate de proporții mai mici ponderea

brevetelor naționale scade sensibil, intrucît aceste țări — neavând posibilitatea de a desfășura cercetări în multiple domenii — se specializează în unele și recurg la importul de brevete, în altele.

Între țările capitaliste dezvoltate se constată și o diferențiere în ceea ce privește atenția acordată înnoirii, îmbogățirii portofoliului de brevete (în vigoare). Sub acest aspect, dintre țările menționate în tabel pe primul loc se situează Australia (care și-a înnoit în 1973 mai bine de o cincime din numărul total al brevetelor în vigoare), urmată de Finlanda (19,9 la sută), R.F.G. (19,4 la sută), Suedia, Norvegia, Olanda etc. în timp ce în S.U.A. de pildă, gradul de înnoire a fost redus (7,4 la sută).

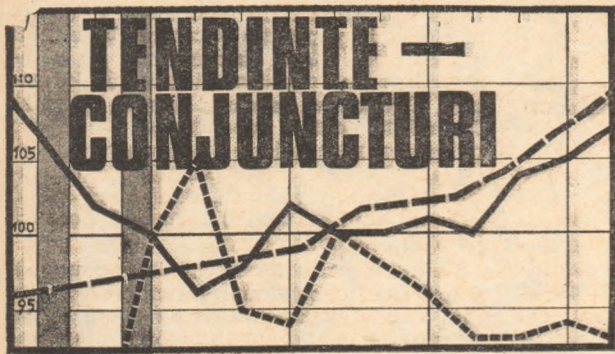
Amplorarea comparativă a efortului depus pentru realizarea sau achiziționarea de brevete noi este mai bine ilustrată prin raportarea numărului brevetelor acordate la venitul național al țărilor respective. În acest caz, calculele efectuate pentru o serie de țări în privința cărora există date comparabile, evidențiază că decalajul — de pildă, în ceea ce privește brevetele naționale — apare mai scăzut. Astfel, în 1973 în R.F.G. au fost acordate 36,6 brevete naționale la un miliard dolari ve-

Țara	Brevete acordate în 1973			Brevete în vigoare la sfârșitul anului 1973
	total	din care naționale	străine	
Anglia	39 844	9 357	30 487	252 485
Australia	11 670	764	10 906	56 745
Austria	7 763	1 217	6 546	57 586
Belgia	15 633	1 227	14 406	129 672
Canada	21 246	1 218	20 028	403 615
Danemarca	2 729	304	2 425	17 496
Finlanda	1 370	373	997	6 880
Franța	27 939	10 817	17 122	397 905
R.F.G.	23 934	11 191	12 743	123 552
Japonia	42 328	30 937	11 391	278 343
Norvegia	2 509	284	2 225	14 977
Glanda	3 268	383	2 885	20 776
S.U.A.	74 139	51 501	22 638	1 003 114
Suedia	10 751	2 045	8 706	60 890
Argentina	4 265	1 234	3 031	72 840
Brazilia	229	155	74	42 928
Costa-Rica	73	13	60	1 046
Filipine	735	58	677	4 706
India	1 334	365	969	30 906
Irak	92	27	65	510
Iran	670	73	597	11 333
Malawi	56	-	56	758
Maroc	333	22	311	2 649
Mauritania	27	-	27	105
Ungaria	41	-	41	2 325
Uruguay	161	18	143	1 979
Zair	147	7	140	3 745
Zambia	180	1	179	1 759

1 Situația la 30 iunie 1973. 2 Inclusiv brevetele suplimentare.
Sursa: S.I.S.I., 27/III 1975.

net național, în Finlanda — 24,3, în Norvegia — 17,4 ș.a.m.d. în timp ce în Costa Rica indicatorul respectiv era de 9,5 brevete, iar în Maroc de 4,9 brevete.

N. P.

EVOLUȚIA PREȚURILOR INTERNAȚIONALE ALE PRODUSELOR DE BAZA ÎN LUNA APRILIE 1975

TENDINȚA de scădere a prețurilor produselor de bază a continuat și în luna aprilie a.c. Astfel, indicele sintetic INSCIN arată că prețurile produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R. S. România au scăzut în luna aprilie cu 7,1% față de luna ianuarie și cu 1,3% față de martie a.c. O scădere mai importantă (-2,2%) s-a înregistrat la produsele agroalimentare. De remarcat că

scăderea înregistrată la această grupă de produse de la începutul anului este de aproape 19%. Prețurile la zahăr și produse tropicale au marcat în luna aprilie cea mai accentuată scădere (-12,5%). Prețurile la semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale, care în luna anterioară marcase un declin, au înregistrat în luna aprilie o creștere de 3,8%.

La combustibili a avut loc o ușoară creștere a prețurilor de 0,5% ca urmare a tendinței ascendente a pieței pentru benzină și motorină. Grupa materiilor prime industriale a înregistrat în medie un declin al prețurilor cu 1,9% față de luna anterioară. În cadrul acestei grupe prețurile diverselor pro-

duse au evoluat diferențiat. Prețurile la piei și fibre animale și vegetale au înregistrat creșteri de 25,6% și respectiv 5,9%. În schimb prețurile la minereuri, metale, cauciuc și lemn și produse din lemn s-au diminuat cu 0,2%, 3,9%, 7,0% și respectiv 1,8%.

U. R. S. S.: dezvoltarea comerțului exterior

ANUL TRECUT volumul comerțului exterior al Uniunii Sovietice s-a ridicat la circa 40 miliarde ruble, depășind simțitor nivelul stabilit pentru sfârșitul actualului plan cinci-

Comerțul U.R.S.S. - țări-vest-europene^{a)} (milioane ruble)

Țară	1970	1974
Total	3674	9623
din care:		
R.F.G.	544	2209
Finlanda	531	1540
Italia	472	1137
Fransa	415	941
Anglia	641	890
Belgia	189	607
Olanda	223	574
Suedia	225	435
Austria	153	340

nal. Ca pondere, pe primul loc se situează schimburile comerciale cu țările membre ale C.A.E.R. (însumând 19,4 mld. ruble), urmate de schimburile cu țările capitaliste dezvoltate (12,4 mld.) și cele cu țările nesocialiste în curs de dezvoltare.

În ceea ce privește evoluția comerțului cu țările capitaliste dezvoltate (o creștere de 2,7 ori în anii 1971-1974), ziarul Pravda arăta recent că se poate vorbi în prezent de o nouă etapă a relațiilor economice și comerciale dintre U.R.S.S. și acest grup de țări. În cazul țărilor vest-europene ea se caracterizează nu numai prin volumul ridicat al schimburilor și ritmul rapid de extindere a acestora (vezi tabelul), ci și prin trecerea la colaborarea complexă, de mari proporții și pe termen lung, desfășurată — de regulă — pe baza unor acorduri interguvernamentale de colaborare economică, tehnică și industrială (de pildă, cu Finlanda, Franța, Austria, R.F.G., Italia, Anglia etc.).

Investițiile în economia S. U. A.

EXPRIMÎND adâncirea recesiunii, nivelul șomajului în S.U.A. a crescut în aprilie a.c. la 8,9%, cel mai ridicat nivel din ultimii 34 de ani, deși totalul forței de muncă utilizate a crescut și el, pentru prima oară în ultimele șapte luni. Capacitățile de producție în industrie sint utilizate în proporție de 68%, cel mai scăzut nivel din perioada postbelică, fapt care duce, în același timp, pe observatori la concluzia că grație capacităților disponibile inflația ar putea fi stăvilită într-o măsură în primele luni de înviore a activității economice.

În acest climat conjunctural, principalele corporații americane și-au redus planurile de investiții în noi utilaje și instalații, prevăzându-se un spor de numai 5% (în prețuri curente) față de anul precedent, mult sub creșterea de 12% care se prevedea în toamnă anului trecut. Dacă se elimină influența creșterii prețurilor, sporul amintit devine de fapt o reducere cu 5%. Firmele siderurgice prevăd o sporire a investițiilor lor cu 53%, iar cele aerospațiale cu 26% în vreme ce industria automobilului — puternic afectată de reducerea vânzărilor (cu 13% în aprilie) — urmează să-și reducă investițiile cu 19%. Până în 1978 industria prelucrătoare își propune să aloce 56% din investiții modernizării și reutilării capacităților de producție, inclusiv

sub aspectul reducerii poluării și a noxelor, și 44% — construirea de noi capacități.

Zahărul — estimății recente

RECENT, Departamentul Agriculturii al S.U.A. a revizuit estimarea precedentă a producției mondiale de zahăr în anul agricol 1974-1975, în sensul reducerii acesteia cu 1,5%, respectiv la 79.8 milioane de tone (recalculat în zahăr brut), față de 80,5 mil. în 1973-1974. Se consideră că principalii producători din lumea nesocialistă vor înregistra următoarele producții de zahăr: Brazilia — 7,4 mil. tone, S.U.A. (inclusiv insulele Hawaii) — 5,12 mil., Mexic — 3 mil., Franța — 2,93 mil., Australia — 2,92 mil., R.F.G. — 2,5 mil., R.S.A. — 1,91 mil.

Totodată, firma „Woodhouse Drake and Carey Ltd.” apreciază că viitoarea recoltă de zahăr din țările Europei occidentale va fi afectată de condițiile climatice nefavorabile din iarnă și primăvară. După unele surse, această scădere ar putea fi compensată de creșterea producției de zahăr în acest an în țările socialiste din Europa.

În ceea ce privește consumul mondial de zahăr în sezonul actual, acesta este apreciat de Departamentul Agriculturii al S.U.A. la 80 mil. tone (cu 0,6% în plus față de 1973-1974); este de așteptat o reducere a consumului de zahăr în S.U.A., Japonia și Canada.

INDICELE SINTETIC INSCIN

AL PREȚURILOR INTERNAȚIONALE ALE PRODUSELOR DE BAZA CUPRINSE ÎN NOMENCLATORUL DE EXPORT-IMPORT AL R.S. ROMÂNIA ÎN ANII 1973-1974 ȘI ÎN PERIOADA MARTIE-APRILIE 1975

Categoriile de produse	Anul	1970-1974 = 100	
		Indici anuali	Martie Aprilie
INDICE GENERAL	1973	170,3	
	1974	240,4	236,3
	1975		220,2 ^{a)} 217,3 ^{a)}
1. Produse alimentare	1973	160,6	
	1974	230,8	213,4
	1975		211,3 ^{a)} 206,6 ^{a)}
- cereale	1973	195,5	
	1974	261,5	276,1
	1975		211,3
- semințe oleaginoase, produse derivate, grăsimi animale și vegetale	1973	150,2	
	1974	240,8	212,8
	1975		198,3
- animale, carne și produse animaliere	1973	135,7	
	1974	128,5	126,1
	1975		150,9 ^{a)} 153,1 ^{a)}
- zahăr și produse tropicale	1973	179,3	
	1974	437,5	335,6
	1975		396,1
2. Combustibili	1973	209,2	
	1974	336,8	340,0
	1975		339,9 ^{a)} 341,6 ^{a)}
3. Materii prime industriale	1973	162,5	
	1974	216,1	214,7
	1975		189,0 ^{a)} 185,4 ^{a)}
- minereuri	1973	119,4	
	1974	139,6	149,6
	1975		142,9 ^{a)} 142,6 ^{a)}
- metale	1973	156,2	
	1974	231,5	221,3
	1975		192,2
- cauciuc	1973	191,8	
	1974	210,5	263,2
	1975		162,3
- lemn și produse din lemn	1973	177,4	
	1974	232,1	228,2
	1975		233,6 ^{a)} 228,7 ^{a)}
- fibre animale și vegetale	1973	188,0	
	1974	192,0	215,3
	1975		151,7
- piei	1973	176,9	
	1974	122,5	136,4
	1975		91,5

a) Date provizorii pentru cocs de furnel, huilă, minereu de fier, cherestea de rașinoase, lemn pentru celuloză, celuloză, hârtie pentru ziar, hârtie pentru saci, porci și vite comune mari. Pentru lunile anterioare vezi "Revista economică" nr.16/1975.

Europa occidentală: PERSPECTIVELE RECESIUNII

RECENT s-au desfășurat la Geneva lucrările celei de-a 30-a sesiuni a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, organism regional chemat să stimuleze cooperarea economică și tehnico-științifică între toate țările continentului. Lucrările acestei sesiuni, la care au luat parte țările europene, S.U.A. și Canada, au avut ca fundal evoluțiile politice pozitive în Europa și în lume și — în același timp — actualele fenomene de criză economică în lumea occidentală.

Pe lângă investigarea unor căi și modalități noi de extindere a cooperării economice între țările regiunii, sesiunea și-a concentrat atenția asupra situației economice prezente și de perspectivă din Europa. Dezbaterile la acest capitol au evidențiat preocuparea țărilor occidentale față de actuala recesiune economică, precum și interesul pentru soluții — atât pe plan național

cît și internațional — de depășire a situației existente. În acest context, la sesiune a fost relevat faptul că economiile naționale ale țărilor socialiste s-au dezvoltat și în ultima perioadă pe baze stabile, ceea ce creează posibilități sporite de promovare a relațiilor economice, tehnico-științifice și comerciale cu aceste țări. Cifra de 40 miliarde dolari pe an, reprezentînd valoarea schimburilor comerciale dintre țările socialiste și cele occidentale din zona C.E.E./O.N.U., cifră citată de Secretarul executiv al Comisiei la deschiderea sesiunii, este deosebit de semnificativă. Așa cum s-a arătat în cadrul lucrărilor sesiunii, încurajînd dezvoltarea schimburilor și a cooperării economice între țările cu sisteme sociale diferite din zonă, pe baza egalității în drepturi și a avantajului reciproc, C.E.E./O.N.U. va putea contribui în continuare la ameliorarea climatului politic internațional.

Angrenaj cu sens schimbat

UNUL dintre documentele de bază examinate de sesiune a fost studiul întocmit de Secretariatul C.E.E./O.N.U. intitulat „Economia europeană în 1974”. Primul său capitol este dedicat, în cea mai mare parte, unei analize a evoluției recente și a perspectivelor economice imediate ale țărilor occidentale industrializate.

După o perioadă de învioreare ciclică („mini-expansiune”), datînd de la mijlocul anului 1972, în majoritatea țărilor vest-europene ritmul de creștere a început să slăbească spre sfîrșitul anului 1973, ca urmare a gîturilor existente în diferite sectoare de producție și a politicilor restrictive aplicate în încercarea de a frîna inflația. În același timp, creșterea prețului petrolului a mărit gradul de incertitudine a perspectivelor economice și a accentuat tendințele recesioniste — se arată în studiu.

Producția a continuat, însă, să crească în primul semestru al anului 1974 și se credea că evoluția se va menține și în lunile următoare. În realitate, impulsurile creșterii s-au epuizat în cursul celui de al doilea semestru al anului trecut, cînd „angrenajul ciclului economic a început să se inverseze în sens invers”. Forța profundă și puterea de penetrație a recesiunii care se făcea din ce în ce mai simțită au fost subestimate de către țările în cauză, supraestimîndu-se totodată durata perioadei de expansiune — scriu autorii studiului. În semestrul II 1974 în aproape toate țările Europei occidentale ritmul de creștere a scăzut, în unele dintre ele fiind nul sau chiar negativ. În perioada cînd se desfășura sesiunea C.E.E./O.N.U. (a doua jumătate a lunii aprilie a. c.), producția industrială tindea în continuare spre plafonare sau scădere, iar șomajul se menținea la niveluri ridicate.

Ritmul de creștere al produsului național brut în țările capitaliste industriale din Europa occidentală a fost în 1974 jumătate din cel înregistrat în 1973, iar numărul șomerilor a crescut cu 1,5 milioane. Prețurile la bunurile de consum au crescut în medie cu circa 14% în 1974 față de 1973, sporurile oscilînd — pe țări — între 7% și 19%. Indicele prețurilor la produsele de bază calculat de UNCTAD, era

în 1974 cu peste 30% superior celui din anul precedent. Creșterea prețurilor la petrol a costat Europa occidentală aproape 40 miliarde dolari. Rezervele monetare oficiale ale țărilor din Europa occidentală au crescut în 1974 numai cu 0,8 miliarde dolari față de 1973, în timp ce în 1973 crescuseră cu 18 miliarde dolari față de 1972. Un număr de 13 țări industrializate din Europa occidentală au totalizat în 1974 un deficit al balanței de plăți de 18 miliarde dolari. Dacă dintre ele se exclude R.F.G., care a avut un excedent de 5,5 miliarde dolari, deficitul se cifrează la aproximativ 23,5 miliarde dolari.

Trăsăturile recesiunii

TABELUL nr. 1 oferă date sugestive asupra evoluției unor indicatori de bază ai economiei țărilor capitaliste dezvoltate în cursul anului trecut.

Cu toate că situația era diferită de la o țară la alta, se pot desprinde, așa cum se arată în studiul C.E.E./O.N.U., anumite trăsături comune ale recesiunii din 1974, și anume:

1. Recesiunea care a cuprins țările Europei occidentale poate fi considerată mai gravă decît cea din 1967. Dacă atunci ritmul de creștere al produsului național brut în cele 13 țări occidentale industrializate incluse în tabelul nr. 1 a scăzut la aproximativ 3%, în 1974 acesta era de 2% (creșterea producției industriale era de 1,6 și respectiv, de 1,2%). În 1967, semnele de învioreare economică erau vizibile înainte de sfîrșitul anului; la începutul anului 1975 perspectivele rămîn incerte.

2. Tendința în domeniul producției a fost în 1974 aproape aceeași în toate țările menționate: după ce a continuat să crească în primele luni ale anului, producția a înregistrat scăderi în ultimele luni (cu amplitudini diferite de la țară la țară).

Cel mai grav au fost afectate de fenomenele de criză industria de automobile și industria construcțiilor. Declinul în sectorul construcțiilor (în special în construcția de locuințe) a constituit — în majoritatea cazurilor — unul din principalii factori ai recesiunii, contribuind substanțial la creșterea șomajului. În timp ce în alte perioade de criză acest sector economic

era folosit de către guverne ca un instrument de politică anticiclică, datorită utilizării mult mai ușoare a capitalurilor și a resurselor de forță de muncă, mobilizate în perioadele cu conjunctură favorabilă de alte ramuri (fapt întîmplat și în timpul recesiunii din 1967), în 1974 acest sector s-a comportat diferit. Ceea ce se explică, între altele, prin creșterea prețurilor la locuințe, în timp ce resursele financiare ale familiilor erau erodate de inflație. În plus, politica monetară a fost mai restrictivă, comparativ cu situațiile anterioare.

3. Tendințele recesioniste au fost accentuate în unele țări de politicile, în general restrictive, aplicate pentru a contracara efectele inflației și a stăvilii degradarea balanțelor lor de plăți, puține fiind cazurile în care politica economică avea elemente de stimulare a expansiunii.

4. Dinamica producției a fost afectată și

Tabelul nr. 1

Indicitori economici pe 1974

Țara	Industria pre-lucrătoare		Forța de muncă ocupată		Excedentul sau deficitul balanței de plăți (în % din P.I.B.)	
	A	B	A	B	1972	1974
Anglia	-2,0	-3,0 ^b	-0,6	-0,8 ^b	-1,7	-4,6
Austria	5,6	0,5 ^b	-0,4	1,1 ^b	-1,3	-1,7
Belgia	6,0	3,5 ^b	2,4	1,4
Danemarca	-1,0	-5,4 ^c	-1,8	-3,3
Elveția	2,5	..	-0,6	-0,9 ^c	0,8	0,1
Finlanda	5,0	..	1,1	4,3 ^c	-2,2	-5,2
Franța	3,0	-2,5	1,7	1,0 ^c	-0,3	-2,3
R.F.G.	-1,5	-0,5	-2,7	-5,0	1,3	2,9
Irlanda	-2,3	-8,9
Italia	4,0	-8,5	-1,7	-5,4
Norvegia	3,5	2,0 ^b	0,3	-0,2 ^c	-1,8	-5,0
Olanda	2,5	-2,0 ^b	-0,5 ^d	-0,2 ^c	3,0	1,5
Suedia	6,0	2,0	..	2,0 ^c	3,5	-1,1
Canada	3,0	-1,0	3,7	2,5 ^c	-0,4	-1,3
S.U.A.	-1,0	-4,5	-0,2	-3,5	..	-0,3

A = Modificări procentuale în 1974 față de 1973 (medii anuale)

B = Modificări procentuale în trimestrul IV 1974 față de trimestrul IV 1973.

a = Astăzi (rotunjite). b = Octombrie-noiembrie. c = Septembrie. d = Calculat după indicii de ocupare a forței de muncă; 3,25 — dacă se consideră ansamblul sectorului, așa cum este definit în bugetul național.

Sursa: Doc.CEE (LXX)/1.

de volumul, foarte moderat, de formare a stocurilor. În majoritatea țărilor variația stocurilor s-a repercutat asupra evoluției cererii interne.

5. În cea mai mare parte a țărilor examinate întreprinderile au încetat să mai efectueze investiții în 1974, privind economia de un factor care — în perioadele anterioare — a fost principalul motor al relansării.

6. Evoluția nefavorabilă din sfera producției a fost însoțită de o tendință simi-

lară în domeniul folosirii forței de muncă. Totuși șomajul a crescut mai mult decât se prevedea, sub efectul puternicei încetiniri în industria de automobile și în construcții, al diminuării extrem de reduse a gradului de ocupare a femeilor și al refluxului lent al muncitorilor străini.

Înainte de redresare — continuă înrăutățirea

ESTE PROBABIL — estimează autorii studiului — că recesiunea se va agrava încă înainte de a apare primele semne ale redresării, cele mai recente anchete asupra industriei în diverse țări evidențiind o înrăutățire a situației.

Această prognoză are în vedere indicatori semnificativi, cum ar fi portofoliul de comenzi, nivelul stocurilor de produse finite etc. Faptul că stocurile de produse nevândute cresc, iar numărul comenzilor scade din ce în ce reflectă în continuare o diminuare a cererii și, ca atare, o accentuare a recesiunii.

Anchetele asupra proiectelor de investiții arată că, în 1975, în majoritatea țărilor examinate, va avea loc o încetinire a ritmului de creștere economică sau chiar o diminuare absolută a acestuia. Ilustrative în acest sens sînt datele din tabelul nr. 2.

Ca urmare a persistenței unor factori cu efect contractant, în special în domeniul politicii monetare și fiscale în 1975 producția reală va fi probabil — în medie — cu mult mai coborîtă față de potențial, decât în 1974. Ritmul de creștere al producției în cele 13 țări occidentale industrializate va fi în 1975, probabil, cu o jumătate de punct inferior celui din 1974 fără să depășească însă 1% sau 2% în diferite țări. Pentru Anglia și Elveția se prevede chiar o diminuare a produsului național brut, precum și o posibilă accentuare a acestei tendințe în S.U.A. Cu excepția poate doar a Norvegiei, nu este de așteptat ca vreo țară să cunoască o expansiune mai rapidă în 1975 comparativ cu 1974. În ceea ce privește șomajul, acesta ar putea să progreseze în continuare pînă în 1976, dacă tendința menționată în industria de automobile și în sectorul construcțiilor nu se va modifica.

Și alți indicatori, care iau în considerare date prospective asupra producției, programelor de investiții și asupra încrederii pe care o manifestă antreprenorii și populația — cu privire la viitor, par a evolua defavorabil în 1974 și la începutul lui 1975. Către finele anului 1974 indicatorii referitori la încrederea consumatorilor și proiectele de achiziționare a unor bunuri de consum de lungă durată atinseseră nivelul cel mai scăzut, înregistrat pînă în prezent, iar o anchetă efectuată în țările Comunității Economice Europene (Piața comună) a evidențiat opinia majorității consumatorilor că situația lor se va înrăutăți în continuare, principalul motiv al pesimismului fiind teama de șomaj.

Se desprinde astfel concluzia că, pe termen scurt, conjunctura va continua să se înrăutățească cel puțin în primul semestru al anului 1975. Cu toate acestea, relevă studiul — există șanse de îmbunătățire a situației către sfîrșitul anului 1975. Printre

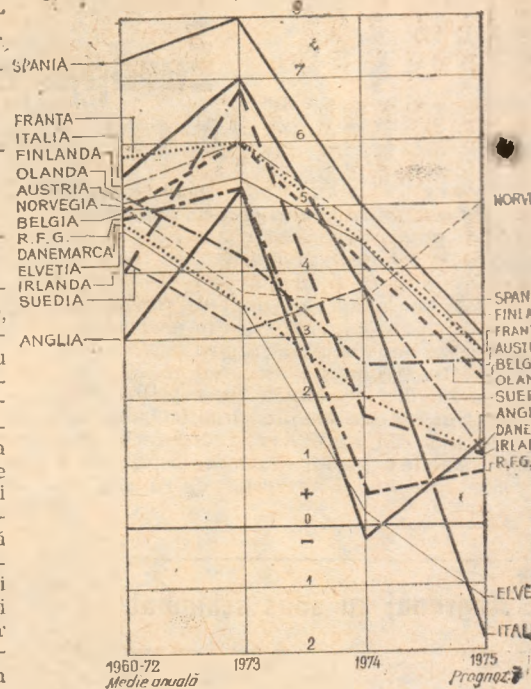
factorii, care ar trebui să-și exercite efectul stimulator în sensul relansării expansiunii, se numără reconstituirea stocurilor, cheltuielile sectorului public și — eventual — creșterea consumului privat.

Relansare și noi incertitudini

EFECTELE stimulatorii pe care contează majoritatea țărilor vest-europene, de pe urma aplicării unor măsuri de politică economică, monetară și fiscală cu caracter stimulator, nu se vor face simțite dintr-o dată, ci treptat în cursul anului 1975. În ceea ce privește consumul privat, este dificil de prevăzut cum va evolua acesta deoarece tendința spre economisire este puternică drept urmare a progresiei șomajului. Se consideră că Franța și Canada ar putea să cunoască o accentuată înviorare a activității economice în semestrul doi, iar posibilitatea relansării economiei ar apărea către sfîrșitul anului și în R.F.G.; aceasta constituie un factor important pentru relansarea economiei celorlalte țări din Europa occidentală. În Statele Unite, prin faptul că recesiunea este mai puternică, și perspectivele înviorării economice par a fi mai îndepărtate.

Încetinirea activității de comerț exterior care a început în principalele țări oc-

CREȘTEREA P.N.B real, în %

(după „The Economist”)

Tabelul nr.2

Investițiile publice și particulare
(modificarea anuală a volumului față de anul precedent, în %)

Tara	Anul	Investiții publice ^a	Investițiile întreprinderilor particulare
Anglia	1972	-3,5	5,0
	1974	-4,8	0,4
	1975	4,4	
Belgia	1972	4,5	2,2
	1974	2,5	7,0
	1975	2,0	-2,0
Franța	1972	5,4	8,2
	1974	5,5	4,7
	1975	2,7	4,5
R.F.G.	1972	-4,9	1,5
	1974	10	-8,5
	1975	5	-0,5
Norvegia	1972	13,7	2,9 ^c
	1974	1,5	21,4 ^c
	1975	3,9	-1,5 ^c
Suedia	1972	7,0	8,0
	1974	..	4,0
	1975	-1,5	2,0

^a = Investițiile administrației centrale.
^b = Fără construcțiile de locuințe, c = Fără construcțiile de nave și inclusiv explorarea petrolului.

cidentale în 1974 se va extinde anul acesta în cea mai mare parte a lumii capitaliste. Ca urmare, schimburile externe ale țărilor Europei occidentale vor juca un rol mult mai redus sau chiar nul în susținerea activității economice. Chiar dacă țările producătoare de petrol își vor menține și în 1975 tendința de a spori importurile din această zonă, ele nu reprezintă decât circa 12% din totalul exporturilor Europei occidentale în afara regiunii.

Perspectivile de a exporta în altă parte a lumii sînt mai puțin încurajatoare. Piața țărilor în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol (piață importantă pentru Europa occidentală, întrucît absoarbe mai mult de 25% din exporturile sale în afara zonei) este plină de incerti-

tudini. Dacă anul trecut creșterea puternică a cererii de import din partea acestor țări a fost determinată îndeosebi de ascensiunea prețurilor la produsele de bază, pe anul în curs deficitul global al balanțelor lor de plăți este estimat la 30 miliarde dolari (cu 7 miliarde mai mult decât în 1974); prin urmare nu se poate conta pe sporirea volumului exporturilor către aceste țări, în afară de cazul cînd asistența financiară acordată lor ar cunoaște o creștere excepțională. Totodată, nu este de prevăzut nici o extindere importantă a volumului schimburilor între țările Europei occidentale.

În 1974 deficitul balanței comerciale a țărilor Europei occidentale a fost, în general, mai redus decât s-a prevăzut inițial în lumina majorării prețurilor la produsele petroliere. Evoluția menționată s-a datorat, într-o anumită măsură, îmbunătățirii raportului de schimb (dacă se exclude petrolul), tendință care s-a accelerat către sfîrșitul anului trecut și se menține în 1975. Ținînd seama de acest lucru, se apreciază că — chiar dacă importurile de petrol vor continua să greveze asupra balanței comerciale a țărilor Europei occidentale — soldul se va îmbunătăți în 1975 (mai sigur în cazul țărilor mari — Anglia, Franța, Italia, R.F.G.). În ceea ce privește balanța de plăți externe, situația acesteia se va ameliora într-o măsură mai mică, întrucît plățile către țările membre ale O.P.E.C. legate de investițiile efectuate de ele în țările Europei occidentale, vor spori sensibil față de 1974.

Referitor la prețurile produselor de bază se așteaptă ca în 1975 acestea să fie mai mult stabile; cu excepția bunurilor alimentare (și a unor produse ca aluminiul, minereul de fier, fosfații etc.) se va înregistra o tendință de scădere a prețurilor în cea mai mare parte a anului.

Inversarea acestei tendințe se va afla în strînsă dependență de momentul în care s-ar face simțită o înviorare a economiei țărilor Europei occidentale; ea ar influența în primul rînd prețurile metalelor.

PIAȚA MONETARĂ INTERNAȚIONALĂ

Cursuri

Curs central	Curs la 28 XII 1973	Curs la 12 V 1975	Curs la 16 V 1975	Abaterile ¹⁾ în % a cursului valutar în ziua de 16 V 1975 față de		Abaterile ¹⁾ în % a cursului dolarului față de divizele valutare în perioada 28 XII 1973 - 16 V 1975	
				Cursul Nivelul din central 28 XII 1973	Cursul Nivelul din central 28 XII 1973		
Marca vest-germana	2,66904	2,6990	2,3545	2,3535	+13,40	+14,68	-12,80
Francul elvețian	3,3855	3,2500	2,5100	2,5200	+34,34	+28,96	-22,46
Francul francez	4,60414	4,7025	4,0810	4,0580	+13,45	+15,88	-13,70
Yenul japonez	308,0	280,20	291,15	291,35	+ 5,71	- 3,82	+ 3,98
Florinul olandez	2,78117	2,8260	2,4030	2,4060	+15,59	+17,45	-14,86
Francul belgian	40,334	41,10	35,35	34,92	+15,50	+17,69	-15,03
Lira italiană	523,50	607,0	629,30	627,80	-16,61	- 3,31	+ 3,43
Lira sterlină ²⁾	2,8952	2,3250	2,3000	2,3050	-20,38	0,86	+ 0,70
Prețul aurului ³⁾ Londra	103,87	165,15	165,75				

1) + revalorizare (apreciere de fapt); - devalorizare (deprecieri de fapt);
2) dolari pentru 1 liră sterlină; 3) prețul aurului în dolari/uncie, primul trading.

ÎN SĂPTĂMÎNA 12-16 mai a.c., pe piețele valutare s-au manifestat în continuare fenomene de tensiune, cursurile valutarilor înregistrând oscilații relativ importante. Menținerea tendinței de scădere a cursului lirei sterline și, într-o anumită măsură, a cursului dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale a constituit trăsătura principală a evoluției situației pe piețele valutare internaționale.

Lira sterlină a continuat să fie supusă unor puternice atacuri speculative „à la baisse” și în perioada analizată, nivelul de depreciere a acestei valute față de principalele valute occidentale în raport cu paritățile stabilite în decembrie 1971 depășind, pentru prima dată, în prima jumătate a săptămânii nivelul de 25%.

Agravarea recesiunii economice în Anglia — ca urmare a efectelor restricțiilor de credite, a creșterii prețurilor și a bugetului deflaționist, aprobat în luna aprilie a.c., precum și posibilitatea înrăutățirii climatului social în această țară ca urmare a creșterii numărului șomerilor, în prezent la peste un milion, constituie

întrucât cele ale materiilor prime agricole reacționează, în general, cu întârziere. Se apreciază, așadar, că fluctuația medie de la un an la altul a prețurilor produselor de bază nealimentare (fără petrol) va fi negativă în 1975. În ceea ce privește prețurile medii la produsele alimentare primare, este puțin probabil ca ele să scadă în 1975; majorarea lor — dacă se va produce — va fi oricum mai mică decât în 1974.

Creșterea prețurilor la bunurile de consum și servicii a înregistrat o încetinire considerabilă către sfârșitul anului trecut; se estimează că tendința va persista în cursul acestui an, cu excepția Austriei și Norvegiei, unde se prevede o accentuare a creșterii prețurilor. Autorii studiului apreciază că relaxarea tendințelor inflaționiste în 1975 se datorește unor factori pur conjuncturali și nu constituie o dovadă că inflația a fost stăvilită. Într-o serie de țări din Europa occidentală, redresarea

producției ar putea să meargă mină în mină cu o creștere a prețurilor de ordinul a 10% la sfârșitul anului 1975. Mai mult, dacă într-un an — doi țările industrializate din Occident vor reuși să intre într-o nouă fază de expansiune economică, există riscul, aproape inevitabil, ca inflația să se reactiveze.

Față de cele arătate mai sus, în studiul C.E.E./O.N.U. se relevă că pentru relansarea activității economice în țările analizate ar trebui să intre în acțiune, într-o strinsă interdependență, factori cum ar fi: reconstituirea stocurilor, sporirea participării sectorului public la relansarea economiei, o politică monetară și fiscală care să stimuleze construcția de locuințe și consumul privat, promovarea exporturilor către țările producătoare de petrol, stabilizarea prețurilor la produsele de bază și o eventuală creștere a acestora la produsele industriale.

În prezent, apreciază autorii studiului C.E.E./O.N.U., este posibil să se stimuleze

factorii principali care influențează negativ poziția lirei sterline pe piețele valutare internaționale.

Situația dificilă a lirei este legată și de incertitudinile în legătură cu rezultatele referendumului de la începutul lunii iunie a.c. cu privire la rămânerea sau ieșirea acestei țări din Piața Comună.

În vederea frînării deprecierei prea accentuate a monedei naționale, Banca Angliei a intervenit pe piața valutară cumpărând cantități importante de lire sterline, uneori chiar de nivelul a 200-300 milioane de dolari pe parcursul unei singure zile. Această măsură, precum și anunțarea rezultatelor balanței comerciale pe luna aprilie a.c. (un deficit de 665 milioane de dolari), mai puțin defavorabile decât se aștepta în fapt, au contribuit la o ușoară redresare a cursului lirei sterline spre finele perioadei analizate.

Cursul dolarului S.U.A. a fost supus, mai ales în prima jumătate a intervalului analizat, unor atacuri speculative „à la baisse”, cursul său înregistrând scăderi importante mai ales față de francul francez, francul elvețian, marca vest-germană și francul belgian. Unele bănci centrale occidentale (Banca Franței, Bundesbank, Banca Națională a Elveției) au intervenit pe piețele valutare pentru a evita o depreciere prea accentuată a cursului dolarului față de monedele naționale.

VALUTA	Termen												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
DOLARUL S.U.A.	1 LUNA				5,50		6,375						
	3 LUNI				6,125		6,875						
FRANCLUL ELVEȚIAN	1 LUNA			3,25		3,875							
	3 LUNI			4,375		4,875							
MARGARFC	1 LUNA						4,625		5,25				
	3 LUNI						4,625		5,25				
	1 LUNA						5,3125		5,75				

Nivelul orientativ al dobizilor pe piața eurovalutarilor în perioada 12-16 mai 1975 (nivel minim și maxim)

Cursul dolarului a fost influențat negativ atât de unii factori de natură psihologică cât și mai ales de evoluția nesatisfăcătoare a economiei americane. În luna martie a.c. producția industrială în S.U.A. a scăzut a șasea lună consecutiv, indicele situându-se cu 12,10% sub nivelul din luna martie 1974, iar cererea de credite din partea economiei este în scădere. În aceste condiții unele mari bănci americane au redus dobînda preferențială (prime rate) la

Taxa oficială a scontului în unele țări capitaliste la data de 17 mai 1975

Anglia ^{x)}	10,0 %	Italia	8,0 %
Austria	6,0 %	Japonia	8,50 %
Belgia	7,0 %	Luxemburg	7,0 %
Canada	8,25 %	Norvegia	5,50 %
Danemarca	8,0 %	Olanda	6,0 %
Elveția	4,50 %	S.U.A.	6,0 %
Finlanda	9,25 %	x) Dobînda minimă de împrumut (Minimum Lending Rate)	
R.F.Germania	5,0 %		
Israel	6,0 %		

7,25% de la 7,50%, iar Sistemul Federal de Rezervă a redus taxa oficială a scontului la 6,0%, pentru a stimula și pe calea ieftinirii creditului redresarea economiei.

Spre finele săptămânii analizate cursul dolarului s-a redresat ușor, ca urmare mai ales a anunțării unei reduceri a deficitului balanței de plăți a S.U.A. în primul trimestru a.c.

Teodor GIURGIU

în același timp consumul și investițiile, dar după părerea lor este deosebit de important să se dea prioritatea cuvenită celor din urmă, deoarece ar putea avea rapid un efect motor și multiplicator pentru sectoarele economice. În acest sens guvernele țărilor interesate sînt invitate să coopereze pentru a promova noi structuri de investiții și, prin aceasta, noi curente de schimburi internaționale.

Este firesc ca în actuala conjunctură să sporească interesul statelor vest-europene, al cercurilor de afaceri respective pentru intensificarea relațiilor economice cu țările socialiste. Pentru extinderea schimburilor comerciale reciproc avantajoase, a colaborării și cooperării pe termen lung dintre state europene cu sisteme social-economice diferite, stabilitatea dezvoltării economice a țărilor socialiste oferă o temelie de nădejde.

I. SIMON
N. DINU

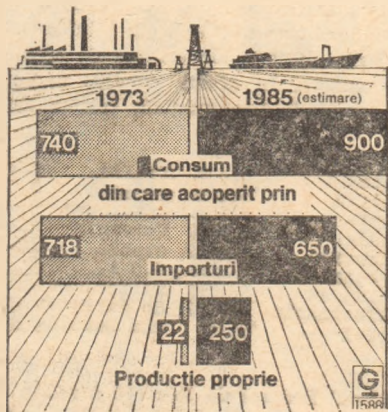
Șocul petrolului pe unde lungi

DINTRE resursele cele mai disputate ale Terrei, petrolul constituie o problemă nu numai la ordinea zilei de astăzi, ci și de mâine. În ciuda teoriilor după care situația materiilor prime, slăbirea conjuncturii, evoluția costurilor, a prețurilor și șomajului evoluează într-un ciclu pe „unde scurte”, realitatea și prognozele dovedesc, cel puțin în unele secvențe ale economiei mondiale, contrariul.

Așa, de pildă, sînt calculele făcute privind necesarul și resursele de petrol ale țărilor din Europa occidentală pînă în 1985, publicate împreună cu graficul de mai jos în revista „Prisma”. Statele

Viitorul petrolier al Europei occidentale

Țiței în mil. tone

din această zonă își pun mari speranțe în zăcămintele de țiței din Marea Nordului, cu toate că dependența față de țările exportatoare de petrol din Orientul Mijlociu nu va putea fi lichidată nici pînă în 1985. Lucrările de prospectare și exploatare necesită sume uriașe, peste 200 miliarde mărci R.F.G. în deceniul următor, timp în care producția proprie, deși va crește de peste 10 ori, nu va asigura din consum, și el în creștere substanțială, decît ceva mai mult de 1/4, importul urmînd să scadă cu mai puțin de 10%.

R.P.D. Coreeană: metamorfoza construcțiilor de mașini

INAINTEA eliberării țării, în 1944, industria constructoare de mașini din R.P.D. Coreeană era o ramură puțin dezvoltată (contribuia doar cu 1,6% la întreaga producție industrială) și cu o structură înapoiată, fabricînd în special unelte agricole simple. Dezvoltarea rapidă a construcțiilor de mașini după eliberare a permis încă în 1949 sporirea ponderii sale în producția industrială globală la 8,1%, apoi la 15,3% în 1953 (în ciuda distrugerilor provocate de război), la 21,3% în 1960, iar în prezent această ramură ocupă ferm

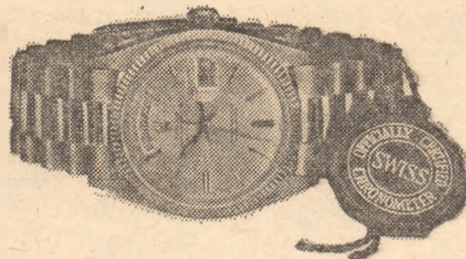
un loc preponderent în cadrul economiei naționale.

Odată cu reconstrucția și dezvoltarea sa, industria construcțiilor de mașini s-a modernizat continuu, ajungînd în etapa automatizării și telecomandării proceselor tehnologice. Concomitent, a avut loc o continuă diversificare și ridicare a nivelului tehnic al producției R.P. D. Coreeană fabricînd motoare de 2500 CV (cu turație mijlocie) și 3000 CV (cu turație mare), nave comerciale de 14 000 tone, locomotive diesel de 2500 CV, mari ventilatoare de înaltă presiune (de 120 mii mc/zi), uriașe transformatoare de 200 mii kVa și numeroase alte utilaje și instalații.

Profituri frauduloase

„DE LA instaurarea embargoului petrolier arab, fiecare american a fost frustrat de mai bine de patru dolari în medie de către industria petrolieră din țara sa” — dezlăuina nu demult Administrația federală pentru energie, în urma efectuării unei serii de anchete privind profiturile frauduloase realizate de monopolurile petroliere din S.U.A. Anchetele au dus la concluzia că, pe întreaga filieră (de la extracția țițeiului și pînă la desfacerea produselor petroliere), societățile respective — profitînd de criza energetică — au încasat în mod nejustificat de la consumatorii americani 861 milioane de dolari, sau chiar mai mult. Semnificativ este faptul că, pînă la sfîrșitul primului trimestru a.c., organismul guvernamental amintit a determinat societățile petroliere să restituie sau să renunțe la încasări în sumă totală de 612 milioane de dolari.

Elveția în ceasurile crizei

O VESTE „stranie” circulă pe coridoarele financiare ale țărilor occidentale. După cum relatează ziarul „The Times”, Elveția, care pînă în prezent nu s-a afiliat nici unei organizații economice sau financiare internaționale, a făcut cerere pentru a deveni membră a așa-numitului „șarpe” monetar vest-european — sistem prin care se menține stabilă paritatea valutară între țările aderente. Cererea este pusă în legătură cu situația economică a Elveției care are de făcut față unor probleme economice severe, puse de dependența acesteia față de veniturile din exterior. Sectoarele cele mai greu lovite sînt industria ceasurilor și turismul.

În decembrie 1974, ultima lună pentru care există date, vânzările la exportul de ceasuri au scăzut cu 23% față de 1973. Elveția exportă în medie pe ultimii ani 97% din producția proprie de ceasuri și deține 40% din vânzările pe piața mondială.

R. F. G.: dispariți în venituri

DINTR-UN raport publicat nu demult de Oficiul federal pentru statistică din

R.F.G., numărul femeilor măritate care intră în serviciu pentru a spori veniturile familiei crește an de an. Dacă în primăvara 1971 ponderea femeilor măritate, angajate într-o muncă remunerată, era de 36% din totalul acestora, în anul următor cifra respectivă era de 38%, iar în primăvara anului 1973 se ridica la 39%.

Sondajele efectuate au arătat că în martie 1973 ponderea persoanelor care aveau un venit lunar net de 1 200 mărci sau mai mult reprezenta 43,2% în rîndul populației masculine ocupate și doar 10,2% în rîndul celei feminine (discrepanța fiind mult mai profundă la categoria „muncitori” — 23,8%, și respectiv, 0,8%). Proporția scăzută a femeilor cu venituri mai ridicate se explică, între altele, și prin faptul că, avînd de făcut față sarcinilor familiale, o parte din ele caută și obțin servicii cu orar redus.

Geografia puterii patronale

ÎNTR-O analiză-anchetă făcută în Franța se subliniază deplasările noii „geografii a puterii” în cadrul așa-zisei reforme a întreprinderii, a noii ierarhii a competențelor, prin care se încearcă a adapta trecutul la prezent și nu a schimba prezentul în funcție de viitor. Reținem citeva din reflecțiile lui Jean Dubois, autorul anchetei la care ne referim, publicată nu demult în revista „L'Expansion”.

● Managerul poate să facă să se creadă că întreprinderea însăși (respectiv angajații ei) decide singură obiectivele în funcție de echilibrul propriu; nu este decît un camuflaj destinat să ascundă adevărata lui înfățișare. El își datorează puterea apartenenței sale la clasa conducătoare al cărei reprezentant este.

● Dominația a avut întotdeauna o dublă înfățișare, cea a repressiunii și cea a persuasiunii. Întreprinderea își rezerva pînă în prezent arma seducției pentru uzul extern, adică în relațiile cu clientela. Ea o întrebuițează astăzi pentru a convinge — adică a învinge pe cei care îi consideră „inamicul din interior” — salariații — împotriva cărora nu găsesc astăzi decît armele psihologice.

Patronatul de fapt are de făcut față unei arme redutabile, solidaritatea sindicală, acțiunile organizate care mobilizează cu adevărat „spiritele și voința lucrătorilor”.

S. U. A.: avansul automobilelor importate

PONDEREA automobilelor importate în totalul vânzărilor auto din Statele Unite a crescut abrupt, de la 16,6% în trim. IV/1974 la 21,1% în trim. I/1975. Numai o singură dată pînă în prezent partea importurilor a depășit 20% în desfacerea totală de automobile (în august 1971). În trim. I/1975 vânzările de automobile produse în Statele Unite au scăzut și ca cifră absolută. Explicația care se dă curent avansului automobilelor importate constă în aceea că, în pofida eforturilor de adaptare ale producătorilor americani la cerințele actuale pentru automobile mai mici, cu consum mai redus de benzină, automobilele vest-europene continuă să prezinte avantaje în acest domeniu. Un exemplu este noul tip de Chevrolet-Nova 1975 în cazul căruia 1 galon de benzină (=3,785 l) este suficient pentru a parcurge 21 mile (= circa 34 km), în timp ce în cazul lui Volkswagen Rabbit 1 galon este suficient pentru 38 mile (= circa 61 km).

Sistemul de cotare a valutei in cont in R. S. România

În conformitate cu art. 4 al. 1 al. 1 din Decretul nr. 124 din 17 martie 1970, Banca Națională a Republicii Socialiste România stabilește și publică, potrivit legii, cursul oficial în lei al valutei. Prin art. 6 al. 1 H.C.M. nr. 147 din 26 ianuarie 1952, cursul valutei față de leu se fixează pe baza conținutului legal în aur fin al leului (de la 1 februarie 1954 acesta este de 0,148 112 g) și al conținutului legal în aur fin al valutei respective (sau în cazul în care valutele nu au un conținut legal în aur, pe baza cursurilor monedelor liber convertibile stabilite de autoritățile din țările respective). De la 1 iunie 1953, în România se aplică un curs unic pentru valute, atât la cumpărare cât și la vânzare.

Banca Națională cotează oficial: valutele țărilor socialiste, valutele liber convertibile ale unor țări nesocialiste, precum și valutele neconvertibile ale unor țări nesocialiste cu care țara noastră are acorduri de plăți, cu condiția ca regimul de cursuri din țara respectivă să aibă un caracter bine definit și ca moneda acelei țări să prezinte un oarecare caracter de stabilitate.

Astfel, Banca Națională cotează oficial 41 de valute, publicând cel puțin o dată pe lună, în ziarul „România liberă”, o listă de cursuri pentru valute în cont (adică securi, scrisori de credit, ordine de plată etc.) întocmită după principiul obișnuit al cotării directe, prin care se arată câți lei fac 1 unitate sau 100 unități de monedă străină.

Cursul oficial în lei al valutei în cont se stabilește astfel:

a) Pentru dolarul S.U.A. și pentru valutele neconvertibile cotate de către Banca Națională (cu excepția rupiei indiene, care este legată de lira sterlină printr-un curs fix și fluctuează pe piața monetară împreună și în același sens cu ea, față de celelalte valute), cursul oficial în lei se stabilește pe baza raportului dintre conținutul în aur fin al valutei respective și conținutul în aur fin al leului, sau — în cazul în care valuta respectivă nu are o paritate metalică — pe baza raportului dintre cursul dolarului S.U.A. față de valuta respectivă și față de leu.

b) Pentru valutele liber convertibile (cu excepția dolarului S.U.A.), moneda finlandeză, peseta spaniolă și dinarul iugoslav, cursul oficial în lei se stabilește pe baza raportului dintre cursul mediu la vedere al dolarului S.U.A. față de valuta respectivă înregistrat pe piața țării în cauză și cursul oficial în lei al dolarului S.U.A., valuta americană fiind moneda de referință. Cursul în lei astfel stabilit se modifică în cazul cind valutele de mai sus înregistrează variații în raport de dolarul S.U.A. de peste ± 2% față de ultimul curs stabilit în lei.

În baza protocolului la Convenția multilaterală din 8 februarie 1963 semnat la Praga, se aplică — de la 1 aprilie 1963 — pentru valutele țărilor socialiste (cu excepția dinarului iugoslav și a pesoului cubanez) cursuri speciale cu primă sau rabat pentru anumite plăți necomerciale. Aceleași cursuri sînt aplicate și la cumpărările și vânzările de valută efectivă a țărilor socialiste respective (adică bilete de bancă și monede metalice avînd putere circulatorie în țara de origine), în măsura în care asemenea operații sînt permise de dispozițiile în vigoare. Aceste cursuri sînt stabilite în mod convențional.

De la 2 octombrie 1974, la cumpărarea și vânzarea valutei țărilor capitaliste și a dinarului iugoslav se aplică o primă de 141,45% la cursul oficial în lei pentru unele operații necomerciale (pentru lista acestor operații vezi „Revista Economică” nr. 2/1975). Prima de 141,45% se aplică și în cazul decontării categoriilor de plăți arătate mai sus prin conturile de clearing cu țările capitaliste și cu Republica Cuba.

În scopul sprijinirii ministerelor, centralelor și întreprinderilor, banca comunică, la cererea telefonică sau în scris celor interesați, cursul valutei în lei.

Pentru sistemul de cotare a valutei efective în țara noastră, vă rugăm să urmăriți numărul viitor.

Gh. DANIELOPOLU

Conferința Commonwealth-ului

Rodica Manolescu, Focșani — Comunicatul dat publicității (vezi *The Times*, 8 mai a.c.) la sfîrșitul recentei conferințe a Commonwealth-ului, care a reunit la Kingston (Jamaica) pe primii miniștri ai țărilor membre, relevă că participanții au recunoscut în unanimitate „necesitatea de a se lua măsuri imediate în vederea creării unei noi ordini economice internaționale mai raționale și mai echitabile”.

La Conferință, la care erau reprezentate și 22 de țări în curs de dezvoltare semnatare ale Acordului de la Lomé cu Piața Comună vest-europeană (care oferă acestor țări unele garanții, chiar dacă limitate, privind prețurile de export), nu s-a ajuns la un acord privind stabilizarea prețurilor unor produse interesînd țările în curs de dezvoltare membre ale Commonwealth-ului, așa cum propusese de exemplu Michael Manley, primul ministru jamaican. Pentru analizarea acestei probleme practice, și a altora, Conferința a hotărît crearea unui grup restrîns de experți care să elaboreze „un program cuprinzător și complex de măsuri practice vizînd lichidarea decalajului dintre țările bogate și cele sărace. Aceste măsuri vor avea ca scop promovarea dezvoltării și sporirea transferului real de resurse către țările în curs de dezvoltare, între altele în domeniile producției, distribuției și schimbului de produse primare și secundare, ca și de servicii”.

Viitoarea Conferință a șefilor de guverne ai țărilor Commonwealth-ului va avea loc la Londra la jumătatea anului 1977.

Reglementări comunitare

Ștefan Pleșa, București — Valoarea noii unități de cont a Pieței Comune adoptată recent de miniștrii de finanțe ai celor 9 țări membre — în locul celei vechi definite prin 0,8836 grame aur fin, care a fost abandonată în condițiile fluctuării generalizate — este calculată zilnic de Comisie în funcție de evoluția pe piețele valutare a cursurilor monedelor țărilor membre, formînd un „coș” monetar cu o

structură fixă. Ponderea fiecărei monede în acest „coș” a fost stabilită în funcție de produsul național brut și de participarea fiecărei țări la comerțul comunitar. Ponderile stabilite sînt de: 27,30% marca vest-germană, 19,50% francul francez, 17,50% lira sterlină, 14% lira italiană, 9% florinul, 7,90% francul belgian, 3% coroana daneză, 1,50% lira irlandeză, 0,30% francul luxemburghez.

O propunere anterioară viza utilizarea ca monedă de cont a drepturilor speciale de tragere, care reprezintă de asemenea un „coș” de monede. Valoarea acestuia însă depinde în proporție de 55% din monedele din afara C.E.E. în primul rînd de dolar, a cărui participare este de 33%.

Noua unitate de cont comunitară, folosită pentru început pentru operațiile Fondului european de dezvoltare și ale Băncii europene de investiții, ar urma să fie utilizată în perspectivă și în alte domenii putînd să devină un „mijloc însemnat de plăți internaționale”, potrivit aprecierii lui Jean-Pierre Fourcade, ministrul de finanțe al Franței.

Recuperarea deșeurilor menajere

Petre Gandrabura, Rădăuți. — În condițiile rarefierii unor materii prime, atenția crescîndă acordată de specialiști posibilităților de recuperare a celor conținute în deșeurile menajere este de înțeles. Conform unei evaluări publicate de revista *L'Usine Nouvelle*, cele 11 milioane tone de deșeuri menajere produse în 1973 în Franța conțineau materiale utilizabile în valoare de 4 miliarde franci, respectiv o cincime din deficitul balanței comerciale a țării.

Recuperarea materiilor prime conținute în deșeuri menajere se efectuează, în general, pe două căi principale: extragerea directă din deșeurile brute și incinerarea acestora, cu prelucrarea ulterioară a arsurii și cenușii rezultate (se apreciază că o tonă de arsură conține metale în valoare de 50—100 franci, iar o tonă de cenușă — de 120—210 franci). În prezent funcționează în

lume o serie de instalații pentru trierea (pe cale uscată sau umedă) automată a deșeurilor menajere și separarea metalelor de sticlă, fibre de celuloză etc. S-a calculat că nivelul optim al rentabilității unei asemenea instalații se atinge atunci cînd ea este proiectată pentru o colectivitate urbană de circa un milion de persoane (capacitatea minimă rentabilă fiind pentru 300 000 de persoane). În ceea ce privește instalațiile care funcționează pe principiul incinerării deșeurilor, acestea pot deveni rentabile pentru colectivități de cel puțin 400 000 de persoane, iar în cazul orașelor cu un milion de locuitori (400 000 tone deșeuri tratate anual) pot da — după opinia specialiștilor — beneficii apreciable.

Conducta transalaskiană

Ion Bănică, Găești. — După o întîrziere de cinci ani, conducta petrolieră care va traversa Alaska de la Prudhoe Bay pînă la portul Valdez a început să fie construită. Ea va avea o lungime de 1 284 km și va fi gata pînă la sfîrșitul

anului 1977. Costul ei se va ridica la 6 miliarde dolari (respectiv aproape 4,7 milioane de dolari kilometrul) — față de numai 900 milioane cit se estima în 1969. Prin conductă vor putea fi transportate zilnic 1,2 milioane barili de petrol în 1978 și în jur de 2 milioane barili în 1980.

ERATĂ: În nr. 19, pag. 13, semnătura autorului se va citi **dr. Lazăr Cistelean.**

ȘANTIERELE DE CONSTRUCȚII ȘI TEHNICA NOUĂ

(Urmare din pag. 7)

● Pentru nerealizarea unor prevederi ale programului (ne referim, mai ales, la cazurile subiective), cei în culpă să fie penalizați potrivit daunelor provocate și obligați să asigure resursele de furnizare a utilajelor respective.

● Să nu se admită importuri de utilaje și mașini sau de completare decât în cazurile bine justificate și numai după ce beneficiarii și furnizorii au epuizat orice posibilitate de a le realiza prin eforturi proprii.

● Să se analizeze anual sau la perioade mai scurte stadiul îndeplinirii programului de dotare și, în funcție de necesități, să fie readaptat, respectiv completat cu noi poziții sau să se renunțe la altele ce sînt depășite din punct de vedere al performanțelor.

● Să se adîncească specializarea întreprinderilor constructoare de mașini și utilaje specifice construcțiilor, să se studieze posibilitatea ca atît întreprinderile specia-

lizate cit și Institutul de cercetări și proiectări existent să fie integrate într-o centrală industrială.

● Să se facă o analiză minuțioasă la fiecare poziție de plan a posibilităților de diminuare a costurilor unor utilaje la furnizor, în care scop se impune promovarea unor tehnologii mai eficiente și utilizarea de materii prime din resursele autohtone.

● Reanalizarea modului de utilizare a parcului de mașini și utilaje din dotare, Ministerul Construcțiilor Industriale propunînd, în funcție de experiență și rezultatele dobîndite, forma cea mai adecvată și eficiență de organizare.

● Pentru rezolvarea situației create în legătură cu piesele de schimb — atît din producția internă cit și din import — ar fi util să se analizeze cu discernămint de fiecare dată cererile (ținîndu-se seama de prevederile normelor și normativelor de consum), iar cantitățile aprobate să fie livrate la termenele și în sortimentele stabilite.

FORȚA DE MUNCĂ

(Urmare din pag 12)

162 mii ha teren arabil (reveneau decî unui cooperator circa 2 ha teren arabil, ceea ce este foarte puțin. Media de 2 ha se apropie de media calculată pe țară — de circa 2,3 ha. Or, în condițiile unei mecanizări complexe a muncii în agricultură, „încărcătura“ cu teren arabil poate ajunge și la 25 ha pe un lucrător. (Pentru a se ajunge la o asemenea „încărcătură“, în condițiile în care se menține ritmul actual de reducere a forței de muncă în cooperativele chestionate, ar trebui să treacă peste 30 de ani).

Fenomenul de reducere a forței de muncă ocupată în agricultură, fiind un proces real, caracteristic economiilor dinamice, în care progresul tehnic se introduce rapid și pe scară largă, constituie în același timp cauza și efectul intensificării mecanizării lucrărilor agricole. Datorită corelației directe ce se stabilește între ritmul de reducere a forței de muncă și gradul de mecanizare a lucrărilor, procesul de reducere trebuie corelat nu numai pe ansamblul agriculturii (cooperatiste sau de stat) sau numai la nivelul județului ci în cadrul fiecărui consiliu intercooperatist și chiar a fiecărei cooperative agricole și întreprindere agricolă de stat. În felul acesta, deficitul de forță de muncă care se constată în perioadele în care în mod obiectiv se suprapun lucrările agricole poate fi redus.

MAGAZINUL DE PREZENTARE

(Urmare din pag. 14)

trei motive de necumpărare dețin majoritatea în totalul motivelor de necumpărare și pentru confecții, intervenind în plus caracteristica specificului de vîrstă.

Deven de menționat este faptul că majoritatea cumpărătorilor s-au declarat satisfăcuți de serviciile oferite de către vînzători, precum și de calitatea produselor industriei ușoare.

O altă funcție pe care „Cocor“-ul va trebui s-o realizeze mult mai pregnant este aceea de îndrumare și educare a gustului și exigențelor cumpărătorilor. Importanța sporită a funcției sus-menționate reiese din faptul că un segment important de vizitatori îl constituie cei care vin să se informeze și care frecventează cu consecvență magazinul cu acest scop. Acestor vizitatori „Cocor“-ul trebuie să le ofere un mod de prezentare și de informare asupra

noutăților industriei ușoare la nivelul cel mai înalt al exigențelor, ca mijloc practic de educare a gustului cumpărătorilor, de realizare a funcției sale.

De asemenea, „Cocor“-ul trebuie să asigure o cit mai bună pregătire a utilajului pentru buna desfășurare a acțiunilor procesului de vînzare. Această funcție este absolut necesară, ea ținînd de crearea unei ambianțe cit mai bune, care la rîndul ei creează vizitatorului o impresie favorabilă. Ea determină o creștere substanțială a renumelui „Cocor“-ului în rîndul populației căreia i se adresează.

Cele cîteva propuneri menționate sînt menite să aducă îmbunătățiri de ansamblu ale activității magazinului „Cocor“, realizarea lor însemnînd un aport adus bunei serviri a populației, dar și un imbold de a spori numărul magazinelor de prezentare, cu funcțiile și prestigiul acestora.

revista economica

editată de

CONSILIUL SUPREM
AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE
ȘI SOCIALE

Institutul Central de Cercetări
Economice

Sumarul numărului 21 din 23 mai 1975

375 de ani de la Unirea românilor
sub Mihai Vodă Viteazul. Luptă de
veacuri pentru unitate în libertate
(Vasile Porumbescu)

— Documentele Congresului al
XI-lea — ghid în acțiune. Partidul —
dinizator al activității economice
(conf. univ. dr. Ioan Tiberian)

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Șantierelor de construcții și teh-
nica nouă (V. Boescu, L. Țintea)

— Cooperarea industrială — un me-
canism susceptibil de îmbunătățire.
Relații. Sisteme. Interconexiuni.
(dr. ing. Șerban Orăscu)

— Ancheta „R.E.“ în 117 coopera-
tive agricole de producție. Forța de
muncă — factor principal al progre-
sului economic (!) (dr. Letiția Za-
hiu, Ion Manea)

— Comerț interior. Un barometru
pentru producător: Magazinul de
prezentare. (Constantin Bob)

CONDUCERE-ORGANIZARE

— Informatică: Concepția și imple-
mentarea unui sistem informatic in-
tegral la nivel de centrală indus-
trială (Victor Dunca)

TEORII-IDEI

— Încotro se îndreaptă omenirea ?
Necesitatea unei viziuni globale asu-
pra relațiilor om-tehnică-natură-so-
cietate (dr. Maria D. Popescu)

— Școli ● curente ● economiști:
Teoria costurilor comparative într-o
nouă variantă (dr. Ioan Cristescu)

ECONOMIE MONDIALĂ

— Argumente pentru o nouă ordine
economică internațională. Conținutul
economic al politicii demografice.
(Emil Mesaroș)

— Tendințe ● conjuncturi

— Documentar „R.E.“. Europa occi-
dentală : Perspectivele recesiunii (I.
Simon, M. Dinu)

— Piața monetară internațională

— Mondorama

— Curier

COLEGIUL DE REDACȚIE :

Virgiliu Angheliescu (secretar general
de redacție). Stere Gioga, Ioniță Ol-
teanu (redactor șef adjunct), Maria D.
Popescu, Ilie Șalapa (redactor șef).

Redacția și administrația : Calea Doroban-
ților nr. 11—25. București 22, Sectorul 1,
telefon 12 13 69
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.03.01.53 B.N.R.S.R. —
filiala sect. 1 București

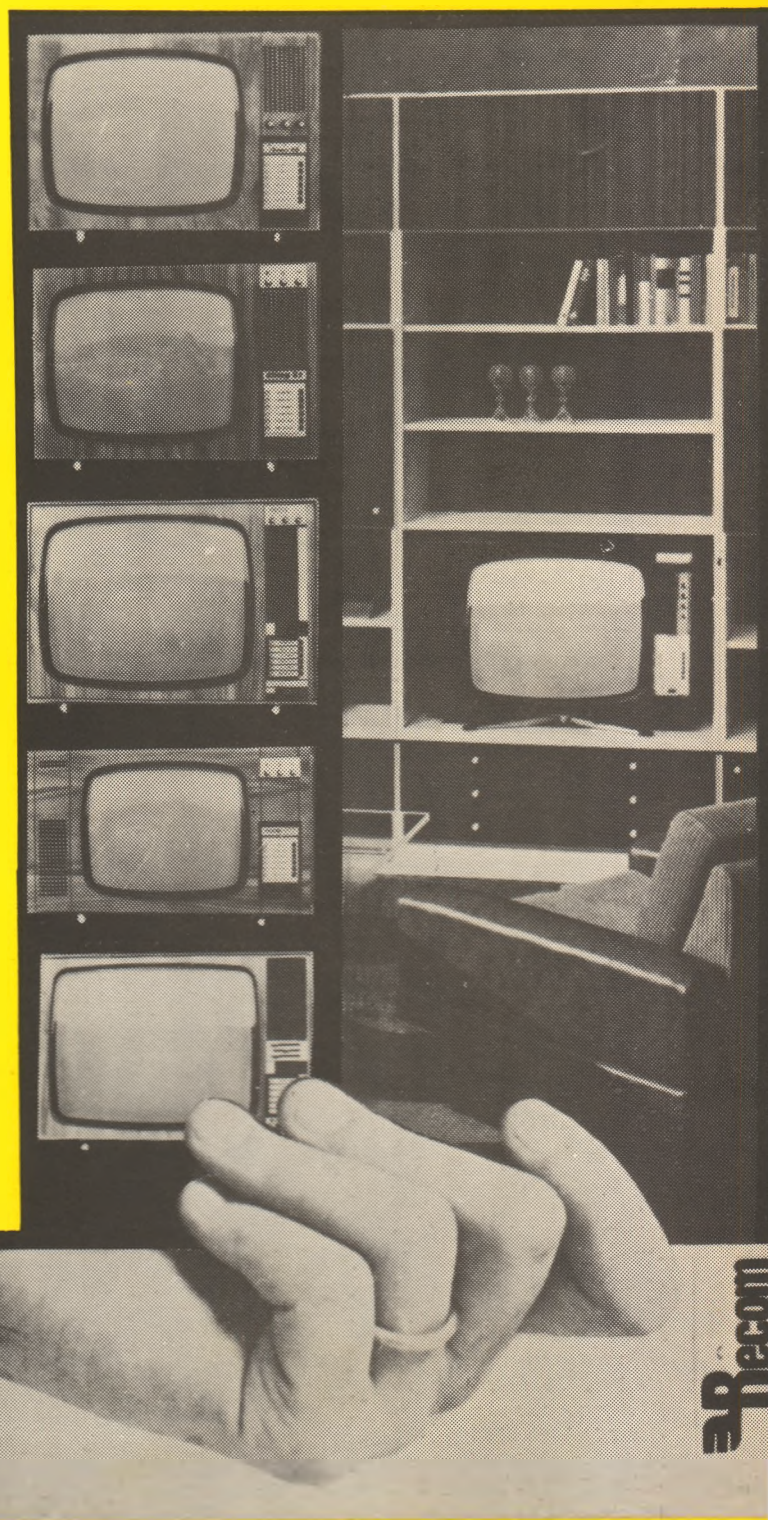
NOI ÎNLESNIRI LA CUMPĂRAREA TELEVIZOARELOR

Televizoarele din producția internă pot fi cumpărate cu plata în 24 rate, cu un aconto de 15⁰/₀, indiferent de mărimea retribuiției tarifare nete, a pensiei sau a altui venit din muncă, de către personalul permanent din organizațiile socialiste, membrii cooperativelor meșteșugărești, pensionari membrii cooperativelor agricole de producție, precum și de către alte persoane fizice ca : membrii uniunilor de creație, membrii colegiilor de avocați și ai altor asociații similare, angajații asociațiilor de locatari etc.

Acontul și rata lunară pe tipuri de televizoare sînt următoarele:

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului	Prețul vizorului	Aconto de 15 ⁰ / ₀ (la 24 rate)	Rata lunară
VENUS OLIMP	47 cm	2 870 lei	431 lei	105 lei
MODERN	47 cm	3 050 lei	458 lei	110 lei
SATURN DIANA OPERA ELECTRA	59 cm	3 500 lei	525 lei	125 lei
CLASIC	59 cm	3 530 lei	530 lei	125 lei
OPERA 2 DIANA 2	61 cm	3 550 lei	533 lei	126 lei
ASTRONAUT LUX	65 cm	3 960 lei	594 lei	140 lei

Prezentate în casete furniruite, cu o linie modernă, televizoarele sînt receptoare multicanal, au imagine și sunet de calitate și prezintă o mare stabilitate în funcționare.

ORICE DAR PENTRU COPIL, UN PRILEJ DE BUCURII

Alegeți pentru copilul dumneavoastră, din largul sortiment de costume p.n.a., cămăși, bluze, pantaloni (lungi sau scurți), rochițe, compleuri, costume de baie; de tricotaje, șosete, și ciorapi 3/4 sau de lenjerie și îmbrăcăminte pentru noii născuți, ori din bogata sortimentație de încălțăminte (ghete baby, ghete soliflex sau sandale), toate acestea remarcându-se prin varietate de culori și modele, comodate și aspect modern.